

MODELÁŘ

5 • 2004

TANK T-55 V MODELECH I PODKLADECH

SBD-3 DAUNTLESS

AUDI QUATTRO SPORT

JUNKERS JU 87D

LLOYD C.V

HONDA RC211V

T-28

MUSTANG RED BARON

Čistě postavená čtvrtka, D. H. 98 Mosquito v československých barvách Jana Matysky z Hradce Králové

V netradičním prostředí Lidového Domu v Brněnci se v sobotu 20. března konal 27. ročník veřejné soutěže plastikových modelů, který byl zároveň 1. kolem Kopro Ligy. Brněnec se navíc stal také dějištěm krajského přeboru žáků z Pardubického kraje, ve kterém se rozhodovalo o postupu na mistrovství republiky. Specialitou letošního ročníku byla

F-4U Corsair v měřítku 1:72 staršího žáka Petra Koláře z Kochova

Ki-84 Frank Tomáše Matysky z Hradce Králové

soutěž o nejlepší model s Hinomaru. „Nejlepšími Japonci“ se stali palubní bombardér Aichi Val Tomáše Matysky a precizně postavená dvaasedmcesátina A5M4 Claude Ing. Tomáše Metelky, taktéž hájícího barvy královéhradeckých modelářů.

Mgr. Pavel Petr

Team Poldy Klasa v tradičně žltých tričkách pripravil 20. a 21. marca v priestoroch Mestského úradu Poprad dôstojné podmienky pre účastníkov 14. ročníku Plastic Session. Do 35 kategórií bolo prihlásených 535 modelov; zápolenie o 129 pohárov a ocenení sa nieslo v znamení zvýšeného záujmu žiakov a juniorov. Vystavené práce modelárov z Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska obdivovalo za sobotu a nedeľu do 2500 návštevníkov, ktorí si okrem súťažných modelov mohli prezrieť skutočné historické motocykle, modelová kolajiská, ale aj uniformy, výzbroj a doplnky armád bojujúcich v druhej svetovej vojne.

Miloš Lacko

Praga AN 1929, najúspešnejší model nákladného automobilu, z dielne Púchovčana Martina Kumičara ▲

Detail víťaznej diorámy Východný front Milana Zatkoviča z KPM Kaznejov ►

KALENDÁŘ

Plastik Model Klub 95 Děčín Ústí nad Labem pořádá v sobotu 1. května ve spolupráci s DDM Děčín Letná 26. ročník soutěže **Děčínská kotva a Děčínský šrapnel**. Místo: DDM Děčín VI - Letná, Klostermanova ul. 74 (pod průmyslovou školou). Kategorie: I.b, I.c, II.a a II.b senioři a junioři. Hodnocení dle platných pravidel SMČR; burza modelů a literatury, video, prodej modelů, občerstvení.

Kontakt na pořadatele: Michal Pelikán, tel.: 412 550 789, GSM: 737 267 996; e-mail: pelikanWW2carskit@seznam.cz; Zdeněk Fabík tel.: 412 507 638, 412 507 411; GSM: 732 467 305, e-mail: zdenek.fabik@chart-ferox.com

Valašský klub plastikových modelářů č. 420 spolu s Městským úřadem v Brumově-Bylnici pořádají 15. května bodovací modelářskou soutěž a výstavu **Balejkův pohár a Memoriál Františka Louckého**. Soutěž se uskuteční v Kulturním domě Brumov - Bylnice. Kategorie: makety letecké a bojové techniky, diorámy; mladší a starší žáci, junioři a senioři. Přijímka modelů od 7 h., ukončení akce v 15 h.

Kontakt na pořadatele: Ing. Hladík tel.: 732 868 557, p. Novák tel.: 603 889 896

V areálu základní školy v Neveklově se 8. a 9. května koná **Neveklovská Model show**. Ukázky modelářských technik, burza modelů, občerstvení.

Kontakt na pořadatele: Luděk Hrna tel.: 737 937 632; Zdeněk Krňanský tel.: 608 552 821

KPM Brno, Technické muzeum v Brně a DDM Junior zvou na veřejnou soutěž a **Mistrovství ČR modelů hodnocených systémem líbí-nelíbí**, které proběhnou 5. června v prostorách Technického muzea v Brně ul. Purkyňova 105 (konečná tramvaje 13). Je vyhlášeno 42 kategorií (dospělí, žáci a junioři) a speciálka „Dršťák roku“ a mnoho dalších. Prodej modelů a modelářská burza. Účast a ukázky modelářských dovedností přislíbili španělští modeláři J. M. Vilalba a M. Jimenez.

Kontakt na pořadatele: Aleš Peřík GSM: 603 288 356, e-mail: ales@modellbrno.cz, Marek Rottschlein tel./fax: 543 121 219, GSM: 602 792 058; e-mail: marek@modellbrno.cz

Modelářská výstava a soutěž **Beskyd Model Kit show 2004** proběhne 8. a 9. května. 1. mezinárodní pohár EU, výstava a prodej výrobků modelářských firem, expozice zahraničních klubů, bohatý doprovodný program v muzeu Tatry, ukázky RC modelů. Cena Valašského království, Moravský knípl, Moravský šrapnel.

Kontakt na pořadatele: tel.: 556 871 411, e-mail: kitshow@kitshow.cz; www.kitshow.cz

Modelářský klub DumDum pořádá v kulturním domě Klubka (Praha 4, Květnového vítězství 2126) v sobotu 19. června mezinárodní figurkářskou soutěž **Czech DD Masters Open 2004**. Kategorie: figury, busty, diorámy (i technika a letadla), papírové figurky atd. Doplnkový program - ukázky malování olejovými a akrylovými barvami, modelování master figur, perspektiva v diorámách, přehlídka vojáků v historických uniformách, prodej figur, firem a burza.

Klub DumDum a časopis Modelář vyhlásují ceny Nejlepší figurka a Nejlepší dioráma sezóny 2003/4

Kontakt na pořadatele: Pavel Šípka, tel.: 603 811 772, fax: 272 910 868, e-mail: slpka@mbox.vol.cz

LETADLA

- 4 Martin Rychlý: Divoký Vietnam a divoký Thud (F-105B Thunderchief, Hasegawa 1:72)
- 6 Václav Hochmuth: RB-51 Red Baron, šlachtic spo-
medzi pylónov (P-51D, Academy 1:72)
- 22 Miroslav Zada: Etendard IV P (Airfix 1:48)
- 26 Jaroslav Galler: Ju 87D-5 Stuka (Hasegawa 1:48)
- 28 Zdeněk Šebesta: Palubní desky (Propagteam 1:4)
- 34 Petr Dospíšil: SBD-3 Dauntless
(Accurate Miniatures 1:48)
- 36 Ing. Libor Malý: Japonský Mitchell s českými plechy
(B-25H, Hasegawa 1:72)
- 44 Bc. Pavel Šenk: Siebel Si 202C Hummel (AML 1:72)
- 47 Bc. Pavel Šenk: Focke-Wulf Fw 190A-8 (Italeri 1:72)
- 54 Marek Mincbergr: Kikeriki!
(Lloyd C.V, Special Hobby 1:48)
- 68 Kamufláže letadel Focke-Wulf Fw 190 a Curtiss P-40

VOJENSKÁ TECHNIKA

- 9 Petr Horoško: Nejmenší T-55 (Ales Pavlas 1:120)
- 13 Martin Salajka: Jak jsem začal s malou technikou
(T-55, PST 1:72)
- 14 Václav Vopalecký: T-55 z krabičky snadno a rychle
(T-55A, Tamiya 1:35)
- 16 David Bílek: Prokletí jménem T-55 (T-55, PST 1:72)
- 18, 67 Tanky T-55 ve fotografických podkladech
- 20 Kamufláže T-55
- 48 Miroslav Zada: Sovětský střední tank T-28 (AER 1:35)

UNIFORMY

- 40 Det. Alpha 7th Platoon Seal Team 2, Vietnam 1969

FIGURKY

- 10 Michal Křepelka: I. D. Bondenko
(Busta tankisty T-55, Migproductions 1:9)

AUTA A MOTOCYKLY

- 30 Jiří Pokorný: Audi Quattro Sport (Reji 1:24)
- 42 Václav Kolínský a Vlastimil Bárta: Honda RC211 V
(Tamiya 1:12)

DIORÁMY

- 32 Karel Rešl: V. B. D. W.P. 44 I. Z. 21Q- 6:30 PM, B. P.
(Hydralisk a Terrain Armored Infantry Trooper Marine,
Academy 1:30)

MODELÁŘSKÁ PORADNA

- 51 Pavel Švejda: Náklad pytlů s pískem
- 52 Pavel Švejda: Výroba modelového listí z přírodních
zdrojů
- 53 Jindřich Štěrbaček: Model na přání: Curtiss P-40M
(Eduard 1:48)
- 58 Jindřich Štěrbaček: Jezevčíkova modelářská stanice
první pomoci (Techniky barevného finišu)

RŮZNÉ

- 2 Modelářské soutěže a kalendář akcí
- 25 Z nabídky zásilkové služby společnosti Aeromedia
- 57 Dělostřelecký den v Lešanech
- 63 Dopisy čtenářů
- 65 Rádková inzerce

Není na světě...

...člověk ten, aby se zavděčil lidem všem. Všechno už tu bylo, a tak v příslovích předků nalezneme nejedno pořekadlo vystihující trefně několika slovy obsah sáhodlouhých disputací, tedy i debat o modelařině a o Modeláři.

Ačkoliv je náš společný časopis v tuzemsku jediným, který se vcelku obsáhle věnuje také modelům bojové techniky, na Organizovaném setkání neorganizovaných modelářů za něj dostával Jezevčík do kožichu tak, že by se jej měli zastat ochránci zvířat. Prý poskytujeme technice málo prostoru a fotografie jsou malé. Modeláři jiné konfese se přidali, že šidíme letadla na úkor techniky, jiným se zdají fotografie moc velké, další si přisadili, že některé modely nejsou dostatečně profesionálně postavené, někdo zase postrádá obyčejné lepičské články a recenze modelů stavěných z krabičky bez úprav... Když jsme si to přebrali, měli jsme pocit, že všechno děláme špatně. Jenže asi to nebude tak zlé, když prodej časopisu ustavičně stoupá, hlásí se noví předplatitelé a okruh spolupracovníků je čím dál tím větší a rozmanitější. Díky tomu jsme tentokrát pro tankisty připravili snad docela poutavou procházku stavebnicemi T-55 všech měřítek, doplněnou fotografiemi zajímavých detailů skutečných obrněnců. Něco na zub máme i pro figurkáře, nechybí auto, motocykl, pochopitelně letadla z různých období, rady jak pracovat s plechy, úvod do finišovacích technik, ba došlo i na sci-fi.

Abychom nemuseli odpovídat na stále častější otázky typu "Jak to ten člověk udělal?", připojujeme od tohoto sešitu k článkům fotografie autorů modelů, abyste se jich mohli na soutěžích vyptávat sami.

Příští sešit Modeláře bude věnován výročí vylodění Spojenců v Normandii, takže si na své přijdou stavitelé letadel s invazními pruhu. Slibujeme, že opět dojde i na plavidla a techniku obou válčících stran, modernu i na diorámy. A pokud jsme se zase nestrefili do vaší záliby, nenadávejte, sedněte k počítači a představte nám i čtenářům své modely.

Martin Salajka

Stavebnice: F-105B Thunderchief
Měřítko: 1:72
Výrobce: Hasegawa
Doplňky: sedadlo Pavla Models,
podvěsná výzbroj Hasegawa

Divoký Vietnam a divoký Thud

MARTIN RYCHLÝ

Představte si, že sedíte v kokpitu divokého Thuda s bojovým úkolem a zespodu na devíti hodinách zahlédnete přilétávající protiletadlovou raketu, známou jako SAM. Díky včasnému vizuálnímu kontaktu máte ještě možnost úniku, a tak tlačíte řídicí páku až na palubní desku a střemhlav pikujete k zemi.

Raketa je stále zaměřená a následuje cíl. Těsně nad zemí brutálně přitahujete knipl až na břicho a při třech géčkách začnete prudce stoupat. A právě teď nastává slabá chvilka rakety, která nestačí zareagovat na tak prudkou změnu směru letu a končí v zemi s mohutným výbuchem. Unikl jste s vědomím, že ještě máte pod trupem na závěsníku MER šest ostrých pum M-117, které musíte podle bojového rozkazu vysypat na most přes Červenou řeku, hlídáný severovietnamskou dělostřeleckou baterií.

Už se stmívá a teď vletáte do obávané protiletadlové dělostřelecké přehradní palby a tají se vám dech! Díky radaru NASARR a novému dopplerovskému navigačnímu systému máte schopnost útočit za jakéhokoli počasí. Nastává vaše chvíle, odpalujete rakety AGM-12 B Bullpup a po chvilce odhazujete všech šest pum. Se zpocenými zády a bubnující krví ve spáncích tlačíte plynovou páku vpřed na aktivaci forsáže a motor J 75 milovaného Thuda vás vykopává co nejdále od pekelného hnízda. Představu sestřelu a zajetí, kterým jste unikli díky svému Thunderchiefu, musíte po přistání bujně zapít.

Stavebnice

Při prohlížení stavebnice F-105 v měřítku 1:32 od firmy Trumpeter jsem žasnul a zároveň byl nadšen ladnými tvary stroje a rozhodl jsem se, že ero postavím ve „svém“ měřítku 1:72. Sotva se mi podařilo koupit stavebnici firmy Hasegawa v limitované sérii, už jsem v ní večer ležel.

Japonský model F-105 Thunderchief je postarší a z toho vyplývá, že je celý opatřen rytím vystupujícím nad povrch. Podvozkové šachty jsou holé, o chudém interiéru nemluvě, do kokpitu můžeme vsadit nemodelového pilota. Na záchranu situace jsem použil odlitek sedadla Lockheed LC II firmy Pavla Models a na palubní desku jsem nanесl obtisk.

Model je jednoduchý, takže práce jde velice rychle. Stavbu jsem pojal jako pohodovou a odpočinkovou, jejímž výsledkem by měl být „fešák do vitríny“. Tomu jsem vše přizpůsobil – nedoplňoval jsem detaily podvozkových šachet, pouze jsem před

přilepením křídla k trupu štětcem hrubě natřel vnitřní části nasávacích kanálů barvou **Gunze H 309**. Se slepeným trupem křídlo lícuje velice dobře, takže tmel jsem použil minimálně.

Po nastříkání celého modelu přípravkem **Mr. Surfacer 1000** jsem vybarvil pilotní prostor barvou **Gunze H 57** a po zamaskování překrytí kabiny páskou **Tamiya** přišel na řadu nátřik spodních ploch barvou **Gunze H 311**. Tribarevnou kamufláž horních ploch jsem začal stříkat od nejsvětější pískové **H 310** přes zelenou **H 303** po nejtmaší zelenou **H 309**. Všechno jsem stříkal od ruky bez vykryvacích šablon. Poté jsem zadní část modelu zamaskoval páskou **Tamiya** (nejširší) a svislou ocasní plochu nastříkal modrou barvou **Humbrol H14**. Jako další přišlo na řadu nýtovací kolečko. „Nýtoval“ jsem okolo vystupujících linek jak na křídle, tak i na trupu.

Model jsem patinoval olejovou barvou kaselská hněd' a nanесl obtisky, které jsem musel přestříkat pololesklým lakem **Tamiya**, jelikož obtisky jsou u některých současných stavebnic **Hasegawa** překvapivě matné. Při usazování podvozku jsem podle fotografií zjistil, že přední podvozková noha je příliš dlouhá. Zkrátil jsem ji, aby model příliš neseděl na „zadku“.

Model jsem dokončil zavěšením munice. Rakety **AGM-12B** jsem použil přímo ze stavebnice a závěsník **MER** s pumami **M-117** z doplňkové sady výzbroje **Hasegawa č.1**.

F-105 je velmi zajímavý stroj proslavený účastí na bojových akcích ve Vietnamu. Doufejme, že se v měřítku 1:72 objeví na našem trhu více stavebnic. Jednomístnou verzi nabízí **Hasegawa** a **Monogram** (jednu dobu v obalu firmy **Revell**), dvoumístné verze **Monogram** a **Airfix**.

Foto M. Salajka

Šľachtic spomedzi pylónov RB-51 Red Baron

VÁCLAV HOCHMUTH

Reč nebude o staviteľovi mostov s modrou krvou, ale o jednej z legend leteckého športu – trojnásobnom šampiónovi najväčších leteckých pretekov na svete, National Air Races konaných každoročne v nevadskom Rene. História zaujímavého stroja by vydala na samostatný článok, tak aspoň v skratke. Pretekárska kariéra Mustangu sériového čísla 44-84961 sa začala roku 1964. Lietadlo párkrát zmenilo majiteľa, medzitým získalo dokonca jeden majstrovský titul, až nakoniec skončilo u texaského rančera a leteckého nadšenca Eda Browninga. Až v jeho rukách sa z warbirda stal plnokrvný pretekársky špeciál.

Pretekárska kariéra Mustanga N7715C (sérového čísla 44-84961) sa začala v roku 1967, keď bol jeho vlastníkom aj pilotom Chuck Hall. Už vtedy prešlo lietadlo prvými úpravami (zmenšené rozpätie, nový kryt kabíny (odklopná časť je naopak otočený pôvodný kvapkovitý prekryt). Naposledy sa Miss RJ zúčastnila 1000 milového preteku California 1000 na okruhu v Mojavskej púšti. Pre poruchu motora však vypadla v 20. kole. Nedostatok financií následne prinútil majiteľa stroj prediť

Snaha po vyšších výkonoch si vyžiadala zmenu pohonnej jednotky, pretože pôvodný Merlin už dosiahol hranicu svojich možností. Voľba padla na výkonnejší motor Rolls-Royce Griffon. Podarilo sa ho získať z Veľkej Británie, z vyradeného bombardéra Avro Shackleton. Zástavba motora a protibežnej vrtule priniesla mnohé zmeny, spomeňme aspoň novú prednú časť trupu a vyššiu smerovku. Námaha však čoskoro priniesla svoje ovocie – Red Baron získal dva majstrovské tituly po sebe (1977, 1978) a najväčším úspechom bolo prekonanie svetového rýchlostného rekordu vrtuľových strojov v auguste 1979. Žiaľ, o mesiac neskôr bolo lietadlo pri nehode počas finále pretekov v Rene úplne zničené.

Plán postaviť model tohto atraktívneho stroja som nosil v hlave už dávnejšie. Problém však bol s podkladmi. Nakoniec sa mi podarilo na sieti objaviť vynikajúce výkresy japonského modelára Taichira Yamashitu, ako aj dostatočné množstvo fotografií (galérie na www.warbirdaeropress.com). Po tom, ako som od kamaráta získal rozostavaný model P-51D od Academy, spolu so sadou doplnkov Aires, bolo rozhodnuté.

Konverzia

Očakávanie jednoduchej stavby však pri konfrontácii s podkladmi rýchlo vyprchalo. Najväčším sklamaním bola stavebnica kórejského výrobcu s množstvom tvarových chýb.

Časť sa síce pri konverzii stratila, ale aj tak som musel riešiť nepresnosti v oblasti podvozkových šachiet, podvozku a jeho krytov a chladiča pod trupom. Na uľahčenie práce som ešte prikúpil odliatky podvozkových šachiet od Airesu, no ich zástavba do kridla tiež nepatrla k najjednoduchším.

Práce na trupe však oproti kridlu postupovali podľa plánu. Prednú časť trupu som vybrúsil z plastového sendviča (viacero dosčičiek hrúbky 3 mm zlepených dohromady), vrchnú časť trupu som vytiahol z plastovej dosky na vhodnom kopyte (vrchnák od pera) a smerovka je taktiež z plastovej dosky. Tým ale zoznam úprav nekončí, spomeniem napríklad skrátené kridlo s Hoernerovými oblúkmi na koncoch, skrátenú VOP, nové prechody kridlo-trup, výfuky a kryt kabíny z acetátovej fólie. Vybavenie pilotného priestoru som nakoniec tiež vyrábala celý odznova, z reziny je len sedadlo.

Po zlepení základných zostav dohromady nasledovala „najoblúbenejšia“ modelárska činnosť – tmelenie a brúsenie. Toho som si užil do sytosti. Len pre ilustráciu – prišiel som pritom o tretinu tuby tmela Tamiya... Popri tom bolo nutné celý model nanovo prerýť.

Povrchová úprava

Použil som akrylové farby. Ako základ som použil svetlosivú farbu Lifecolor. Nasledovala biela farba Tamiya a po zakrytí prísluš-

Nasledujúci majiteľ Gunther Baltz mal s lietadlom jediný cieľ - predtým, ako ukončí svoju pretekársku kariéru, zvíťaziť na národnom šampionáte v Rene. Nové meno, ako aj niekoľko menších zmien draku, mu nakoniec roku 1972 prinieslo úspech. Baltz svoj sľub dodržal a ihneď po pretekoch Roto Finish predal. Kariéra lietadla sa tým však neskončila - ako Red Baron si odnieslo ešte dva tituly v rokoch 1977 a 1978

ných plôch červená Lifecolor. Tá striekaná vo viacerých vrstvách na súvislý biely základ, pretože takmer vôbec nekryje.

Pretekárske stroje lietajú poriadne vyleštené, a tak prišli na rad laky. Mal som doma k dispozícii niekoľko druhov, použil som teda všetky – polomatný **Vallejo**, lesklý **Gunze** a z USA čerstvo privezený **Future**. Striekané boli postupne, v rôzne sa prekrývajúcich vrstvách, až kým sa mi nezdal výsledok uspokojúci. Oblacky som si nakreslil v počítači, na tlačiarňu ALPS ich vytlačila firma **APC decals** (www.apcdecals.vinar.cz). Pri ich aplikácii som nemal žiadne problémy (pre istotu som mal však celý aršík vytlačený dvakrát, a tak mám teraz jeden navyše...).

Záverečná patina bola napriek všetkým radám španielskych modelárov prevedená zriedeným tušom. Tuš je lacný, k červenej a bielej sa kontrastná čierna dobre hodí. A hlavne sa pri neúspechu dá z modelu ľahko odstrániť vodou (kto má skúsenosti s rysovaním, môže ho bez problémov aj zliznúť). Olejová farba prišla ku slovu len pri výfukoch a v interiéri.

Po patine už nasledovalo len záverečné za-fixovanie zriedeným lakom Future, dolepenie drobných dielov a model bol hotový. No a keďže som dal vojenským strojom dočasne zbohom (aspoň tým od roku 1918), nezostane určite osamotený. Už teraz mám na

stole rozpracovaného ďalšieho pretekára z Rena. Tentoraz to bude Jak-11, no motor má, ako inak, z Corsaira...

Autor je členom IPMS UK Racing and record breaking aircraft SIG

Foto a kresby autor

„Sportovní“ Mustangy nejsou takovou vzácností, jak by se milovníkům válečnicků zdálo. Jedním ze 151 evidovaných letajících Mustangů je P-51D-30NA sériového čísla 44-74996, opatřený poznávací značkou N541OV a nesoucí jméno Dago Red. Současným majitelem tohoto stroje s domovskou základnou v městečku Provo v Utahu je Terry Bland. Osud letadla je znám teprve od roku 1963, na závodní Dago Red s číslem 4 na ocase byl poničený vrak přestavěn v roce 1981. O rok později v Renu s ním zvítězil v závodu kolem pylónů Ron Hevle. V letech 1998 a 1999 triumf zopakoval Bruce Lockwood. V roce 2000 štafetu vítězství převzal pilot Skip Holm, který pokračoval po zrušení klání v roce 2001 vítězstvími i v dalších dvou ročnících. V září 2003 dokonce ustavil nový traťový rekord a dosáhl rychlosti 507,105 mph (816,44 km/h)!

Foto J. Janský

Posledná podoba Mustangu Red Baron, v tej dobe najrýchlejšieho vrtuľového lietadla sveta. Lietal vo farbách pívneho giganta, americkej spoločnosti Annhauser-Busch. Red Baron síce získal na šampionáte v roku 1979 druhé miesto, no neskôr bolo lietadlo pri havárii úplne zničené. Pilot Steve Hinton však hrôzostrašne vyzerajúcu katastrofu prežil

National Champion '77, '78
Reno '77, '78
Majon '74, '75, '78, '79

WORLD'S FASTEST PISTON POWERED AIRCRAFT
Photo-Sonics, Inc.
Burbank, California
760-334-1171

Photo-Sonics, Inc.
Burbank, California

Nejmenší T-55

Měřítko: 1:120 (TT)
Výrobce: Aleš Pavlas

PETR HOROŠKO

Malosériově vyráběná odlévaná stavebnice obsahuje sedm polyuretanových odlitků a jednoduchý návod. Odlitky jsou zhotoveny celkem uspokojivě. Někde se najdou deformované části, ale vše je možné snadno napravit.

Korba

Na korbě se po oddělení nálitku objevilo několik trhlin, které bylo třeba zatmelit. Po začistění jsem upravil tvar háků a doplnil ochranný rám světel, zhotovený z leptaného žebříku. Trochu trápení mi připravily sudy na zadku korby. Ve stavebnici nejsou, a tak jsem je vysoustružil z duralu. Bohužel jsem se nikde nedopatřil rozměrů, proto jsou „střížené“ od oka. Na každém sudu jsou plnicí hrdla z plastové tyčinky.

Věž

U věže jsem náletek vybral do větší hloubky. Po obvodě zůstal dva milimetry tlustý pruh a zbytek je o jeden milimetr nižší. Při lepení na korbu si věž řádně sedne a nehrozí, že se bude houpat.

Hlaveň potřebovala trochu větší úpravu. Špatný tvar ústí (zřejmě deformovaná forma) mě donutil vyrobit si nově. Vysoustružil jsem

je z kousku plastu, do kterého jsme vložil kovovou trubičku. Hlaveň je k věži přilepena na tupo, spoj zatmelený a vybroušený. Nakonec jsem na věž přilepil madla vytvářovaná z drátu o průměru 0,2 mm.

Pásy

U pásů jsem odřízl náletek a vyčistil prostor mezi pojezdovými koly. Pro snazší práci jsem odstranil i spodní část pásu a později ji nahradil novou, zhotovenou z plastové destičky tloušťky 0,4 mm.

Oba začistěné pojezdy jsem přilepil ke korbě. I když jsou na boku korby orientační rysky, je třeba této operaci věnovat zvýšenou pozornost, protože sebemenší nepřesnost bude vidět.

I přes veškerou snahu jsem byl nemile překvapen, když jsem po slepení podvozek položil model na podložku - seděl na předním a zadním kole a houpal se asi o 1,5 mm. Pojezdy zkrátka nejsou shodné. Tento nedostatek jsem nakonec odstranil úpravou podložky. Spoj mezi korbou a pásem bylo nutno vytmelit. Po vybroušení jsem jej přetřel hustou modrou barvou a znovu přebrousil.

Pro stříkání jsem věž a korbu přilepil na plastové tyčky. Model je nastříkán tmavě zelenou barvou Agama C14 P. Pro slabé zaprášení jsem použil směs světle šedé a pískové. Pryžové části pojezdových kol jsou natřeny barvou pneumatik s příměsí bílé. Na pásy jsem použil barvu hlavní (gun metal, kterou jsem také zašpinil ústí hlavní. Na závěr jsem natřel světla a periskopy matnou černou.

Po zaschnutí jsem model přestříkal lesklým lakem. Metodou suchého štětce jsem neapolskou žlutí zvýraznil hrany a výstupky, umbru přírodní jsem vpustil do spár, prolisů a rohů. Přetřel jsem i mřížky nad motorovým prostorem. Na závěr jsem model přestříkal matným lakem.

Než vše řádně zaschlo, pustil jsem se do výroby podložky. Základ je zhotoven z balzy, jejíž povrch je vytmelen a přebroušen. Jak jsem již uvedl, povrch podložky je vytvářený podle podvozku. Trávu jsem použil hotovou (firma Noch). Pár kamínků, pár tahů

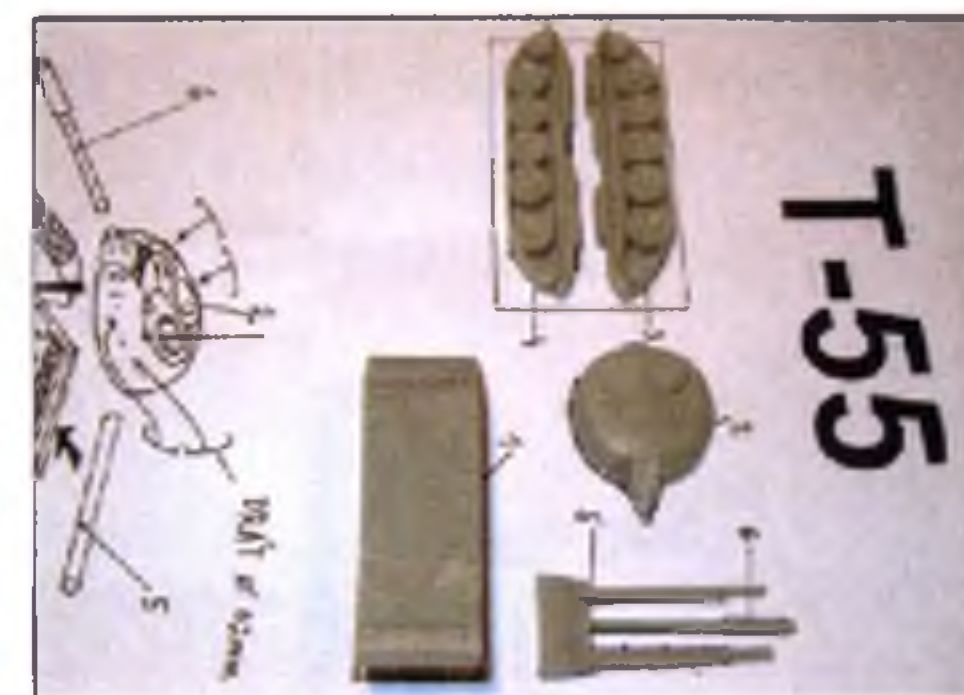

Foto autor

Stavebnice: **Busta tankisty T-55**
Měřítko: **1:9 (200mm)**
Výrobce: **Migproductions**

I. D. Bonděňko

MICHAL KŘEPELKA

Dobrý den,

Narodil jsem se někdy v červenci roku 2003 tatínkovi Young. B. Songovi, který si mě uhnětl a uplácal. Na dodělání a převýchovu mne poslal na západ Evropy k nějakému Migovi. Ten mi dodělal poklop a začal mě klonovat. Úžasné: tolik brášek. Jeden z klonů (samozřejmě ten nejlepší) putoval zpět někam na východ do středu Evropy. Můj nový majitel mi namaloval „ksicht a kvádro“ a samozřejmě dal konečně také jméno. Tak se teď mohu představit: Bonděňko – Ivan Dzejmsovič Bonděňko – krásné, že? Jsem důstojník Rudé armády a šéfuju železnému oři značky T-55. Ted', když víte, jak jsem vznikl, napište pár slov ten, který mne namaloval.

Zopakuji něco z článku v Modeláři 2/2004.

Tělová barva

Jak vytvořit barvu těla: Základ namícháme ze směsi pěti barev: sieny pálené, žlutého

a červeného kadmia a zlatého okru. Pátou je bílá olejová barvou, kterou směr zesvětlíme na potřebný odstín. Nakonec pleť vystíníme barvou brown malder alizarin a zesvětlíme neapolskou žlutou.

Uniforma

Jsou dvě možnosti barevného ztvárnění: Já jsem zvolil variantu černou, v úvahu připadá ještě khaki. Na tmavě šedý základ, který jsem předem nastříkal a nechal pořádně zaschnout, nanesu černou olejovou barvu, které vetřu (pořádně, bez „kocourů“).

Pak vezmu papírový kapesník a lehce barvu stírám směrem dolů tak dlouho, až tmavě šedá barva krásně vystoupí na povrch. Pomocí bílé barvy ji zesvětlím („udělám světla“). Stejným způsobem jsem postupoval i u kukly. Ještě domaluji výložky, pásky a různou drobotinu a tím mám figurku oblečenou.

Poklop

Poklop je nastříkaný světle zelenou. Ještě, že vyšly v Modeláři články o filtrech a jiných metodách, které můžeme použít (Modelář 1-4/2003). Výsledek vidíte na fotografiích.

Jako poslední je na řadě cedulka, kterou jsem zhotovil z březové kůry (nápis je vytištěn na inkoustové tiskárně) a přilepil na vybraný podstavec.

No, a jsem hotov. Zda jsem se povedl, posudte sami.

IVAN DŽEJMSOVIČ BONDĚŇKO

Foto autor

www.artur-m-c.cz

internetový obchod s nejširším sortimentem potřeb
pro plastické modelářství v ČR

Chcete dostávat informace o novinkách na svou e-mailovou adresu?

Zaregistrujte se na www.artur-m-c.cz

nebo pošlete e-mail na info@artur-m-c.cz.

Artur Model Centrum Slaný vydává také tištěný katalog, který Vám zašleme na dobírku za 79 Kč. Tato částka vám bude odečtena od Vaší první objednávky nad 400 Kč.

Artur M.C., P.O. Box 79, 274 01 Slaný tel.: 312 523 556

Model na přání

Už je to zase tady, v rukou držíte Modelář 5 a s ním i novou nabídku modelu na přání. Potěšil nás zájem, který jste o novou rubriku projevili. Stížnosti byly pouze na výběr stavebnic (mnoha čtenářům chybělo letadlo v měřítku 1:72). Doufám, že dnešní nabídkou se jim zavděčíme víc.

Může se stát, že typ ve vašem oblíbeném měřítku neodpovídá úplně přesně vašemu vkusu.

I v tomto případě vám doporučujeme hlasovat, protože podle počtu hlasů přicházejících na konto měřítka odhadujeme čtenářský zájem a podle něj samozřejmě tvoříme náplň našeho společného časopisu.

Vybírejte a rozhodněte, který model se objeví na stránkách Modeláře od čísla 8.

- 1) F-16 (1:48, Hasegawa)
- 2) Německý tankista (1:35, Warriors)
- 3) P-38 Lightning (1:72, Academy)

ROZŠÍŘENÝ PRODEJ

Vedle RC modelů, lodí a aut,
jsme zahájili

PRODEJ PLASTIKOVÝCH KITŮ

firem Monogram, Tamiya, Hasegawa,
Academy, Italeri, Dragon, Revel,
Trumpeter, AFV, Heller, dioramata
Interwing, barvy Agama.

BAZAR NEPOSTAVENÝCH KITŮ

ZÁSILKOVÁ SLUŽBA

Tel.: 466 260 726

Fax: 466 260 727

e-mail: prodejna@rcm-pelikan.cz

rcm v.o.s. Jana Zajíce 983

530 12 Pardubice

MODELÁŘ 5
volím stavebnici
□ 1
□ 2
□ 3

MARTIN SALAJKA

Když jsem redigoval asi dvacátý článek, ve kterém autor jásal nad rozkošemi, jež mu přivodila stavba mrňavého modelu tanku, začalo mi to vrtat hlavou. Co na tom všichni - ještě včera stavitelé modelů letadel - mají? Jak je může těšit patlat se s modelem hroudy železa, která nemá křídla, pohybuje se pomalu blátem a stejně skončí jako zobání ocelových ptáků? Abych také okusil onu zvrhlou rozkoš, určil jsem si pravidla a pustil se do stavby...

Jak jsem začal s malou technikou

Když chuť nahrazuje znalosti

Pravidla byla jednoduchá: Jsem nadšen z nové krabičky, nemám doplňky ani literaturu a děsně se těším na hotový model. Jako nepoučený začátečník jsem se vrhl do stavby po hlavě.

Krabička firmy PST nabízí čtyři brčálově zelené rámečky se spoustou součástek. Převážně jsou to větší či menší kusy pásů (kdysi obvyklé „gumové“ už nejsou „in“). Mnoha součástkám chybí hladkost a čistota dílů stavebnic letadel, nicméně u „železa“ si konstruktéři s ladnými tvary hrát nemuseli. S tu a tam propadlým plastem se lze vypořádat buď tmelem, nebo ignorováním (ten tank byl ale potlučený...), a tak můžeme stavět.

Chyby a chybičky

Slepit vanu z několika kusů je snadné. Můžeme proto pokročit k nalepení dílů zavěšení pojezdových kol. Že mají být některé šikmo doleva a jiné doprava lze z návodu vyčíst, ale že jsem je nalepil špatně jsem pochopil až po nasazení kol a pohledu na bokorys v návodu. Ještě, než lepidlo zaschne, vše odřezávám a mám pro stavitele **první upozornění**: Pohlu závěsů pojezdových kol si nejprve vy-

zkoušejte nasucho a zkontrolujte podle kreseb či fotografií.

Netrpělivě postupuji a protože chci nabarvit zvlášť vozidlo a zvlášť pásy, slepím celý tank a nalepení pásů nechávám na konec. **Poučení druhé**: Kola a prostor za nimi nabarvíme a ušpiníme ještě před tím, než ke spodku korby přilepíme vršek. Ani krásné nabarvené a sebelépe opatřované pásy na kola pod blatníky nenalepíme! Pokud ano, bude to trvat několikanásobně déle a rozhodně tato část modelu nebude vypadat moc dobře.

Verze

Bokorysy v návodu jsou stejné a pro volbu alternativních dílů nemáme žádné vodítko. Začátečníci neztrácejí čas hledáním v podkladech, proto jsem podle pravidla „enyky beniky“ náhoně vybral některé z nich. Rozhodl jsem se totiž pro afghánský tank, který byl určitě v polních podmínkách opravován a vylepšován, takže je možné všechno...

Pravidlo třetí: Stavíme-li model konkrétní předlohy, brzdíme fantazii a raději se poradíme s podklady a fotografiemi. V tomto případě by nám určitě pomohly jak s volbou dílů, tak s vylepšením detailů – například protipra-

chový kryt a oválné otvory po stranách věže po vylepšení volají velmi hlasitě, také podobu reflektorů, jejich drátěného krytů a mnoha dalších detailů lze upravit. Začátečník ovšem spěchá a ani poměrně tlustá držadla na věži nenahradí dráty.

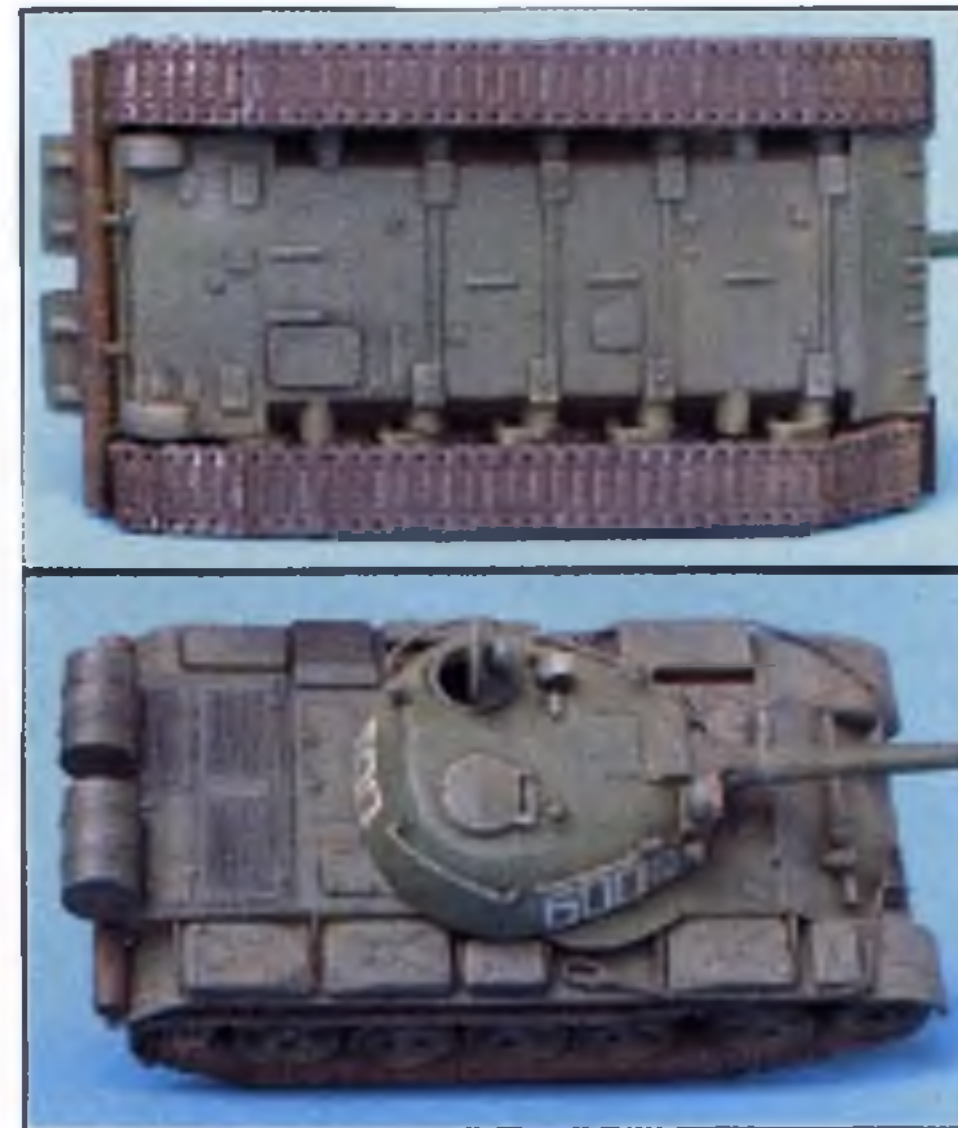
Zbarvení a patina

Ovlivněn Jezevčíkem jsem si vyzkoušel také povrchovou úpravu. Model nastříkaný jakousi zelenou (mix emailů **Agama**) jsem přestříkal polomatným lakem **Vallejo**, natonoval washem a ušpinil velmi řídkou černou barvou rozpuštěnou ve směsi terpentýnu a benzínového čisticího. Poté jsem model znovu přelakoval, brusným papírem zrnitosti 1200 opotřeboval (především označení) a zaprášil nastrohanými suchými pastely (okř, hnědá, černá).

Poučení

Byla to docela zajímavá zkušenost. Stavba nebyla obtížná, už vím, jakých chyb se mám příště vyvarovat a ve sbírce mám konečně také mrňavé „Těčko“. Pravou rozkoš jsem zatím sice nepocítil, ale třeba se dostaví příště – už jsem si vyhlédl dalšího železného prcka...

Foto autor

T-55

z krabičky snadno a rychle

VÁCLAV VOPAŁECKÝ

Předlohu modelu snad ani není třeba představovat. Sovětský střední tank se licenčně vyráběl

také v Československu a v naší armádě rovněž v různých variantách sloužil. Historii této a dalších variant se nedávno věnoval časopis **ATM (Armády, technika, militaria)**, tudíž ji můžeme přeskočit a podíváme se rovnou do krabičky.

Po otevření obalu zjistíme, že krabice je doslova našlapaná výlisky, zhotovenými – jak se na novinku této firmy sluší – velice pěkně. Zastříhat je třeba jen na několika dílech drobnou hránku vzniklou v místě dělení formy. Propadlina je pouze na předním světlometu. Počet dílů jsem tentokrát nezjišťoval, ale součástek máme k dispozici spoustu a díky variabilitě stavebnice nám jich ještě dost zbude.

Na výběr máme pět možností označení: dva sovětské tanky, dva polské a především jeden československý. To je potěšující, neboť nám tak odpadá nutnost shánět nové obtisky. Pravda, věžové číslo údajně neodpovídá skutečnosti (měl je nosit tank pozdější verze), ale to nepovažuji za velký problém. Obtiskový aršík je kvalitní a obtisky mají dobré barvy i soustisk.

Pásy jsou zhotovené z vinylu, ale už jsem ve stavebnicích Tamiya viděl lepší i podrobněji zpracované. Z téhož materiálu jsou i vymezovací kroužky do pojezdových kol. Nakonec z krabičky vylovíme také provázek na výrobu lan a síťovinu. Mimochodem, tažná lana z tohoto provázku vypadají velice věrohodně.

STAVBA

Je doslova odpočinkovou záležitostí a tak jsem ji také pojal. Hned na začátku jsem se rozhodl, že model postavím jen z krabičky bez dalších doplňků. Také jsem se předem rozhodl pro model „uloženky“, kterou po čase vytáhli na zkušební jízdu. To znamenalo, že vynechám výrazné provozní opotřebení a deformace. Na vozidlech, která jsem viděl, byly skoro všechny přední části blatníků několikrát rovnané (tedy pokud vůbec na vozidle byly), což nabízí prostor pro improvizaci.

Stavbu jsem začal sesazením spodní části korby. Druhý a třetí pár torzních tyčí jsem přitom upravil (stačilo odřiznout vymezovací plošku na čepech a hřídele pootočit), protože jsem tank chtěl postavit na nerovném terénu.

Typ:	T-55A
Měřítko:	1:35
Výrobce:	Tamiya

Kola jsem začistil, na gumových obručích naznačil skalpelem drobné opotřebení a odložil je na později. Ke spodní části korby jsem přilepil horní díl a postupně nalepoval ostatní detaily. Nalepil jsem skoro vše mimo lan, náhradních článků a klády. Tmel jsem vůbec nepoužil. Na výliskách sice nalezneme několik stop po vyhazovačích, ale ty nakonec přijdou na taková místa, že nebudou vidět.

Někdo se možná pozastaví, že jsem nalepil i nádrže a kanystry, ale při stříkání kamufláže tvořené jednou barvou to není problém – kam je běžně vidět, tam se dostane i barva z pistole (a naopak).

U zadních přídavných nádrží (sudy) nenaazuje páska jejich uchycení. Vzniklou mezeru jsem hodlal po nalepení zatmelit. Těžko omlouvat vlastní hloupost, ale nějak jsem na to zapomněl a mezeru je na modelu vidět, stejně jako na fotografii modelu v návodu.

Po celou dobu stavby je třeba sledovat návod (kdo pojal stavbu podrobněji, také jiné podklady), neboť nabízené varianty se v detailech liší.

Věž jsem celou sestavil bez použití tmelu. i když by se uplatnil například při opravě zadních částí beden uložených na věži. Ústí kanonu jsem odvrátil do větší hloubky, aby nepůsobilo jako špunt. Díky kvalitě stavebnice zrození modelu netrvalo dlouho – za dva delší večery byla hrubá stavba hotová.

BARVENÍ

Nyní jsem přistoupil ke stříkání kamufláže. Celou korbu, věž a pojezdová kola jsem nastříkal polomatnou barvou Agama C18. Po zaschnutí jsem přistoupil k barvení detailů a patině. Použil jsem dnes už „klasické“ a v Modeláři mnohokrát popsané metody. Nastříkaná a opatínovaná kola a pásy jsem nasadil na model. Pak jsem dodal zbývající drobnosti. Pouze kládu, která je dutá a vyžadovala by úpravu, jsem nahradil dřevěnou z kousku větvičky, která vypadá o mnoho lépe než plastická.

Obtisky jsem nanesl na lesklý lak. Působením obtiskových vodiček přilnuly dobře i na členitý povrch. Na modelu jsem poté doladil celkovou patinu a tank lehce zaprášil. Při konečné úpravě bychom měli mít na paměti, že skutečnou techniku vojáci mnohdy „konzervovali“ hadrem namočeným v motorové naftě. Periskopy jsem zakápnul clear-fixem Humbrol, který dobře napodobil zasklení.

PODLOŽKA

Představuje malý výřez krajiny. Do připraveného rámečku s polystyrénovým dnem jsem ze sádky vytvaroval základní terén a šablonou vyřiznutou podle prohnutí pásů jsem upravil ještě měkkou hmotu do požadovaného tvaru. Zbylým článkem pásu připevněným na špejli jsem naznačil otisk pásů v terénu. Použil jsem sádku, ale obvykle dávám

přednost spárovací hmotě na sádkkarton, která je dlouho tvárná. Ideální je rozmíchat ji s vodou ředitelnou barvou (hnědý Balakryl), protože pokud by se někde objevila prasklinka, nebude svítit bíle.

Po zaschnutí byl terén nastříkán základní hnědou barvou, na místech kam přijde tráva zelenou. Pak jsem nalepil posypovou travu, drobné kamínky, kořínky a listy z jehněd břízy. Povrch jsem doladil stříkáním různých odstínů zelené a hnědé a olejovými barvami. Podstavec není velký, ale tank na něm vypadá lépe než na holé desce.

Konečná úprava „Tě-padesátpětky“ a podstavec mi zabraly několikanásobně víc času, než samotná stavba modelu.

HODNOCENÍ

Stavebnice je velmi dobrá. Vyšší cenu naštěstí vyvažuje výborná kvalita výlisků. Navíc jsou na trhu dostupné mnohé doplňky, které nám umožňují tank vylepšit lepty nebo přestavět například na modernizovanou variantu T-55AM2 Klavíro. Ale i model postavený čistě z krabičky vypadá velice dobře a stavba je příjemná. O tom by modelaření mělo být.

Na závěr ještě poděkování mému kolegovi Michalovi „Modelině“ Fridrichovi za pomoc při pořizování fotografií.

Foto M. Fridrich

Prokletí jménem **T-55**

DAVID BÍLEK

„Tě-pětapadesátka“ je pro české stavitele modelů vojenské techniky stejným prokletím jako pro české příznivce letadel Aero L-39 Albatros. Možná ještě horší. Kdekdo v tom tanku jezdil, kdekdo ho opravoval, nebo alespoň natíral či myl. Takže co modelář, to znalec a jakýkoliv pokus o dobrý model T-55 je

předem odsouzen k nezdaru. Naštěstí my, hoši s modrou knížkou, můžeme hodnotit „Pětapadesátku“ s dosti nezaujatým odstupem.

Výběr

Téměř ve stejnou dobu měřítko 1:72 „obohatily“ dvě stavebnice T-55, obě zrozené na Ukrajině. Firmy **PST** a **ACE** se pokusily postihnout velký vzor, bohužel ani jedné se to dokonale nepovedlo. Stavebnice ACE je asi

tvarově přesnější (především věž), ale výlisky jsou neostré, plné otřepů a propadlin. PST naopak tomu nabízí výlisky vyšší kvality, bohužel s hrubými tvarovými nedostatky. Při výběru mi hodně pomohl pohled na pásy a kola. Protože ve stavebnici PST jsou lepší, bylo rozhodnuto.

Stavebnice:	T-55
Měřítko:	1:72
Výrobce:	PST
Doplňky:	lepty Part, hlaveň Armo, figurky tankistů Migproductions, lano Karaya

Před stavbou

Již při prvním bližším prozkoumání výlisků bylo jasné, že bude potřeba nakoupit pár doplňků. Lepty firmy **Part**, soustružená hlaveň **Armo** a pro oživení sada figurek moderních tankistů od **Migproductions**. Jako zdroj podkladů pomohla publikace S. J. Zalogy: T-54/T-55/T-62 vydavatelství Concord, nezapomněl jsem ani na internet.

Stavba

Vše samozřejmě zahájíme sestavením spodku korby, což nepřináší prázdný problém. Ani osazení kol není nikterak vyčerpávající, pouze je nutno hlídat geometrii a proto doporučuji lepit kola Contactou nebo jiným pomalým lepidlem a před zaschnutím lepidla polohu kol určit nasazením článkových pásů.

Zatímco sestava prosychá, je na řadě první volba. Lepty Part nabízejí vkusné blatníky, ale jelikož blatníky jsou místo, za které nejčastěji беру model do ruky, nehodlám nic riskovat a spokojím se s plastovými. Mám alespoň dobrý pocit, že jsem ušetřil spoustu času a zbytečně neriskuji hloupě poškození hotového modelu.

I tak volá po vylepšení horní část korby. Lepty nabízejí dokonalé řešení, bohužel skládání krabic na nářadí není rozhodně odpočinkové a vyžaduje nemalé soustředění. Doplnění dalších leptů jako jsou mřížky, různá

madla a ochranný štít model ožíví. Pokud hodláte doplnit i figurku řidiče, doporučuji rozšířit otvor v korbě dřív, než ji přilepíte na podvozek.

Nyní se budeme věnovat věži, pravděpodobně nejhorší části stavebnice. I přesto, že nebudeme spekulovat o přesném tvaru, najdeme chyb jako máku. Hlaveň je příliš vysoká a navíc věží v nemodelovém štítu. Náprava je náročná, osobně jsem volil cestu nejmenšího odporu. Z Milliputu jsem vyrobil nový štít a povrch upravil do podoby plátěného protiprachového krytu včetně šití. Na čelo štítu jsem doplnil objímka z lepty, na které je přichycen pákový mechanismus ovládání nočního reflektoru Luna, jenž jsem zhotovil z drátu. Průměr objímky bohužel neodpovídá průměru soustružené hlavni, a tak jsem použil původní plastickou hlavni vylepšenou pouze soustruženou koncovkou.

Lepty k mému překvapení neobsahují ani držák Luny (která má ve stavebnici malý průměr), ani držák druhého světla, natož pak případně kryty světel. Vše je tedy nutno doplnit. Rovněž zaměřovač musí projít drobnými úpravami, i zde pár leptů chybí.

Kopule velitele má rovněž trochu menší průměr – sice o necelý milimetr, ale v tomto měřítku už je to znát. Madla na věži samozřejmě zhotovíme z měděných drátů. Rovněž je nutné si pohrát s oválnými otvory na čele věže po stranách hlavni. Do pravého otvoru nezapomeneme doplnit hlavni spřaženého kulometu.

Na zadní část věže doplníme z leptů oka pro uchycení „čehokoliv“, rovněž je nutno doplnit tři háky pro zdvihání věže. Bohužel lepty nás opět zklamou – jeden hák chybí, a tak je nutno improvizovat. Z tenkého drátku ještě doplníme kabely k reflektorům a můžeme se pokusit nasadit věž na korbou.

Sesazení věže s korbou odhalí další problém – věž se otáčí excentricky a přidavné pancéřování korby pod věží má špatný tvar. Odvážní se mohou pokusit tuto chybu napravit, nicméně vada je viditelná pouze v případě, že kanón nemíří přesně vpřed. Já jsem měl jasno – věž prostě nebude pootočená.

Zbývá už jen doplnit pár posledních součástí. Sudy s palivem včetně držáků na zádi poskládáme raději z leptů. Je to sice pracné,

ale výsledek stojí za to. I když já jsem už na druhý sud opravdu neměl sílu. Doplníme také háky, reflektory a jejich rámový kryt, obligátní kládu a pár hadiček z drátku k nádržím. Tažná lana jsem použil od polské firmy **Karaya** a oka ze stavebnice.

Kamufláž a patina

Již od začátku jsem plánoval, že tank bude obyčejný, zelený. Na jednobarevnou kamufláž jsem se těšil v bláhové představě, že nebudu trápit oči. Bohužel, zelený model mi stále připadal poněkud fádňí, ani obvyklé metody suchého štětce, wash a stínování jej moc neoživily. Říkal jsem si, že takhle to umí každý, a tak jsem začal pečlivě prohlížet fotografie, doufaje, že objevím nějakou zajímavost.

A objevil – většina detailních fotografií ukazovala povrch velice kropenatý, v několika odstínech zelené. Opět jsem tedy otevřel oblibené barvy Vallejo na štětec a začal opryskávat barvu. Bohužel, v takovém případě neplatí heslo lenochů, že méně znamená více. Ještě teď přemýšlím, jestli sotva znatelný efekt na povrchu stál za několik večerů sou-

středěné práce a dva zničené štětce, jejichž cena značně převyšuje cenu modelu. Teď jsem si pro změnu říkal, že takhle hloupý nikdo není.

Zbývalo už jen nanést obtisky, namalovat a vystínovat kládu, prachovku kanónu a tažná lana. Na podvozek padl skoro gram pigmentů, na figurky spousta trpělivosti. Dvaasedmdesátkrát zmenšené obličejy jsou opravdu titěrné. Tim bylo dílo dokonáno.

Zhodnocení

Když si představím, kolik notoricky známých chyb jsem nenapravoval, mohl by výsledek připomínat spíše tanky Abrams nebo Merkava. Naši „znalci“ již dávno pohrdavě přestali číst, takže pro ty, kteří zbyli, pouze shrnuji: Stavebnice T-55 firmy PST asi není dokonalá, ale dá se z ní rychle postavit model, který s drobnými úpravami vypadá jako T-55. A to je vše, co jsem očekával.

Na závěr

Jak to v životě chodí, fotografii skutečného stroje s číslem 158 jsem našel až po dokončení modelu. Takže pro ty, kteří se rozhodnou stejný tank T-55 stavět jen malý upozornění – sympatický lichoběžníkový znak v bílém kruhu by měl být umístěn asi 5 mm za číslem a ne hned vedle něj, jak uvádí návod.

Bonus

Tento model je držitelem rekordu ve výšce pádu. Zatímco SdKfz 231 absolvovala let pouze ze stolu (tedy nějakých 75 cm), můj T-55 hupsl na dřevěnou podlahu ze dvou metrů! V tu chvíli jsem děkoval své prozívatelnosti, že blatníky nejsou z leptů (samozřejmě počítám pouze pády dokončeného modelu těsně před focením, kde oprava rozhodně nezabere pár minut).

Foto autor

Před válkou v říjnu 1973 byly některé egyptské tanky T-55 modernizovány zástavbou západoněmeckého infračerveného zaměřovacího systému firmy AEG-Telefunken. Zobrazený stroj z výzbroje brigády námořní pěchoty je zachycen v podobě z počátku 80. let, kdy nesl typické zbarvení nepravidelnými poli zelené barvy na pískovém podkladě

Jakéhosi cvičení vojsk Varšavské smlouvy v první polovině 80. let se zúčastnil i tento T-55 z výzbroje ČSLA. Tank byl zbarven jednotnou khaki

V průběhu operace Pouštní bouře byl v únoru 1991 americkými vojsky ukořistěn také irácký T-55 vybavený bloky dynamického pancéřování. Tato irácká úprava T-55 bývá označována jako Enigma 1. Značně úspěšný tank je kamuflován pískovou barvou

Původně egyptský T-55 ukořistěný v Šestidenní válce v červnu 1967 byl posláze zařazen do výzbroje izraelské armády. V této podobě se 9. září 1967 zúčastnil operace Raviv – výpadu na západní břeh Suezského průplavu. Stroj byl v původním egyptském zbarvení (světlá písková) a jedinou změnou byla instalace kulometu Browning ráže 7,62 mm na věž

Jedním z nejkurioznějších T-55 byl tank srbských polovojskových formací použitý za občanské války na území bývalé Jugoslávie v 90. letech. Tank byl doplněn o amatérsky vyrobené představné pancéřování, které bylo provozem částečně deformované. Zbarvení tvořily skvrny zelené, pískové a hnědočervené barvy, zřejmě emailu na automobily. Na plechu v zadní části věže byl od ruky namalován železný kříž, čímž se tento stroj přibližoval vzhledu německých tanků z druhé světové války ▼

Vojenského cvičení se v 60. letech účastnil tento raritní T-55. Byl vybaven pojezdovými koly starého vzoru, která se používala na tankích T-34/85, T-44 a prvních verzích T-54. Zbarvení tvořila jednotná zelená barva, označení 086 bylo bílé, stejně jako čelo sudu s naftou na zádi tanku. Nepříliš častým označením sovětských tanků je rudá hvězda na věži

Čínské tanky typ 59 (modifikace T-54A) zařadila do výzbroje i pákistánská armáda. Zobrazený stroj byl předveden na přehlídce v roce 1984 ve zbarvení, kde základní zelenou barvu doplňovala pole střední šedé. Číslo 36 bylo bílé. Tank měl v zadní části věže instalovanou klec na pomocný materiál a na anténě nesl dvě vlaječky

▲ V říjnu 1973 byl za bojů na Golanských výšinách zasazen a Izraelci ukořistěn i tento T-55. Na původní sovětské zelené barvě měl nanесena nepravidelná pole šedivě a pískové barvy. Bílé arabské číslo 410 bylo umístěno v ručně malovaném bílém rámu

Kresby J. Mače

MIRAGE III CJ

1/48

MIRAGE III C - bližší informace o speciální edici na www.eduard.cz

SOTAR 20/20

U.S. Patent

5, 779, 157

ZA 6950,- Kč

U.S. Patent

5, 421, 518

5, 687, 913

MADE IN USA

o stříkací pistoli SOTAR 20/20 více na www.gunze.cz

dovází a dodává
eduard

WWW.EDUARD.CZ WWW.GUNZE.CZ

EDUARD MODEL ACCESSORIES spol. s r.o.
Obrnice 170, 43521 Obrnice

Fax: 47 6118171
GSM: 602 863258

Tel.:
47 611825
47 6100308

e-mail: info@eduard.cz

Etendard IV P

MIROSLAV ZADA

Etendard IV P patří do rodiny palubních letadel francouzského výrobce Dassault. Vznikl na počátku 60. let přestavbou typu Etendard IV M a sloužil na palubách francouzských letadlových lodí Clemenceau a Foch spolu s útočným letounem Super Etendard téměř až do dnešních dnů. Jeho úkolem byl průzkum a s patřičným podvěsem také doplňování paliva za letu ostatním letounům. Etendardy IV P působily (a možná ještě působí) také z pozemních základen. Zrušením letadlové lodě Foch se ale jejich palubní kariéra uzavřela. Na nové francouzské letadlové lodi General de Gaulle jejich úlohu převzaly moderní Rafale. Nenápadný a leteckou veřejností trochu opomíjený letoun je zajímavý už tím, že je jedním z mála evropských letounů působících z palub letadlových lodí. Postaveno bylo pouze 21 letadel tohoto typu.

Výrobce: Airfix
Měřítko: 1:48

Stavebnice

V záplavě elegantních moderních proudových strojů mne upoutal prosklenou a zkosenou příďí s nástavcem pro doplňování paliva za letu, při jehož instalaci musela elegance ustoupit účelnosti. Také kamufláž, tvořená dvěma odstíny šedomodré, není tak úplně běžná. Když jsem nahlédl do krabice a v ní byly poměrně pěkné výlisky s panelláží vyznačenou do hloubky, bylo rozhodnuto.

Stavebníci spolu se zmenšeným Etendardem IV M a Super Etendardem (vše 1:48) vyrábí firma Heller a vzhledem k úzké spolupráci ji lze pořídit také od firmy Airfix. To byl i můj případ.

Na francouzském letadle si francouzská firma Heller dala záležet a výlisky mají velmi dobrou úroveň. Obtiskový arch obsahuje označení na dva stroje Aéronavale, jeden se starší dvoubarevnou kamufláží, druhý s poslední variantou zbarvení. Obtiskům lze vytknout pouze místy špatný soutisk (ovšem v řádu desetin mm).

Stavba

Model jsem se rozhodl postavit z krabičky bez úprav, spíš jsem si chtěl pohodlně vyzkoušet vytvoření měkkých přechodů mezi kamuflážními barvami, protože na „technice“, které se věnuji více, tak velké plochy obvykle nenajdu. Stavba podle návodu probíhala bez problémů, pouze v okolí vstupu vzduchu k motorům a přechod křídlo/trup je třeba brousit a tmelit více, než je běžné.

Nakonec jsem si nějaké úpravy přece jen neodpustil. Do příde jsem vlepil přepážku a náznaky fotovybavení tak, aby okny v přídi nebylo vidět skrz model, doplnil jsem rytí v okolí nástavce pro doplňování paliva za letu a nástavec jsem vylepšil, protože původní je opravdu hodně zjednodušený.

Při úpravách jsem postupoval jsem podle dvojích podkladů a myslím, že kvůli tomu jsme nakonec udělal pod kabinou jednu spáru navíc.

Model jsem chtěl postavit „přistávající“ na kousku paluby letadlové lodi, takže jsem přinutil japonského pilota (zbytek ze stavebnice Hasegawa) pilotovat francouzský stroj. Figurku pilota původní stavebnice neobsahuje. Zachytný hák je přilepen v přistávací poloze a také pohyblivé plochy na křídlech a aerodynamické brzdicí štíty jsem přilepil v poloze co nejvíc připomínající přistávací konfiguraci. Jsem si vědom, že zejména mechanizace naběžné hrany křídla asi moc poloze při přistání neodpovídá, ale to by již byla na mé poměry velká úprava, do které jsem se nechtěl pouštět – laskavý modelář nechtě promine.

Detaily modelu (podvozkové nohy, kola, výstupní roura) jsou poměrně dobré, ale vylepšit by jistě šly. Překryt kabiny a štítek byl bez škrábanců a stavebnice obsahuje kromě zasklení oken kamer také čírá polohová světla na konce křídel, což při stavbě modelu potěší.

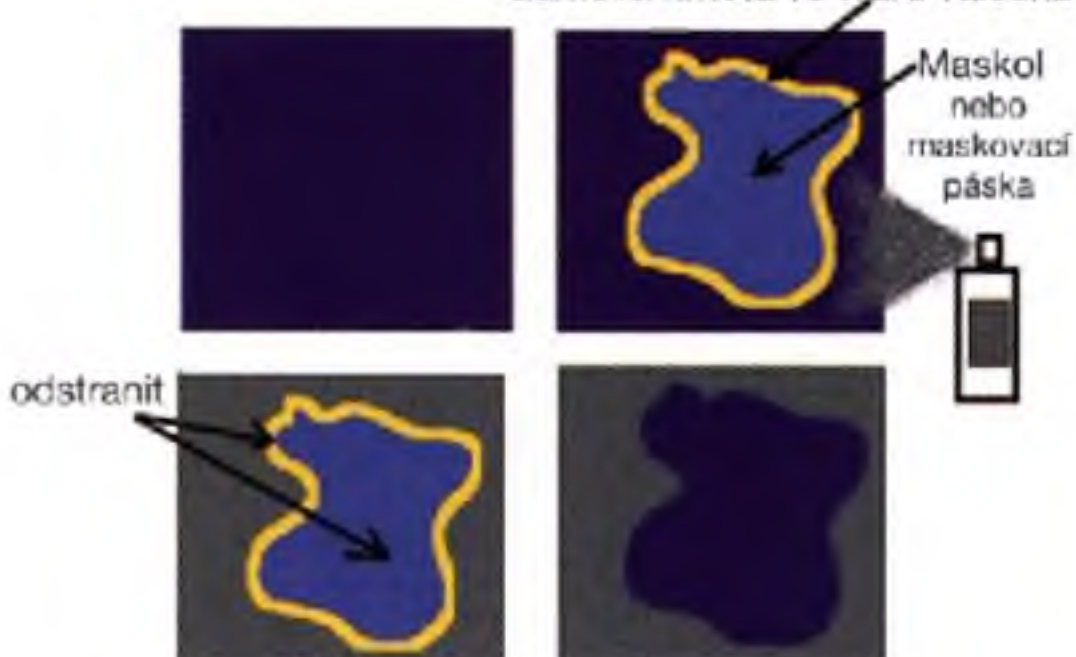
Zbarvení

Model jsem opatřil kamufláží jakou nosily poslední Etendardy IV P na letadlových lodích. Barvy jsem použil pololesklé **Gunze Sangyo** (H 305 a H 337), odpovídající barvám Humbrol uvedeným v návodu. V katalogu barev Humbrol je převodník, který v tomto případě opravdu zafungoval.

Horní plochy modelu jsem nastříkal tmavší z obou šedomodrých a poté z gumové hmoty (Tac-it) pro kancelářské účely (slouží k upevňování papírů na nástěnky a podobně) uválen tenké nudle, kterými jsem zakryl rozhraní mezi barvami. Vnitřky tmavších polí jsem zakryl maskolem a zbytek modelu nastříkal světlejší šedomodrou. Tento postup je (pro jiné účely) popsán v Modeláři 11/2003. V mém případě vznikla komplikace, protože po odstranění maskolu (Humbrol) měla zakrytá barva jiný odstín než stejná barva zakrytá „plastelinou“. Příště proto pro jistotu vnitřky ploch zamaskuji páskou. Možná však při jiných kombinacích barev a krycích hmot (maskolů) tento problém nevzniká.

Přechody mezi barvami byly měkké a v měřítku. Rozdíl v odstínech vznikl asi nežádoucí chemickou reakcí barvy s maskolem, který měl za následek zmatnění barvy. Při následné patině černou olejovou barvou se rozdíl téměř ztratil. Tam, kde byl rozdíl ještě patrný, jsem pole sjednotil opatrným nastříkáním barvy (již bez maskování a v bezpečné vzdálenosti od rozhraní barev).

Gumová hmota ve tvaru válečku

Patina je provedena po „technikářsku“: Celý model jsem natřel černou olejovou barvou tak, aby pronikla do všech zákoutí a škvír. Ihned po natření jsem barvu setřel vatickami na čištění uší.

Vzhledem k poměrně hladkému povrchu letadla (proti vojenským vozidlům) to byla procházka růžovým sadem. Někde jsem panely a krytky zesvětlil nastříkáním původní barvy, jiné panely jsem zvýraznil suchým štětcem.

Obtisky přilnuly k povrchu bez problémů, dobře kryly a až na drobné nepřesnosti v soutisku barev, to byla pohodová práce. Obtisky jsem „utlumil“ lehkým přestříknutím řidkou barvou (světlejší z obou kamuflážních).

Závěr

Model jsem umístil na podložku, která má představovat kus paluby letadlové lodi. Je přilepen k palubě pouze za kola hlavního podvozku a připevněn hákem za zachytné lano. Vše berte poněkud s nadsázkou, na historickou věrnost si nároky nedělám.

Model letadla Etendard IV P není rozhodně špatný. Úpravami a doplněním detailů podle podkladů by z něj jistě nějaký zkušený modelář udělal mistrovský model, na našich soutěžích málo vidaného francouzského letadla.

Foto autor

Prameny:

Gunston, B: Encyklopedie moderních vojenských letadel, Svojtka a Vašut
<http://www.ffsmc.com/pages/walkarounds/avions/Etendard%20IVP/walkaround-etendard4p-01.php>

Z NABÍDKY ZÁSILKOVÉ SLUŽBY SPOLEČNOSTI

AEROMEDIA**Palubní stíhači
Jeho Veličenstva,
3 část FAA 1943 - 1944***M. Šnajdr*Třetí ze série publikací
věnovaných historii stíhací
složky britského námořníholetectva v období druhé světové války.
Doplněno o zajímavé autentické fotografie.
336 stran. Cena 298 Kč / 417 Sk**Palubní stíhači
Jeho Veličenstva,
4. část FAA 1944-45***M. Šnajdr*Čtvrtá kniha ze série
publikací věnovaných historii
stíhací složky britskéhopalubního letectva (FAA) se zabývá
zavěrečným obdobím druhé světové války.
Doplněno řadou autentických fotografií
a barevných bokorysů.
464 stran. Cena: 368 Kč / 515 Sk**Stalinovi sokoli 1. část (A-L)***T. Polák, Ch. Shores*Kniha přináší detailní
informace o bojové činnosti
sovětských stíhačů v letech
1918 až 1953. Doplněno
o fotografie pilotů.

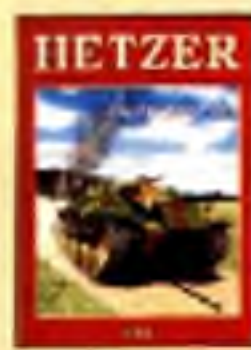
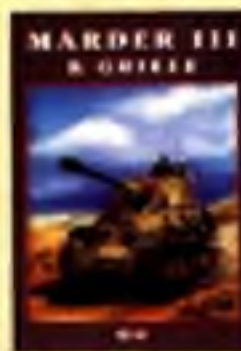
213 stran. Cena 249 Kč / 348 Sk

Stalinovi sokoli 2. část (M-Z)*T. Polák, Ch. Shores*Druhý svazek přináší infor-
mace o zbývajících sovět-
ských stíhacích pilotech
a všech stíhacích plucíchRudé armády. Rovněž se věnuje i význam-
ným pilotům jiných národností (i Čechoslo-
vákům), kteří létali ve službách Sovětů.
260 stran. Cena 289 Kč / 405 Sk**Praga LT vz. 38***Vladimir Francev, Charles K.
Kliment*Detailní popis historie
lehkého tanku LT vz. 38
vyvinutého ve třicátých letechkoncernem ČKD, jeho výroby a nasazení
jako Pz.Kpfw.38(t) za druhé světové války,
a posléze poválečného zařazení do
československé armády. Množství
černobílých i barevných snímků, barevných
schémát, technických kreseb. 80 stran
Cena 228 Kč / 320 Sk**Lavočkin La-7***M. Veštlík*Doplněné a opravené vydání
obsáhlé monografie věnované
ruskému stíhacímu letounu
vyráběnému během 2. svě-
tové války. Množství unikát-
ních černobílých a barevných detailních fo-
tografií, výkresů a barevných schémát.

88 stran. Cena 305 Kč / 427 Sk

Polikarpov U-2/Po-2*Martin Velek*Vše o letounu, který je znám
spíše pod přezdívkou Kukuruznik.
Množství fotografií, výkresů a uni-
kátních barevných bokorysů.Český a anglický text na křídovém papíře.
64 stran + obálka. Cena 199 Kč / 279 Sk**Jednomotorová bombardo-
vací a torpédová letadla
1939-1945***Z. Válka*Kniha zahrnuje všechny důle-
žité typy letadel dané katego-
rie, významné technicky, nebobojovým nasazením. Základní technické
údaje a barevné bokorysy.

198 stran. Cena 269 Kč / 377 Sk

Marder III & Grille*V. Francev, Ch. K. Kliment*Vznik, vývoj, jednotlivé vari-
anty a bojové nasazení ně-
meckého stíhače tanků. Pub-
likace je doplněna řadoufotografií, perokreseb, tabulek, výkresů
v měřítku 1:35 a barevnými bokorysy. Text
je dvojjazyčný, česko-anglický.
92 stran. Cena 237 Kč / 331 Sk**Jagdpanzer 38 Hetzer***V. Francev, Ch. K. Kliment, M.
Kopecký*Německý lehký stíhač tanků,
jeho vznik, vývoj a výroba,
jednotlivé varianty, bojové
nasazení a poválečná výrobav ČSR. Množství fotografií, perokreseb,
výkresů v měřítku 1:35 a barevných
bokorysů. Česko-anglický text.
112 stran. Cena 315 Kč / 441 Sk**Příběh Ostrostřelce
Osudy rakousko-uhers-
ského torpédoborce
Scharfschütze za první
světové války***Jiří Novák*Již z podtitulu vyplývá, že v této publikaci
půjde o popis známých námořních
událostí, které však vzhledem k účasti
několika tisíc Čechů, Moravanů a Slezanů
maji místo i v našich vojenských dějinách.
Čtenář se může vydat téměř o století zpět,
do války zvané tehdy Velká, či Světová.
Kniha obsahuje 8 příloh např. bokorysy,
kamufáže atd.

182 stran. Cena 229 Kč / 321 Sk

**Northrop P-61 Black Widow
& F-15 Reporter***M. Balous*Upravené vydání monografie
věnované neobvyklému
americkému nočnímu
stíhacímu letounuvyráběnému za 2. sv. války, rozšířené
o poválečnou modifikaci F-15 Reporter.
Řada nových barevných fotografií, výkresů,
pérovek a kamuflážních schémát.
72 stran. Cena 305 Kč / 427 Sk**Suchoj S-37 a Mikojan MFI***J. Gordon*Technologické demonstrátory
ruských stíhacích letounů
páté generace. Publikace je
doplněna množstvímbarevných fotografií, výkresy
a barevnými kresbami obou letadel.
101 stran. Cena 379 Kč / 530 Sk**Moderní pozemní boj***David Miller,**Christopher F. Foss*Reprezentativní výběr stovky
typů moderních zbraňových
systémů všech druhů
pozemní výzbroje, počínajeručními palnými zbraněmi a raketovými
střelami konče. Vybrané zbraně patří
k nejdůležitějším v aktuální výzbroji
moderních armád. Přes 200 fotografií, přes
50 diagramů, 46 barevných třírozměrných
vyobrazení.

208 stran. Cena 888 Kč / 1243 Sk

Operace Argument*K. Foud, J. Kolouch, Vl.
Krátký, J. Vladař*Historie sestřelení tří
amerických čtyřmotorových
bombardovacích letadel
B-24 Liberatoru Horšovského Týna, Nepomuku a Lhenic
22. února 1944.

159 stran. Cena 290 Kč / 406 Sk

Publikace objednávejte na adresách:

v České republice - Aeromedia, a. s., Baranova 38, 130 00 Praha 3, tel.: (+420) 222 728 090

ve Slovenské republice - Magnet - Press Slovakia, s. r. o., P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, tel./fax: (+421-2) 44 45 46 28.

Předplatitelé časopisu Modelář u společnosti Aeromedia a Megnet-Press Slovakia mají slevu 10% z ceny objednaného zboží!

Veškerý sortiment zásilkového obchodu si rovněž můžete objednat na internetové adrese www.letectvi.cz

Ju 87D-5 Stuka

JAROSLAV GALLER

Mezi nezaměnitelné stroje druhé světové války patří bezesporu Junkers Ju 87, o jehož „gloriole“ bylo již napsáno mnohé. Právě proto – ať se to někomu líbí nebo ne – je Štuka jedním z nejznámějších letounů historie a není divu, že je často vybíranou předlohou plastických stavebnic. Rozhodla se pro ni i Hasegawa.

Jak je u této firmy zvykem, stavebnice je zpracována na vysoké technické úrovni, která je často vzorem pro výrobky ostatních producentů. Nejvýše hodnotím, pokud díly dobře líčují a mají jemné a ostré rytí do hloubky, nejraději bez jakýchkoli nýtů po povrchu i podél linek. To Stuka splňuje beze zbytku a během stavby „plastikové části“ jsem nenarazil na žádný problém. Pouze s prodlouženými konci křídla si výrobce poradil poněkud amatérsky, když k původnímu „běčkovému“ křídlu doslova „přiškvaril“ zašpičatělé konce verze D-5.

Pilotní prostor

Stavbu jsem zahájil ztenčením vnitřních stěn polovin trupu. Vodítkem kde a kolik máme brousit může být odvrtní jedné krytky na každé polovině výlisků trupu, čímž máme celkem přesně danou polohu odlévaných polyuretanových bočnic. Při sestavení vybavení pilotního prostoru jsem postupoval bez problému podle návodu sady doplňků Aires. Jediný stavební zádrhel v této části byl v prostoru zbraní střelce, kde se mi nedařilo sesadit dohromady posuvný překryt s kulomety a překryt otevřít tak, jak bych si představoval.

Na vybarvení kokpitu jsem použil barvu **GS Aqueous** RLM 66, reliéfní díly jsem zvýraznil velmi jemným dry-brushem sedlinou matné bílé barvy **Humbrol**. Střední posuvný díl kabiny jsem „vytáhl“ z čiré fólie (původní díl jsem použil jako kopyto), aby mohl být v otevřené poloze. Přestože skutečná kabina měla ně-

Model:	Ju 87D-5 Stuka
Výrobce:	Hasegawa
Měřítko:	1:48
Doplňky:	motor, zbraně a kokpit Aires Ju 87D

které části rámu zevnitř a na povrch vystupovaly pouze přichytné šrouby, nerespektoval jsem to. Především kvůli velké pracnosti (ano, jsem v podstatě líný) a nepříliš věrohodnému napodobení skutečnosti jsem na modelu použil klasický postup a rámy jsem nabarvil zvenčí.

Na barvení „hustě“ rámovaných kabin mám osvědčený postup (pro někoho je to známá věc, ale jiným tato rada možná pomůže):

1) Nařežu lepicí pásku Tamiya na proužky tenčí než jsou rozteče rámování a ohraničím jimi nejprve jen **svislé** rámy kabiny (plochu mezi nimi pochopitelně zakryji také)

2) Nastříkám překryt nejprve barvou vnitřních prostor a potom kamuflážní barvou.

3) Masky odlepím a stejným způsobem ohraničím **vodorovné** rámování a opět nastříkám.

Překryt kabiny sice stříkám nadvakrát, ale časově je pro mě tento způsob určitě rychlejší a přesnější, než použití masek, nemluvě o pracném zakrývání jednotlivých okének nebo vyřezávání rámování, kde navíc chybný řez může kabinu poškodit. Při použití výše popsané metody nedochází k dalším nepřijemnostem jako je podfouknutí rohů barvou, navíc rámy jsou stejně tlusté (tenké) a v jedné rovině. Pochopitelně je tento způsob neefektivnější u rámování kabin letadel typu Avenger, Helldiver...

Motor a zbraně

Nejvíce starostí mi přidělala zástavba motoru. Při použití klasického stavebního postupu tak, jak jsem jej použil já (odříznutí přední části trupu, nalepení motorové přepážky, sestavení motoru a jeho přilepení s ložem na již hotový model), zjistíme, že je motor vůči trupu vyosen směrem nahoru. Protože sklon motorové přepážky a délka lože byly dány a nebylo možné díly „neviditelně“ upravit, byla náprava velmi obtížná. Musel jsem použít velmi drastickou metodu

a pomocí debondéru rozebrat již hotovou zástavbu, znovu slepit vše tak, aby osa motoru jakž takž odpovídala ose modelu. To, že jsem musel zcela pominout nějaké úchyty motorového lože a správnou polohu výfuků na motoru, bych snad ani neměl přiznávat.

Úplně bez problémů byla zástavba zbraní. Osazení zbraňových šachet i jejich kryty z leptů vypadají verohodně.

Kamufláž

Tak, jako je celý model „z krabičky“, respektive z krabiček firem Hasegawa a Aires, je i kamufláž jednou z obtiskových verzí nabízených stavebnicí (druhá obtisková verze je klasická zeleno-černozelená). Model je již takřka dva roky starý a při jeho stavbě jsem neměl k dispozici žádné zkušenosti ani rady ostatních z Modeláře nebo z diskusního fóra jak na „zimní kamufláž“, pokusil jsem se o napodobení tohoto zbarvení metodou „in natura“. Nepoužil jsem tedy ani smývání bílé barvy ředidly, ani wash, filtry nebo křidy, ale snažil jsem se náter nanést a posléze „opotřebovat provozem“ tak, jako by to bylo ve skutečnosti.

Nejdříve jsem nanesl klasickou zeleno-černozeleno-modrou kamufláž barvami Humbrol (protože jich mám ještě dost) a po zaschnutí a mírném přeleštění hadříkem jsem je přestříkal akrylátovým lakem Aeromaster. Pak jsem velmi nepravidelně (tak aby barva všude nekryla) nastříkal horní plochy bílou barvou GS Aqueous „off white“. Využil jsem toho, že tato

barva neschne příliš rychle, a tak jsem ji ještě „za čerstva“ mechanicky odřel brusným papírem zrnitosti 2000, někde udělal škrábance parátkem a rozleštil hadří-

kem na místech nejpravděpodobnějšího oteru barvy jako na skutečném stroji. Lehký wash je olejovými barvami a protože skutečná smytelná bílá barva byla matnější než aplikovaná GS, povrch jsem lehce a opět nepravidelně přestříkal matným akrylovým lakem Polly S, který je opravdu matný i po nanesení na lesklý povrch (což není u všech matných laků pravidlem).

Stopy po zplodinách z výfuků, u Štuk většinou hodně výrazné, jsem napodobil nástrovanou černou křidou a opět zalakoval matným lakem proti oteru.

Závěr

Ve světle nejnovějších technologií byl můj první pokus o zimní kamufláž nejspíš krokem nesprávným směrem, ale na druhou stranu – bylo to rychlé.

Foto autor

Prameny:

Ju 87 Stuka, Modelpress č.2

Ju 87 In Action No.73, Squadron/Signal publications

Palubní desky

ZDENĚK ŠEBESTA

Snad každý modelář, který se vážně zajímá o leteckou techniku, narazil při studiu podkladů

na fotografie restaurovaných palubních desek. Buď spatřil dochovaný originál, nebo částečnou repliku využívající originálních přístrojů. Ani si netroufám odhadnout cenu těchto atraktivních předmětů. Každopádně to je věc, kterou si může dovolit mít doma jen několik málo sběratelů.

Když se objevila informace, že Propagteam připravuje výrobu zmenšených palubních desek v měřítku 1:4, napadlo mne postavit si pro oživení sbírky k některým modelům i repliku jejich palubních desek.

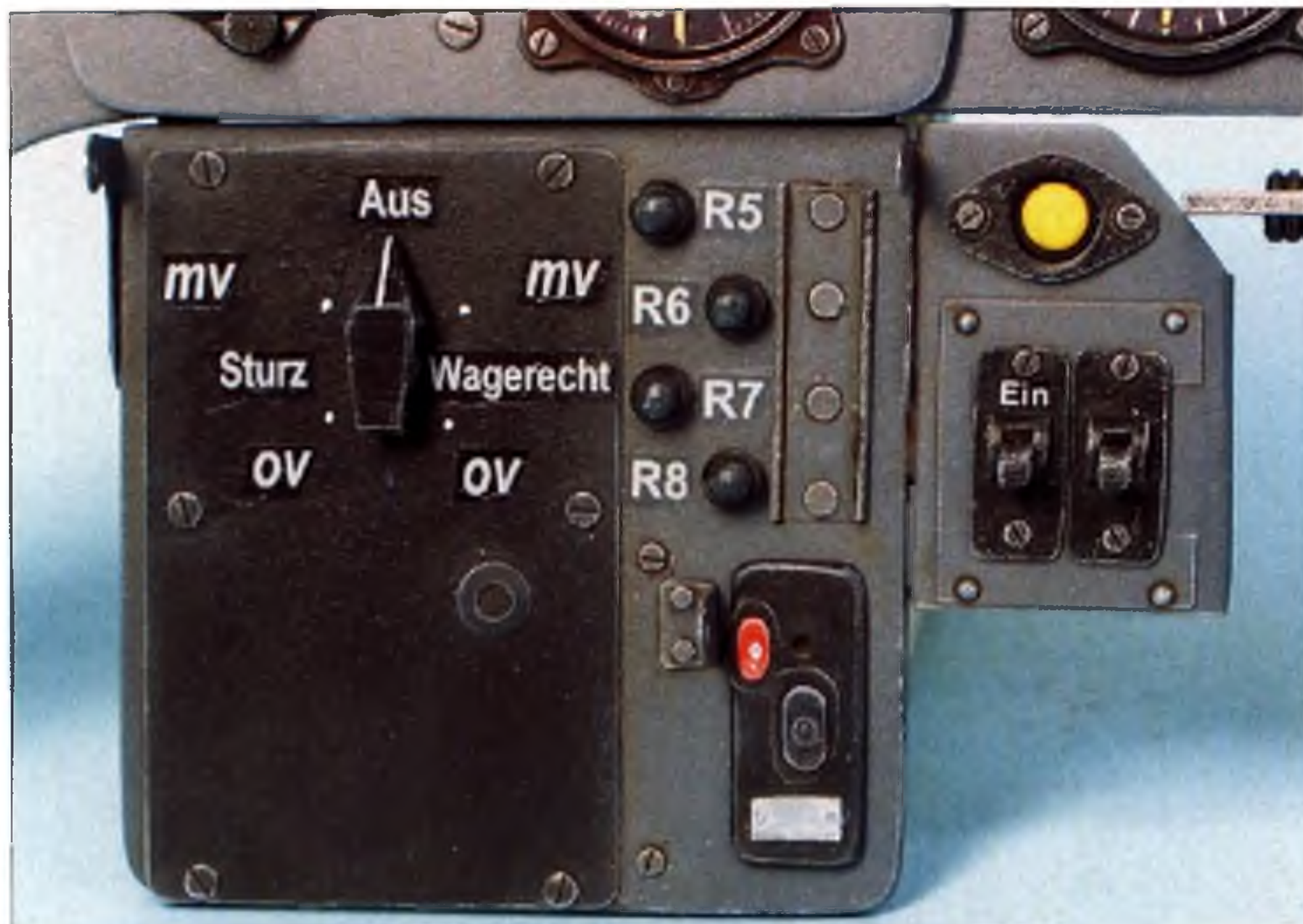
Pořídil jsem si stavebnice palubních desek letadel z druhé světové války Messerschmitt Bf 109G, Fieseler Fi 156 Storch a Supermarine Spitfire Mk.IX. Zpočátku chtěl výrobce stavebnicemi vyjit vstříc funkčním modelářům, a tak byly první stavebnice trochu zjednodušené. Do této kategorie spadá například palubní deska Bf 109G. Jednou z posledních novinek je panel Spitfira Mk.IX, velmi detailně

zpracovaný a vyžadující jen minimum úprav. Podle výrobce budou i starší stavebnice doplněny na současný standard.

Co vlastně stavebnice obsahují? Základem „palubky“ je deska z měkkého plastu v šedočerné barvě. U prvních stavebnic bylo nutné z plánu překreslit tvar desky i umístění jednotlivých otvorů pro přístroje, poté vyřezat tvar a sukovníky vyvrtat otvory jednotlivých přístrojů. To bylo náročné na přesnost, nehledě na to že, speciální sukovníky také každý ve své dílně nemá. A tak Propagteam nyní dodává základ desky s již vyřezanými otvory pro přístroje, což nám velmi usnadňuje práci.

Další částí stavebnic jsou jednotlivé přístroje. Jsou dodávány samostatně a stačí je pouze zasunout do jednotlivých otvorů. Skládají se z rámečku z černého plastu, do kterého je vmáčknuto „sklíčko“ z čírého plastu pod kterým je obrázek přístroje. Dalšími součástkami jsou polyuretanové odlitky znázorňující jednotlivé přepínače, táhla a tlačítka. Jsou umístěny přehledně na papírovém kartonu i s poznámkami o jejich zbarvení. Některé díly jsou již nastříkány příslušnou barvou a opatřeny obtisky, ale i tak je součástí stavebnice obtiskové aršík s popiskami.

A perla na závěr - u desek stihacích letounů je přiložena i maketa detailně zpracovaného zaměřovače z polyuretanu.

K stavbě

Po vyřezání tvaru desky a odvrtání jednotlivých otvorů pro přístroje (u novějších stavebnic tato činnost odpadá) jsem přistoupil k doplnění jednotlivých šroubů, kterých bylo na desce velké množství. Šrouby spojovaly jednotlivé přístroje s palubní deskou. K jejich napodobení je možno použít několik postupů. Nejjednodušší, ale také nejdražší, je použití šroubků do brýlových obracek, které se v různých rozměrech prodávají v prodejnách optiky. Spočítejte si však, kolik jich je potřeba!

Já jsem zvolil trochu složitější způsob. Do plastické destičky jsem vyryl spáru představující zářez v budoucích šroubech a poté raznicí z trubičky odpovídajícího průměru „vyřázel“ jednotlivé šrouby. Je to dosti zdlouhavá práce, ale výsledek stojí za to.

Vylepšil jsem i některé detaily, především jsem do přístrojů doplnil ručičky z tenkých drátů a plastiku. Také jsem zhotovil zcela nově ovládací pomocný panel umístěný pod přístrojovou deskou.

Základ desky včetně šroubů jsem nastříkal interiérovou barvou RLM 66 firmy Gunze. Poté jsem osadil jednotlivé přístroje a po nabarvení i jednotlivé ovládací prvky a nanas obrazy popisek. Po přestříkání polomatným lakem jsem patinoval desku a jednotlivé přístroje technikou dry-brush olejovými barvami, což modelu dodalo plastický vzhled.

Po dokončení jsem byl nejen já překvapen dokonalým výsledkem. Stavebnice palubních desek jsou velmi pěkným doplňkem sbírky a navíc je to trochu něco jiného než stavba klasického modelu, takže se člověk docela příjemně odreaguje.

Sortiment výrobce je rozsáhlý, zahrnuje škálu vojenských i civilních letadel z historie i současnosti. Kvalita stavebnic palubních desek má neustále stoupající tendenci a ustavičně se objevují nová vylepšení usnad-

ňující stavbu - například panel Spitfiru, který je jedním z posledních, jste schopni dát dohromady během několika málo dní. Navíc je v přípravě řada zajímavých typů (Ju-87 B).

Foto autor

Audi Quattro Sport

JIŘÍ POKORNÝ

Stavebnice:	Audi Quattro Sport
Výrobce:	Reji
Měřítko:	1:24

Když jsem chtěl rozšířit svou sbírku modelů závodních vozů, padla má volba na stavebnici z produkce teplické firmy Reji model.

Představuje vůz Audi Quattro Sport z let 1984 až 85, tedy v kratší verzi, než v současné době nabízí Revell a před časem uvedla v reedici japonská Tamiya.

Při prvním zkoumání obsahu krabičky jsem objevil poměrně čistě odlitou karosérii s minimem bublinek a několik pytlíků s odlévanými díly, okny z čiré acetátové fólie, čtyři pneumatiky, fotolepty a aršík s obtisky.

Karosérie

Návod je celkem přehledný, proto jsem neváhal a pustil jsem se do stavby. Nejprve jsem všechny díly odmastil a očistil, drobné nerovnosti odstranil tmelem Tamiya a všechny díly nastríkal akrylovým tmelem Mo-tip na automobily ve spreji, který se mi na tento typ stavebnic osvědčil. Po vyschnutí a přebroušení papírem o zrnitosti 1200 jsem celou karosérii přestříkal několika vrstvami bílého spreje Tamiya TS-26 pure white a nechal ji uschnout.

Mezitím jsem se mohl pustit do stavby podvozku a vybavení interiéru. Spodek podvozku jsem nastríkal stejným postupem jako karosérii. Protože v návodu chybí označení pro barvu jednotlivých dílů, vystrachal jsem ve svém archivu návod stavebnice stejné předlohy od firmy Tamiya a postupoval v bar-

vení podle něj a podle několika dostupných fotografií. Podvozek je celkem jednoduchý, ale zručnější modelář si s ním hravě poradí a může jej i vylepsit. Na těchto partiích je znát pokrok ve vývoji stavebnic firmy Reji – slzy se mi hrnuly do očí při vzpomínce na Škodu Octavii stejného výrobce, která byla množstvím podrobností jen chudou příbuznou.

Sestavení podvozku je hračka, mile mne potěšila řiditelná přední náprava. Osadil jsem brzdové kotouče vybarvené leštitelnými metalickými barvami Testors a chtěl jsem je připevnit ráfky. Naštěstí jsem si to nejdřív vyzkoušel „na sucho“, čímž jsem zjistil, že by mi obě kola na pravé straně přesahovala asi o tři milimetry přes obrys karoserie. Proto jsem ráfky o tento rozdíl lehce ofrézoval a tím byla drobná chyba odstraněna.

Pohrál jsem si s pneumatikami, která jsem musel očistit od přebytečných otřepů a důkladně odmastit, protože na nich lpěla vrstva silikonu, který má nepříjemnou vlastnost, že časem pronikne do původně bílé barvy ráfku a celý jej zabarví do hněda.

Interiér

Slepi jsem ochranný rám, doplnil jej několika vzpěrami podle fotografií, opěrkou a pedály z lepu, a – protože jsem měl všechny díly připravené na stříkání – pustil jsem se podle fotografií do jejich barvení. Celý vnitřek auta je polomatně černý. Opět jsem využil barvu Humbrol 85, pouze na palubní desce jsem chromovou barvou Testors zvýraznil jednotlivé přepínače a rámy přístrojů.

Sedadla jsem nabarvil matnou černou, osadil je pásy s lepty přezek a vlepil na patřičná místa. Jelikož mi připadal kokpit poměrně chudě vybavený, z vlastních zdrojů jsem vyhrabal hlavy dvou pilotů s přilbami a frézku je „očistil“ tak, aby mi zbyly jen přilby. Po nabarvení jsem je umístil do držáku za sedadly. Na rám jsem ještě doplnil kabel od antény. Tím byl vnitřek hotový a věnoval jsem se sestavení karosérie.

Hlavou mi vrtalo, jak nastříkat žluté pruhy po obvodu vozu. Kamarád mi poradil, ať zkusím obtisky **Propagteam**. Neváhal jsem, koupil je za asi dvacet korun a pustil se do díla. Obtisky jsem nařezal na potřebné tvary a nanесl je za pomoci změkčovací vodičky

Gunze na karoserii vozu. Musím prozradit, že k mě velké radosti se vše zdařilo. Proto jsem neváhal, nanесl další obtisky z aršíku Reji a k upřesnění jejich umístění využil dostupné fotografie skutečného vozu. To však přineslo malý problém, totiž váhání, kterou předlohu si vybrat. V nabídce stavebnice jsou vozy tří posádek, které jsou sice na první pohled stejné, ale liší se startovními čísly z jednotlivých rally a jmenovkami posádek.

Rozhodl jsem se pro auto z Lombard RAC rally 84, posádky Moutonová-Ponsová. Je velmi sympatické, že dvě „baby“ proháněly zkušené matadory po kolbištích mistrovství světa.

Po nanесení všech obtisků a jejich vyschnutí jsem karosérii nastříkal čirým lakem Tamiya TS 13 a vyleštil pastou do vysokého lesku. Poté jsem naředěnou barvou Humbrol 85 „prolil“ veškeré spáry na vozu, z acetátové fólie vyřezal okna a vlepil je na patřičná místa. Na čelní sklo jsem transparentní zelenou barvou Humbrol Clear Color nastříkal protisluneční clonu z doplnil na ni reklamou z aršíku. Pak jsem doplnil skla předních světel, která jsem před nalepením musel slicovat s lampami. Totéž jsem provedl se zadními lampami, které jsem navíc před osazením nabarvil transparentní červenou.

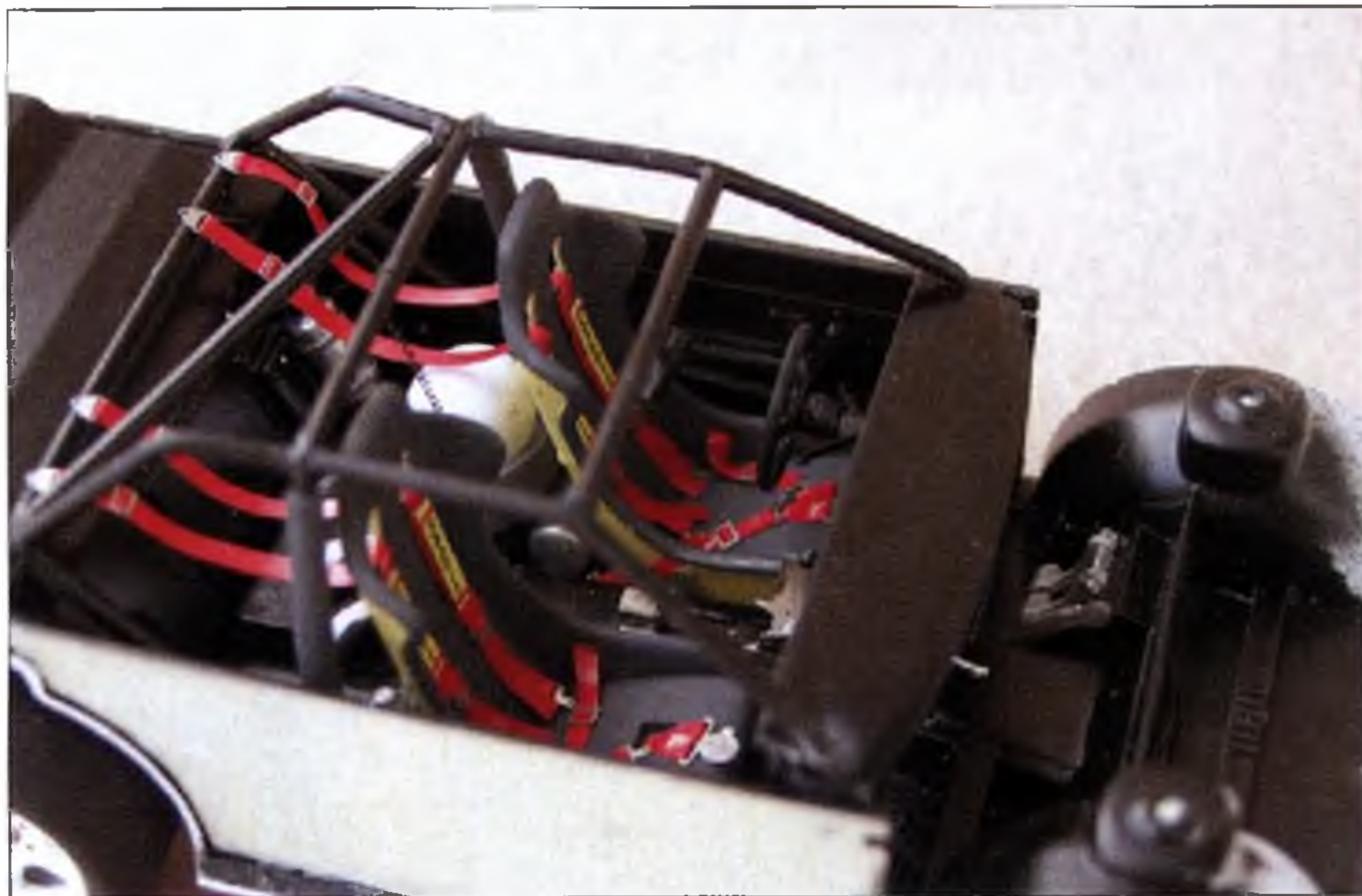
Zbývalo přilepit kompletní karosérii na hotový podvozek. Ještě jsem doplnil anténu ze struny a z aršíku leptů zámky na kapotu spolu s držáky přidavných světlometů. Tím byl model hotov.

Audi Quattro Sport je velmi hezká zmenšená kopie skutečného závodního vozu a skvěle doplní sbírku „Audinek“ firem Tamiya a Revell. Jsem velice zvědavý, jaký další kousek se letos objeví v nabídce firmy Reji.

Foto autor

Prameny:

Klein, R.: Rally cars
Klein, R.: Rally
Internet

V. B. D. W.P. 44 I. Z. 21Q - 6:30 PM, B. P.

KAREL REŠL,
MK Unreal

Páteční ráno
roku 2049 bylo
velmi teplé.
U řídicího počítače
totiž došlo

k poruše a ve spacích kóích teplota vyskočila na 35° C. Po takovém probuzení a jedenáctihodinové směně při ochraně sektoru 21Q už pouze v duchu nadával na celý Syndikát. Ten vznikl po globální průmyslové krizi před pěti lety z několika nejsilnějších gigantů a začal experimentovat s klony organismů odněkud z vesmíru. Pokusy dopadly na výbornou a nebyť těch několika jedinců, kteří se ztratili z laboratoře a začali se množit, nikdo by se o ničem nikdy nedozvěděl...

Ještě půl hodiny, potom nastoupí druhá směna z jednotky War pig a on odjede na zaslouženou dovolenou. V tom ho z myšlenek vytrhl syčivý zvuk, který velice dobře znal...

Stavebnice:

Měřítko:
Výrobce:

K nápadu oživit svou vitrinu trochou brutality a napětí mne přivedl dárek, který jsem koupil plesatěrní kamarádovi k vánocům (v duchu jsem si nad stavebnicí Hydraliska a vojáka Starcraftu říkal, že méně použitelné figurky určitě doma nemá). Při bližším prozkoumání dárku mne však políbila jakási múza a já běžel ještě pro dva kousky. V obchodě na mě koukali jako na blázna (stavebnice je určena spíše pro -náctileté), ale já už věděl své...

Hydralisk

Stavebnice se skládá z přibližně 20 dílů, z čehož asi polovina je z měkké gumy, která se při broušení trhá a lze ji pouze ořezávat skalpelem. Shodu modelu s předlohou jsem neporovnával, jelikož každý jedinec se mírně liší. Slepil jsem Hydraliska podle návodu a otřepy vzniklé vyřezáním z rámečku zamaskoval rozředěným Moltem

(Poznámka redakce: tmel na spárování zdí, k dostání ve většině Bau- obchodů). Hmotu jsem použil také na krunýř, paže a hřbet. Po nastříkání barvou a lehkém dry-bruslováním krásně imituje hrubou pokožku na povrchu těla. Po dokončení stavby jsem Hydraliska nastříkal třemi odstíny pískové barvy Vallejo – od nejtmavší po nejsvětlejší.

Na krunýř jsem střední hnědou namaloval „kamuflážní schéma“, zelenou vnitřní část ocasu a tmavě červenou vnitřní části břicha a paží. Belmo očí, zuby a ostny na pažích jsem namaloval základní US interiérovou krémovou barvou (opět Vallejo). Následoval lehký wash olejovými barvami (kaselská hněd, umbra pálená, umbra přírodní, brown madder alizarin firmy Rowney) a pak zesvětlování vystoupklých míst, rovněž olejovými barvami. Vždy jsem použil světlý odstín původní barvy, vzniklý přimícháním světlého okru a bílé. Olejové barvy jsem ředil White Spiritem, který (rychleji schne a výsledek je matný).

Když byl Hydralisk dle mých představ hotov, ozdobil jsem ho z průhledné nitě z čírého rámečku vytaženým „čůrkem“ slin, na který jsem z dvousložkového epoxidu doplnil kapky (Pavlovův reflex funguje na všechny tvory, nejenom na mne když vidím v televizi reklamu na pivo).

War pig

Stavebnice „ochránce do-
brých mravů“ se
skládá z asi 30
dílů. Jelikož by ji
sestavil i náš pa-
poušek (o man-
želce ani nepochy-
buji), nechci
stavbu příliš ko-
mentovat. Prostě:
návod, lepidlo, tro-
cha tmelu a za
čtyři hodiny bylo
hotovo.

Při barvení se
fantazii meze ne-
kladou, protože se
určitě nenajde „za-
svěcený odbor-
ník“, který by fi-
gurku kritizoval
s tím, že „...ta čer-
vená je příliš
světlá“, nebo
„...kamufláž není
autentická“.

V mém případě
jsem na WP 44
použil jako základ
zbarvení všech
dílů (kromě hlavy)
matnou černou.
Dále jsem stříkal
„kovové Testory“
ve čtyřech odstí-
nech: magnézium, gun metal, steel, chrom.

Stejně jako v předešlém případě – od nej-
tmavší po nejsvětlejší.

Po domalování detailů štětcem (štětcové
barvy Vallejo – červená, černá, mosaz) jsem
nanesl obtisky ze stavebnice a číslo 44 jsem
si vypůjčil z aršíku na čtvrtkového Corsaira.
Po zaschnutí a vypnutí obtisků jsem vše pře-
lakoval saténovým lakem Vallejo.

Následovala patina skafandru v pořadí: po-
škrábání povrchu skalpelem na spodní vrstvu
barvy, lehký wash olejovými barvami (brown
madder alizarin na červenou a černě železitá
na kovové části – po zaschnutí krásně imituje
starý kov) a zesvětlování světlými kovovými
odstíny akrylových barev Vallejo (silver,
chrom, zlato).

Hlavu jsem maloval zvlášť na špejli a poté
dolepil na místo (použil jsem klasický postup
malování olejovými barvami – o tom z důvodu
nedostatku času a místa příště).

Tím byli hlavní protagonisté masakru
v zóně 21Q hotovi a já mohl začít vymýšlet
podložku.

Zóna 21Q

Na vymýšlení kulis jsem si vybral dopo-
ledne, kdy doma nikdo nebyl, protože kdyby
dcery viděly tatínka, jak si hraje v kuchyni na
stole divadlo se dvěma figurkami, určitě by

to mě autoritě neprospělo. Maminka už ví
své, přece jen žije přes osm let s modelářem,
ale dcerkám žalovat jistě nebude.

Po příjemně stráveném dopoledni jsem ur-
čil variantu „za sebou“, neboli vteřinu před
útokem.

Základem podložky se stala plastová
deska o rozměrech 250x250 mm a tloušťce
5 mm, na kterou jsem z výstražných destiček
postavil stěny chodby a dveře výtahu. Z br-
ček a trubiček z balónků od klauna Rolanda
(Mc Donalda) jsem nařezal trubky na stěnu
a konstrukci podlahy, kterou jsem potáhl oce-
lovou síťovinou do oken proti hmyzu. Pak
jsem zakoupil profily firmy Tamiya (čtvercové
i trojúhelníkové) a s nimi zakryl zakončení
a napojení síťoviny. Šroub a matkami různých
rozměrů jsem napodobil všechny šroubo-
vané spoje. Perónový plech je z části od Edu-
ardů a zčásti ze sady doplňků pro kamiony
v měřítku 1:24, která mi zůstala ještě z doby,
kdy jsem stavěl diorámu BBB Auto Praha.
Z té samé krabice jsem dále použil víka od
nádrží, zpětná zrcátka, kryty beden s nářa-
dim, kryty výfuků a vše ostatní, co mi jen tro-
chu připadalo vhodné pro sci-fi. Po prohra-
bání „třetího šuplíku“ jsem vybral pár sudů,
barel firmy Plus Model a ostatní doplňky pro
rozčlenění a oživení diorámy.

Barvení (přesněji stříkání) jsem začal od
lesklé černé, kterou jsem zesvětloval odstíny
šedivě (tedy klasický postup – preshading,
postshading, chvílemi i aftershading). Při stří-
kání označení dveří jsem používal pásku Ta-
miya (je lepší začít bílou, barva lépe kryje
a méně prosvítá). Potom jsem nanesl obtisky
(čísla jsou opět z „Korzára“), zbytek je co dům
dal, a vše nakonec přestříkal saténovým la-
kem.

Následovala patina a stínování jako v pře-
dešlých případech (olejové barvy – wash –
a dry-brush), škrábání špičkou skalpelu a do-

malování olámaných a odřených míst (barvy
Vallejo). Na určené místo jsem na drátky na-
lepil záporňáka i kladase, rozmístil doplňky
a bylo hotovo.

Jelikož mi podložka diorámy přišla moc
nizká a nezajímavá, z destiček jsem ještě sle-
pil „ohrádku“ s šikmou čelní stranou, barvami
Testors, lakem a olejem ji patinoval, žlutou
a černou nastříkal výstražné označení rohů
a na počítači vytiskl cedulku.

Diorámu jsem postavil speciálně pro sou-
těž German Model Master 2003, cedulka je
proto v angličtině a jak jsem zjistil, zcela nes-
rozumitelná. Proto jsem ji doplnil šipkou, uka-
zující za roh, na který jsem nalepil výklad ná-
zvu: Very bad day of WP 44 in the Zone 21Q;
6:30 PM – Big Problem...

...zvuk přicházel zpoza rohu. Tušil, co
asi uvidí, ale realita předčila veškeré
očekávání. Pro tento druh Hydraliska
nepředstavoval skafandr velký pro-
blém, a tak bylo otázkou několika vte-
řin, než se kolega z jednotky před
jeho očima proměnil v beztvárovou
hmotu podobnou jahodové zmrzlině.
Se zděšením a zároveň s ulehčením si
uvědomil, že takhle mohl dopadnout
on sám.

Než stačil zamířit svou laserovou
pušku, ozval se syčivý zvuk ještě jed-
nou, tentokrát za jeho zády. Teprve
teď mu vytanulo na mysl základní
pravidlo – Hydraliskové loví zásadně
ve dvou...

Foto autor

SBD-3 Dauntless

PETR DOSPÍŠIL

Do poloviny roku 1942 se spojenecké armády v Pacifiku nacházely v zoufalé situaci. Japonské jednotky držely v rukou strategickou iniciativu, jejich letectvo a námořnictvo zasazovalo tvrdé údery a od napadení Pearl Harboru šly od jednoho vítězství k druhému. Spojenecké síly musely být přesunuty také do Evropy a Středomoří, zatímco obrovský potenciál USA se teprve začal rozbíhat.

V této těžké době došlo u malého dosud bezvýznamného korálového atolu ztraceného kdesi v nekonečných prostorách oceánu k rozhodující bitvě, která později vstoupila do dějin jako bitva o Midway. Stejně jako v předešlém střetu v Korálovém moři ji poprvé v historii rozhodly letadla vzlétající z letadlových lodí a hlavní síly obou stran se navzájem nespátřily. Klíčovou úlohu v těchto bojích sehrál střemhlavý bombardér, který – aniž by to v době jeho vzniku někdo tušil – dostal pro svou budoucí roli příznačné jméno Dauntless (nebojácný či neohrožený).

Konstrukce letadla sahá do poloviny třicátých let a i když v roce 1942 bylo již výkony za zenitem, byl prý posádkami oblíben pro svou ovladatelnost a schopnost vydržet značné poškození. Obratnosti byl údajně srovnatelný s jednomotorovými stíhačkami. Američané tento typ dokonce úspěšně použili ke stíhání japonských torpédových bombardérů při útoku na mateřské lodě. Patrně nejlepe vlastnosti letadla vystihuje parafráze zkratky jeho typového označení SBD na Slowly But Deadly (pomalý, ale smrtící). Nepřekvapí proto, že Dauntless se mezi americkými letadly může pyšnit vůbec největší tonáží potopených japonských lodí za druhé světové války. Na druhou stranu je třeba říci, že US Navy žádný lepší stroj v této kategorii v té době nemělo.

STAVBA

Ke stavbě jsem si vybral stavebnici firmy Accurate Miniatures ve verzi SBD-3. V krabici vypadá velice hezky. Výborný dojem snižují vztlakové a brzdicí klapky zhotovené z plastiku, proto jsem se rozhodl nahradit je lepty polské firmy Part. Jak už to bývá, prvotní nadšení způsobilo, že nezůstalo jen u klapek a přikoupil jsem zároveň i plech k vybavení interiéru.

Prostor osádky je poměrně pěkně zpracován už v plastiku, doplněním leptaných dílů (zejména sedadla a palubní deska) získá ještě na atraktivnosti.

K optickému zvýraznění celý prostor osádky nastříkám o stupeň tmavší barvou než je barva interiéru, pak technikou suchého štětce nanesu předepsanou barvu (v tomto případě interior green s černými doplňky) a po zaschnutí dry-brush opakuji barvou o stupeň světlejší. Pro techniku suchého štětce se mi velice osvědčily „štětcové“ barvy Vallejo.

Úpravy draku se týkaly ztenčení regulačních klapek na krytu motoru a proškrábnutí „poštovních schránek“ na křídle. Rozřezáním křídla pro instalaci leptaných klapek jsem si poněkud zkomplikoval spojení křídla s trupem, poněvadž chybějící hmota křídla změnila profil navazující na trup. A když k tomu připočtu, že kompletně sestavený a nabarvený interiér se všemi doplňky do trupu nasedl a vyčníval příliš hluboko do křídla, tak se z původně rychlého vitríňáku stal, jak jeden kolega trefně poznamenal, „modelářský Temelín“.

Krom zmíněných obtíží však stavba probíhala bez větších problémů, a tak po opakovaném tmelení centroplánu a v mezičase postaveném jiném modelu, byl Dauntless nakonec připraven k barvení.

POVRCHOVÁ ÚPRAVA

Pro „svůj“ stroj jsem si vybral schéma z počátku května 1942, jež měl letoun, se kterým se účastnili bitvy v Korálovém moři pilot Ensign John Leppla a střelec ARM3c John Liska z letadlové lodi USS Lexington (CV-2). Tato osádka se podílela na akcích vedoucích k potopení japonské lehké letadlové lodi Shoho.

Abych byl úplně upřímný, existují pochyby, zda byl letoun již při akcích v Korálovém moři ozdoben symboly sestřelů, nicméně mně se tam líbily, což byl dostatečný důvod přestat pochybovat.

Kamufláž jsem nastříkal ze svých starých zásob pocházejícími akrylátovými barvami Aeromaster odstínů USN Light Gray a USN Blue Gray.

Pak došlo na patinu. Postupoval jsem tak, že jsem model v místech spár přestříkal še-

dočernou barvou, kterou jsem posléze přestříkl velmi zředěnou kamuflážní barvou, abych otupil přechod mezi zvýrazněnými spárami. Stejnou barvou, ale mírně zesvětlenou, jsem začal stínovat panely. Dle trpělivosti a vkusu je možno použít několik různých odstínů, podle mé zkušenosti je třeba pro žádaný efekt nejméně tři. Obvykle mám během nanášení konečně kamufláže v injekčních stříkačkách připraveny 2-3 odstíny téže barvy a podle potřeby a uvážení doplňuji stínování. Výhody jednobarevných či dvoubarevných schémat jsou zřejmé. Je třeba také počítat s tím, že závěrečná vrstva laku kontrast poněkud otupí.

Další výhodou této techniky je, že pokud stínování přeženu, nebo naopak není dostatečně výrazné, je možné postup opakovat. Barvu také lze – na rozdíl od nanašení patiny štětcem – použít i na různé křehké podstavy (vztlakové klapky).

Protože výsostně znaky na křídlech zabíhají až do zmíněných poštovních schránek (škvíry v křídle kus za náběžnou hranou), rozhodl jsem se nepoužít obtisky, ale nastříkat znaky podle šablon TallyHo! barvou a poté je opět mírně zesvětlit tak, aby byly v souladu s vyblednutím povrchu.

Ještě než barvy úplně proschly, proškrábl jsem skalpelem odřený na kov v místech, která jsem před nanášením kamuflážních barev nastříkal stříbrnou barvou.

Po důkladném proschnutí barev jsem model přestříkl pololesklým lakem Aeromaster, nanasle zbývající obtisky (s využitím změkčovacích vodiček Aeromaster) a další den nastříkal finální vrstvu pololesklého laku.

Zbývalo jen doplnit podvozek, kabinu a další drobné díly a tím byl model pozoruhodného válečníka z Pacifiku definitivně hotov.

Foto V. Vodička

Japonský Mitchell s českými plechy

Ing. LIBOR MALÝ

Je zvykem, že s vydáním nové plastické stavebnice se objeví leptané plechové díly doplňkových sad Eduard. Nejinak tomu bylo v případě modelu B-25 Mitchell z produkce firmy Hasegawa. Na trhu jsou zatím k dostání stavebnice dvou verzí – J a H. Eduard vydal tři sady plechů, z nichž jsem ukořistil exteriér a pumovnici. Poslední z trojice jsem nesháněl, jelikož obsahuje především vybavení kabiny, do které stejně téměř není vidět. Navíc jsou sady určeny na „jéčko“, tudíž by mi některé díly z kabiny zbyly a „plechové“ vrakoviště mám beztak už slušně zásobené. Sady se naštěstí hodí i k vylepšení kanónového „Háčka“, pro které jsem je použil. Záměna verze stavebnice nevadí, protože kromě antény na prosklený čumák „Jéčka“ použijeme všechny ostatní díly – tedy vyjma těch, které jsou v planžetě obsaženy navíc do rezervy.

Sada k vybavení exteriéru obsahuje perforované hlavně kulometů, ze kterých po nahrazení všech plastických ještě dvě zbudou. Dále v ní nalezneme táhla ovládání kormidel a vyvažovacích plošek, tlumiče bočních kmitů podvozku a další drobné detaily podvozkových noh a kol, kryty podvozků a vnitřní výztuhy šachet, elektrické rozvody ke svíčkám motorů a stožáry antén.

Drobné díly jsou v planžetě obsaženy vícekrát než je jejich užitný počet, takže můžeme nahradit součástky, které po oddělení z planžety náhle zmizí následkem zakašlání, od fouknutí, nebo vdechnutí. Sada pro pumovnici umožňuje přidáním žeber vylepšit její boční konstrukci a systém zavěšení i zavírání dveří. Nabízí i části přední a zadní přepážky a stabilizační křídélka pum.

Umístění leptů v planžetě je technologicky řešeno promyšleně, díly jsou uchyceny tenkými „drátky“, což umožňuje jejich pohodlné oddělení například zaobleným skalpelem nebo nůžkami bez zbytkových otřepů.

Trup

Prací náročnou na přesnost je usazení výztuh v pumovnici (obr. 1). Nevím jak ostatním, ale mně se při lepení styčných ploch žeber o tloušťce nulanulanic vždycky podaří trochu sekundového lepidla rozlít mimo spoj. Do obrázku je vložen i snímek prostoru uložení přední podvozkové nohy, který ale nebude po sestavení trupu vůbec vidět, takže odstraňovat v něm stopy po vyhazovačích není třeba. Zato je to žádoucí v pumovnici a na jejích dveřích (obr. 2).

Po nabarvení vnitřku trupu odstínem ANA 611 Interior Green a zvýraznění detailů olejovou barvou umbra pálená (obr. 3) jsem v souladu s návodem slepil poloviny trupu k sobě. Učinil jsem však předtím ještě několik opatření. Obdélníkový díl vlepovaný zevnitř do pravé poloviny trupu v místě kabiny byl „utopený“ a celý prostor bylo třeba zvenčí tmelem vyrovnat a spáry zahladit. Podle dobové fotografie letadla Leroy's Joy, jehož podoba ze stavebnicí nabízených mi padla za oběť, jsem na pravé straně trupu vyvrtal díry pro boční trupové kulometry, neboť předloha podle fotografie „gunpacky“ prokazatelně nesla.

Nad obdélníkový výstupek před hlavní spodního kulometu bylo třeba přidat ještě jeden stejně široký avšak vyšší, který je též na snímku vidět. Naopak, na levé straně trupu jsem spodní výstupek odbrousil. Za své vzal i lapač umístěný na levé straně trupu na pancéřové desce pod kabinou, vše opět podle fotografie skutečného Leroyova potěšeníčka (obr. 4 a 5).

Na spoj trupu (po spojení dílů nasucho v zadní části slepeno sekundovým lepidlem a v přední části od pumovnice kupředu mým oblíbeným Lepi-M), bylo třeba použít trochu tmelu.

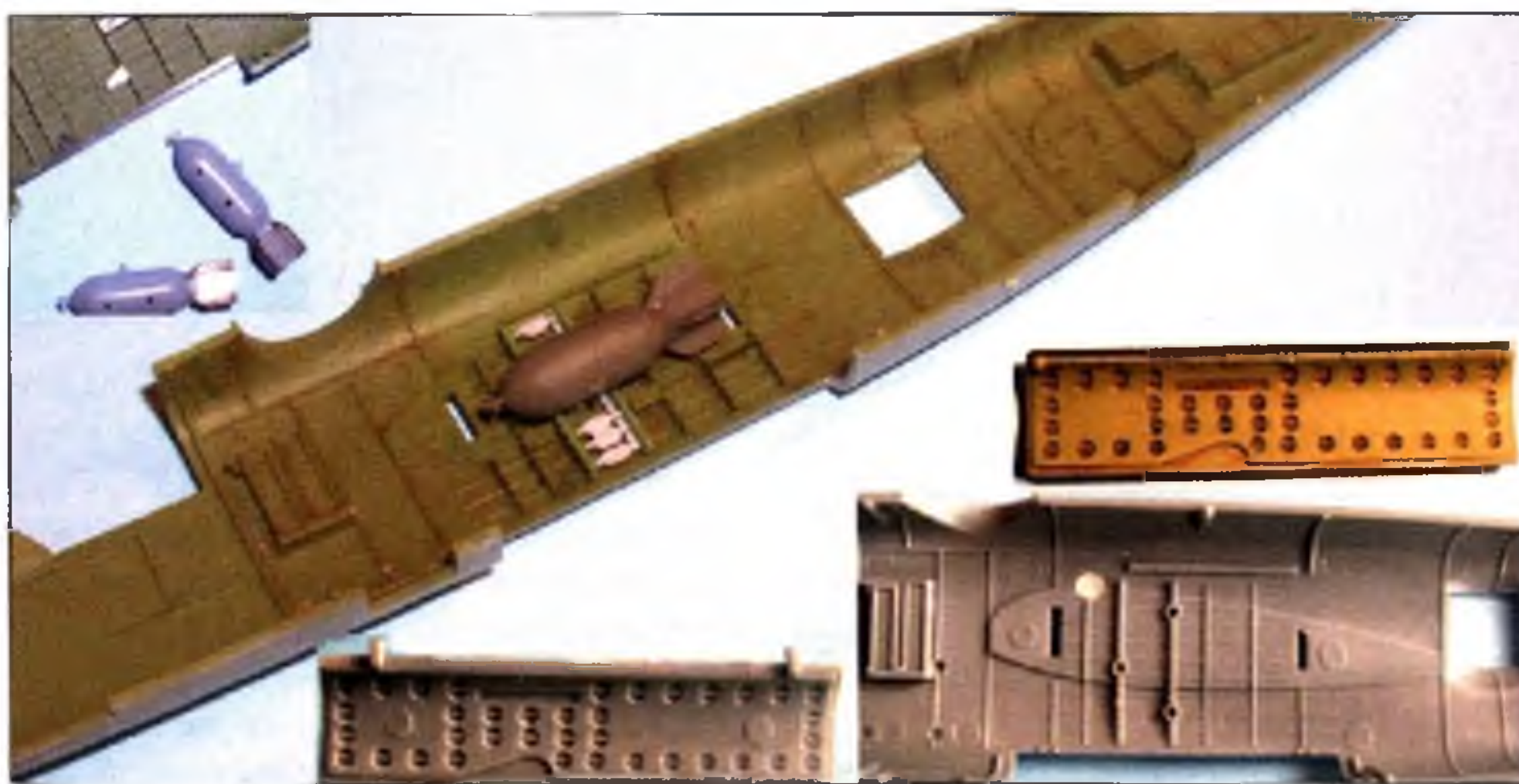
Křídlo

V té době jsem měl již slepené a opracované poloviny křídla. Co se skrývá pod tímto pojmem? Především vzalo za své nýtování vnitřních částí křídla mezi motory a trupem. Nýty s dost velkými roztečemi se mi nějak nezdařily a kazily celkový dobrý dojem. A tak přišly ke slovu tmely, leštící kotouček (obr. 6) a brusný papír k zajištění tmelených míst. Opravené plochy jsem přestříkal Mr.Surface-rem 1000, stejně jako ovládací plochy, z nichž jsem broušením téměř do ztracena snížil vystupující lišty původně připomínající spíše planky než konstrukci draku pod potahem (obr. 7).

Široké podélné spáry v místech napojení motorových gondol do křídla si vyžádaly vyplnění tmelem (Mr. Dissolved Putty). Kanály pro přívod vzduchu v náběžné části křídla možná nejsou akurátní, protože se jejich tvar u jednotlivých verzí lišil. Opravu jsem neřešil, ale do otvorů jsem aspoň přidal střední svislou vzpěru (obr. 8).

1

2

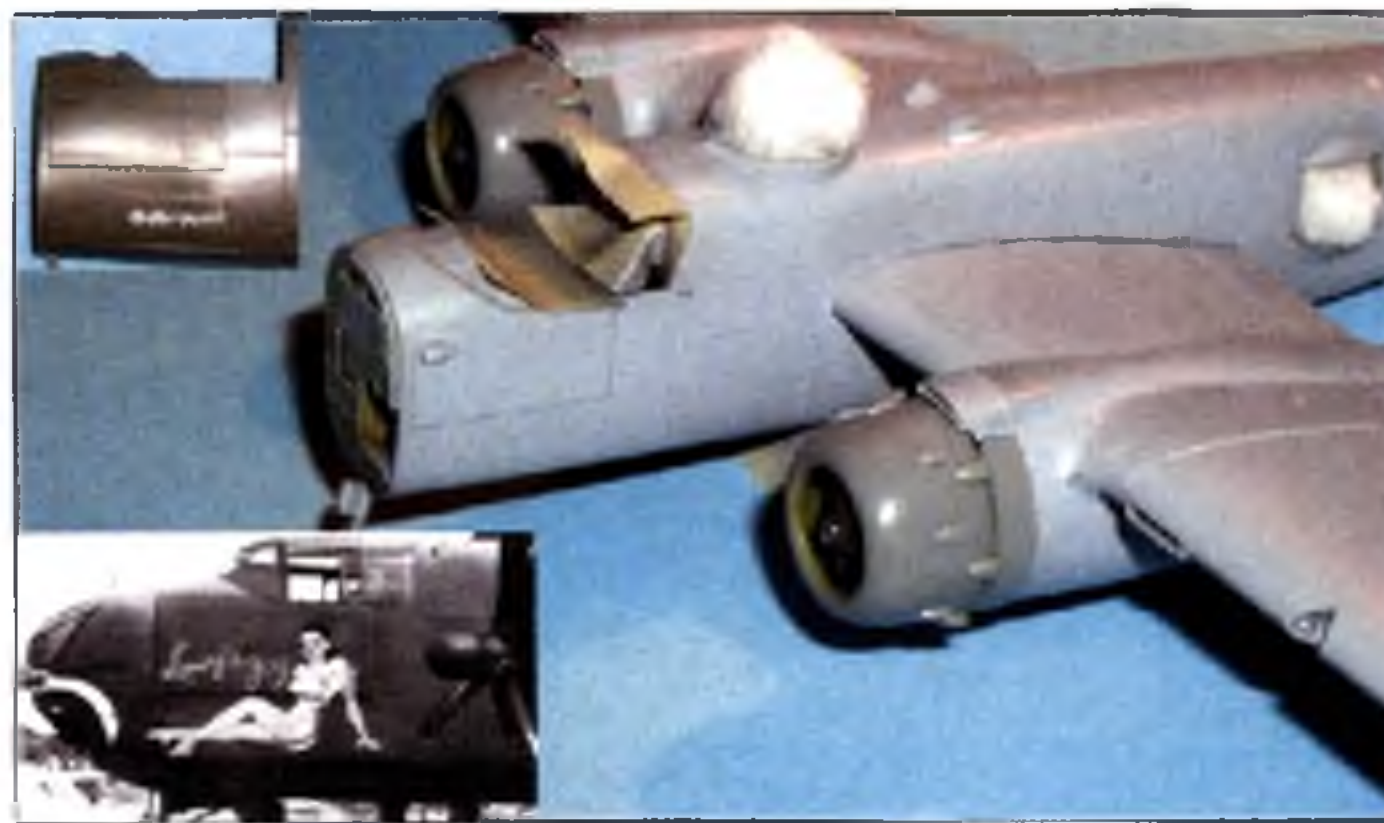

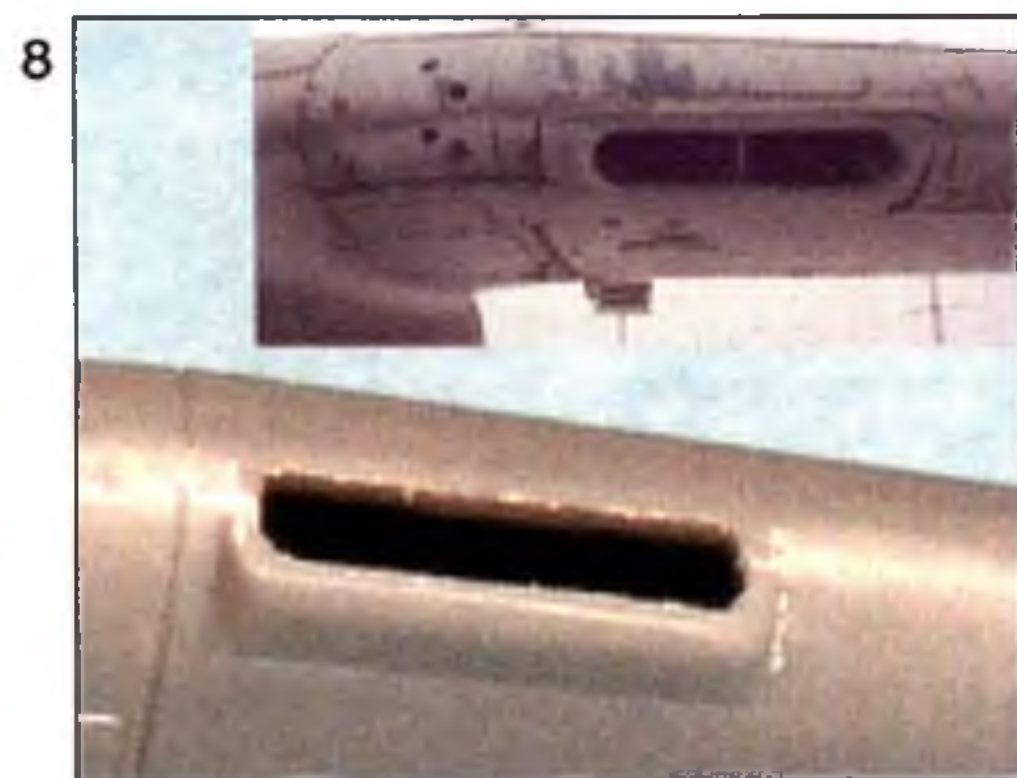
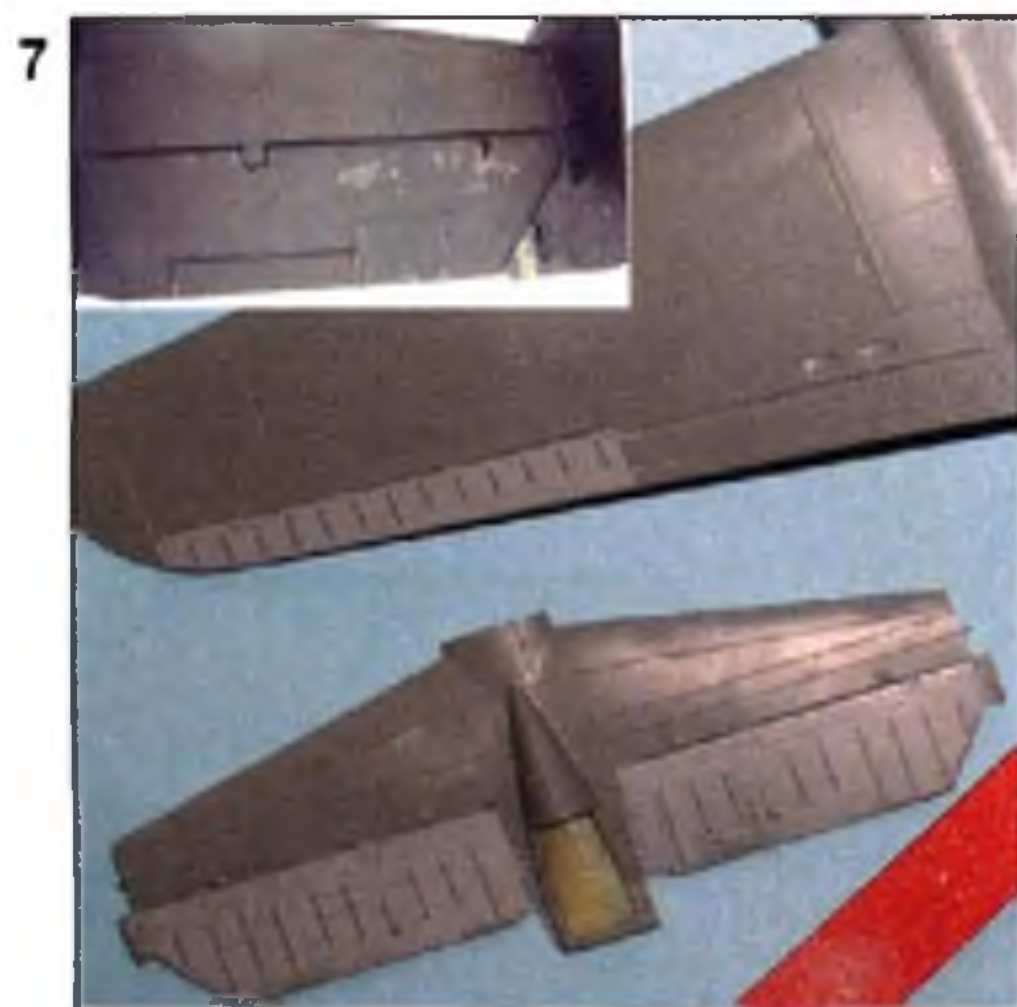
3

4

5

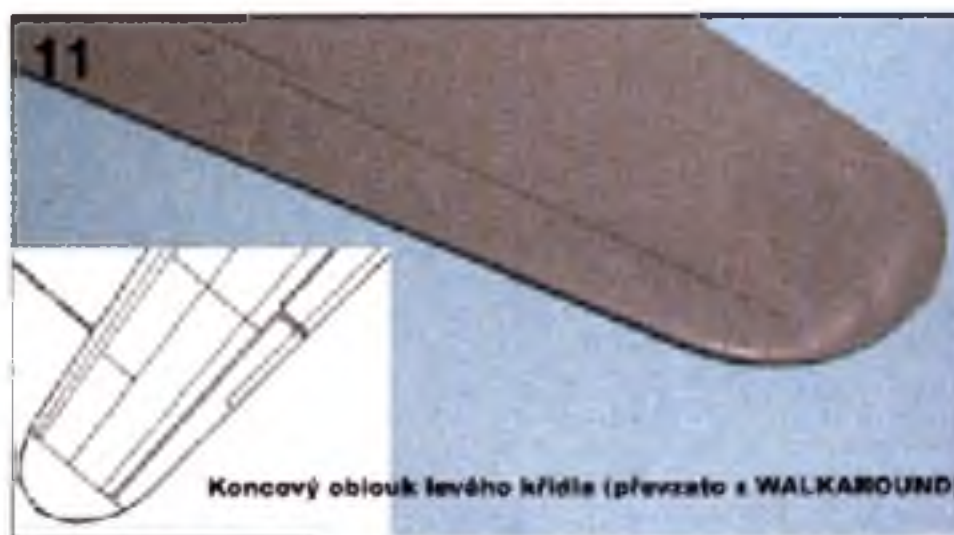

Křídlo lze po začištění spoje přilepit k trupu snadno, neboť se nasunuje na vyčnívající nosníky (obr. 9). Abych se vyvaroval začišťování spoje trup/křídlo po případném výronu lepidla, nanesl jsem lepidlo jen na hrany spojovaných dílů. Řešení napojení křídla je sice sofistikované, avšak nezabránilo tomu, aby se ve spoji křídla s trupem nevytvořily vespuďu viditelné mezery. Horní spoj je vcelku v pořádku (viz vložený obrázek na obr. 9 a obr. 10).

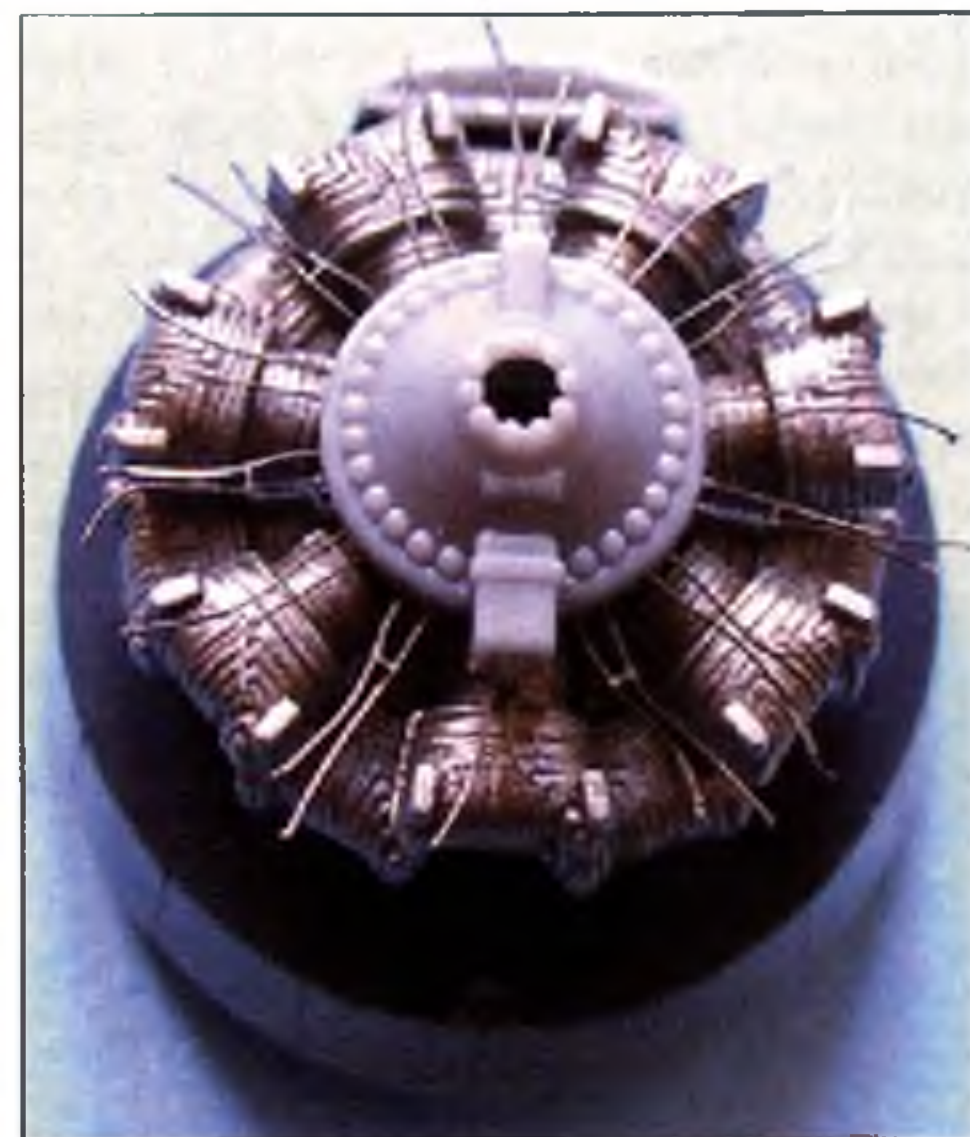
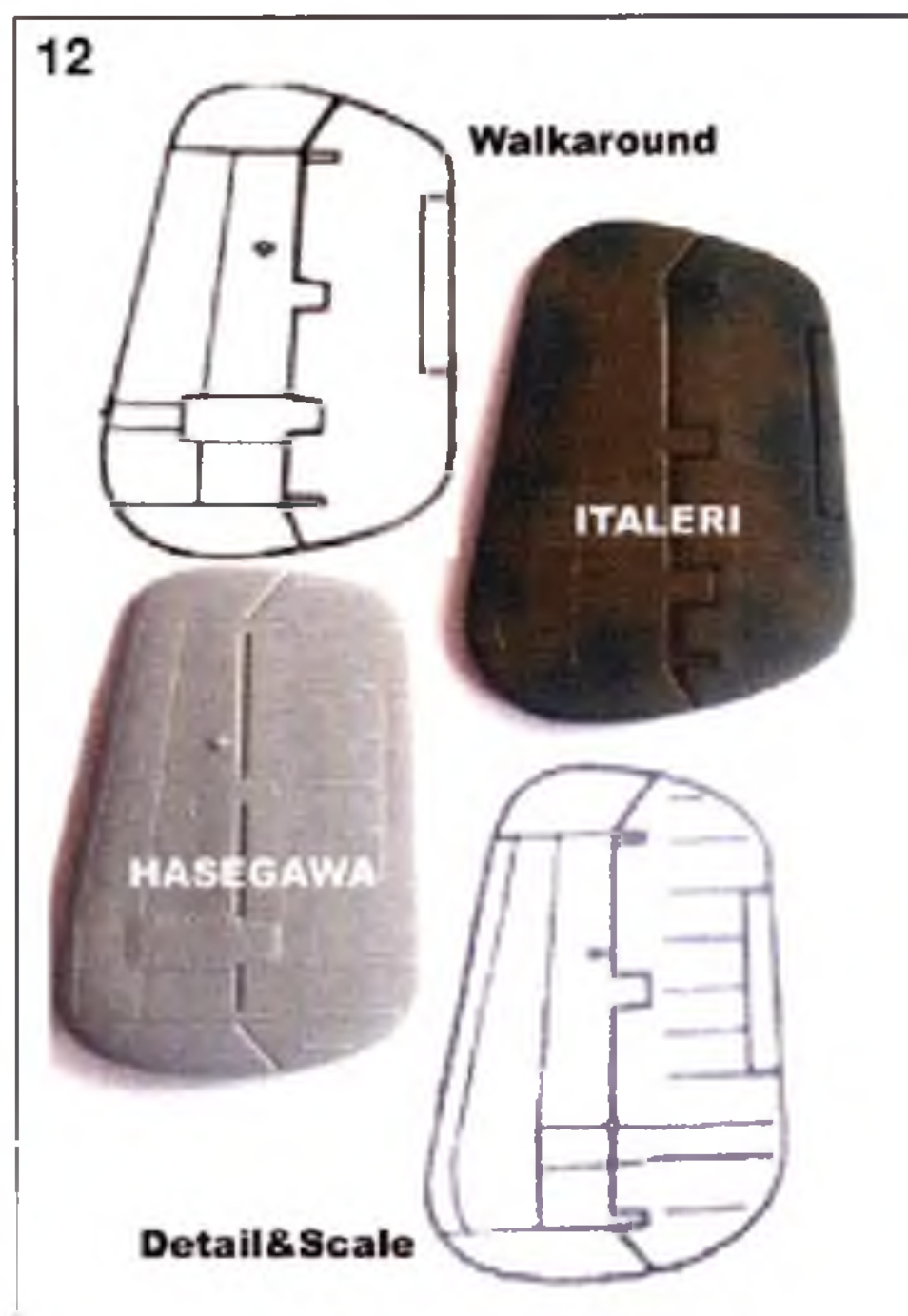

A teď se dotknu obrysové přesnosti. Při bedlivější prohlídce dobových snímků zjistíme, že hřbetní střelecká věž je „nějaká

divná“, prostě měla by být po obvodu oblejší. Tvar koncových oblouků křídel se zdá být v pořádku (obr. 11), avšak některé z výkresů jim dávají tvar pravidelných půblouků. Podivný je tvar svislých ocasních ploch, respektive výkresy se v různých publikacích liší a tak mi možná bude někdo oponovat. Faktem je, že na snímcích skutečných Mitchellů směrovky vypadají v horní části jinak. Nápravou je jejich přibroušení do větších oblouků; otázkou zůstává, jestli by neměly být ve spodní části širší tak, jak nabízí stavebnice Italeri (obr. 12).

Neopomenu zmínit pěkně zhotovené motory, které Eduard ještě vylepšil přidáním elektrických rozvodů. Co se mi nezdálo, byla vodorovná spodní část sání nad motorovými kryty, protože jsem ji na koncích upravil do mírného oblouku (obr. 13 a 14).

Zbarvení a patina

Nejprve jsem barvu Olive Drab Faded (Aeromaster) nastříkal podél linek paneláže směrem vzad, na panelech křídel ještě vedle spár směrem ven. Stejnou barvou jsou shora nastříkány oblé plochy motorů a před, hřbet trupu a pohyblivé plochy. Pak následoval preshading matnou černou (Tamiya) podél všech linek (obr. 15). Dalším krokem bylo do-

stříkání zatím nenabarvených ploch tmavším odstínem Olive Drab (Lifecolor) a opětovné vystínování úhlů, zaoblených ploch a paneláže barvou Olive Drab Faded. Nakonec jsem „přeprášil“ celý povrch hodně naředěnou tmavší barvou Olive Drab (obr. 16).

Na spodních plochách po preshadingu černou barvou následovala vrstva barvy Neutral Grey (Model Master). Po nastříkání všech ploch tekutým voskem Future a nanesení obtisků jsem přes linky paneláže „napatla“ tmavě šedý olej Umton naředěný ko-

16

baltovým sikativem do vodové konzistence. Ten jsem na místech rozliti mimo linku setřel lidskou kůží (bříšky prstů mé pravé ruky). De-zen pneumatik jsem napustil namíchanou středně šedou olejovou barvou, rezavé zvýraznění detailů podvozků má na svědomí umbra palená.

Obtisky tradičního japonského vzhledu jsem nanesl za pomoci Mr. Softeru. Dejte si přitom velký pozor, vodička je vůči těmto obtiskům agresivní až moc. Nejvíce zábavy si užijeme při usazování tlamy na čumáku, kterou jsem pro jistotu rozstříhl napůl a ještě zespodu mírně nastříhl. Zvolíte-li tento způsob, počítejte s tím, že se vytvoří ve svislé rovině mezi polovinami obtisku mezera, kterou bude třeba vyplnit barvou.

Ve finále jsem povrch modelu sjednotil matným lakem **Model Master**. Očazení za výfuky jsem napodobil střední šedou namíchanou z černé a bílé olejovky Umton, přes kterou jsem štětečkem nasucho přetáhl rezavý pigment **Mig Productions**.

Stavebnice nabízí podobu tří strojů od 22. bombardovací skupiny se strach nahánějícími zubatými kresbami na přídi. Škoda, že si jsou „tlamy“ velmi podobné a ke všem přísluší vcelku fádni standardní zbarvení olivovou a šedou. Některá „Háčka“ od 22. BG létala i v barvě kovu a zařazení alespoň jednoho z nich by stavebnici přidalo na zajímavosti.

Podrobnější informace o věrohodnosti zbarvení a označení, konfiguraci výbroje (ne všechny B-25H nabízené Hasegawou nesly gunpacky na obou stranách trupu) a pár dalších postřehů naleznete na adrese http://www.ipmsnymburk.com/forum/view-tema.php?ID_tema=5766.

Závěrem

Neopomenu zmínit cenové relace, protože peníze jsou vždy až na prvním místě. Stavebnice je prvotřídní kvality, ale někomu může vadit měkká hmota, z níž je zhotovena. Mně tedy vadilo, když se na octokové hraně křídla plast místy mírně propadl. Stavebnice má několik nepřesností, z nichž nejzřetelnější je tvar střelecké věže a směrovek. Má sice pěkné nýtování, na vnitřních

částech křídla ale být nemuselo. Za plastik dáme bez pár korun rovných tisíc, přidáním všech tří sad „plechů“ se našinec dostane na dvojnásobek. Ke každému modelu se hodí i nějaká ta literatura, čímž náklady vzrostou možná o dalšího „Palackého“.

Z leptů doporučuji sadu pro pumovnici především kvůli možnosti doplnit žebra a spodní část předního a zadního čela. Jsou řešené chytře tak, že po vlepení zakryjí jinak velice obtížně odstranitelnou spáru mezi čely a obloukem trupu. Počítejte ale s tím, že v kabině i pumovnici (pokud do ní instalujeme bomby) moc detailů vidět nebude. Mám pocit, že celkem 3000 Kč za jediný model je až moc velký přepych a za B-25 firmy Hasegawa se nevyplatí.

Foto autor

Det. Alpha 7th Platoon Seal Team 2 Vietnam 1969

RTO - Radio technical operator (radista)

Pro členy speciálních jednotek bylo typické barvení obličeje a rukou maskovacími barvami

Sumka na zásobníky
k pistoli Colt M 1911

Uniforma (kalhoty a blůza) **Tiger Stripe** (tygří pruhy) používána nejprve VNMC (vietnamská námořní pěchota), později převzata jednotkami LRRP (hloubkový průzkum), Special Forces a SEALs

Brokovnice M37 Ithaca („pumpa“)

Standardní kožené rukavice
používané pro manipulaci s ostrými předměty

Boty Jungle boots

Radiostanice PRC-25

Pouzdro na antény
a další příslušenství
pro vysílačku
CW-503/PRC-25

Nosné řemení
na vysílačku
ST-138/PRC-25

Dvě čutory
v plátěných
pouzdrech
USMC (odlišné
od US Army)

Samopal
XM-177E2
s tlumičem
(pro bezhlučné
akce)

Sumka
M-56
se zásobníky
do XM-177

Custom Bonnie hat

(šito na místě na zakázku z vietnamských maskovacích látek; maskovací vzor byl velmi variabilní, střih individuálně upravován podle požadavků jednotlivce)

Nafukovací vesta Life preserver

Pásky s náboji ráže 7,62 mm
do kulometu M60
(jeden pás 100 nábojů)

Kulomet M60 Sawed off
(verze pro speciální jednotky se zkrácenou hlavní)

Buttpack

Čutory (množství
podle délky akcí)

Lovecký nůž Bowie
(nošen nestandardně)

Potahy na čturu
sloužící k přenášení
náhradních
nábojových pásů

Denimové kalhoty, často
používané během operací
pro matení nepřítele (byli
považováni za civilisty)

Jungle boots

Mnohdy členové těchto
jednotek používali pro klamání
nepřítele vietnamské sandály,
nebo chodili bosí

M63A1 Stoner (lehký ku-
lomet) ráže 5,56 mm
Opasek M-56

Maskovací blůza se vzorem
ERDL (čtyrbarevná), velmi
populární proto, že vojáci
mnohdy nebyli spatřeni z bez-
prostřední blízkosti ani osád-
kami vlastních vrtulníků

*Za fotografie a pomoc
při zpracovávání tohoto
článku děkujeme členům
KVH Navy SEALs Vrchlabí
(tel.: 732 182 111)
a Martinu Jirsovi
z I. Airsoftové prodejny
(Bělehradská 24, Praha 2,
tel.: 224 941 352)*

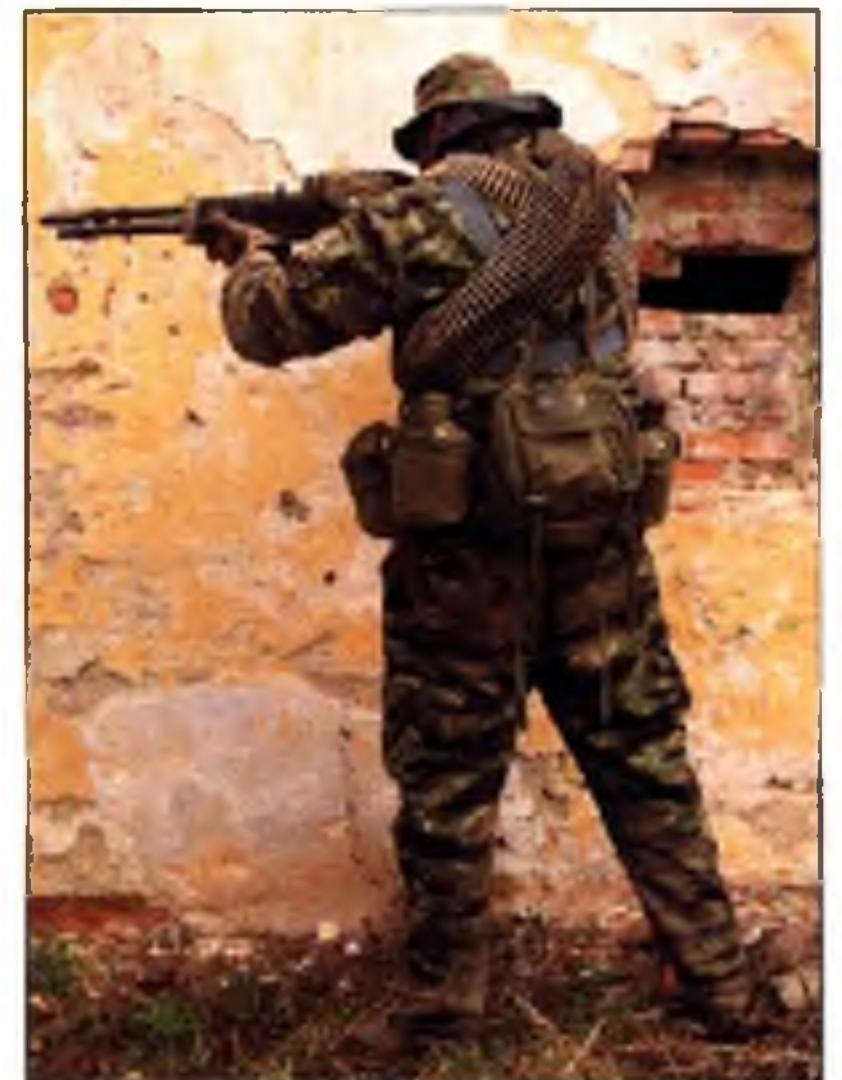

Lékárnička první pomoci USMC

M72 LAW 66mm
(lehká protitanková zbraň)

Granáty M26A1
(typ „citrón“)

Pistole Colt M1911
v podpažním pouzdru

Baret (nestandardní střih na zakázku)

Šátek z maskovaného padákového hedvábí.
chránil krk před odřením potem nasáklým
límec uniformy

Uniforma se vzorem „Duck hunter“.
Byly vyráběny pro sportovní civilní účely
a převzaty USMC. Podobný vzor se objevil
už v průběhu druhé světové války
na tichomořském bojišti

AK-47 s dvojnózkou, prodloužená hlaveň
(individuální úprava), maskovací páska
nalepena pro rozbíjení siluety zbraně

Granát M67 (typ „baseballový míček“)

Granát M26A1 (typ „citrón“)

Modelárstvo BORNIT

predajňa Starhradská 6

Vám ponúka **modely** týchto firiem:
BÍLEK, DRAGON, ITALERI, ZVEZDA, PST,
TRUMPETER, EDUARD,
EXTRATECH, ICM, UM, RODEN, EE, ALAN,
MAGUETTE a iné.

Farby: Model Master, Gunze Sangyo, Agama - autentic

Publikácie: AJ Press, Millitaria, Steel Masters,
Wing Masters, Figurines, Osprey

Najväčší výber plechov Eduard, Extratech, Part

Zásielková služba: BORNIT spol. s r. o., P.O. BOX 160,
850 00 Bratislava 5

Katalóg za poštovné známky v hodnote 20 Sk
Tel./fax: 02/62 41 20 54 mobil: 0902 25 65 75

Veľkoobchod - kontakt na vyššie uvedenej adrese

Honda RC211V

Jakmile jsem se doslechl, že v nabídce firmy Tamiya bude stavebnice motocyklu ze seriálu Moto – GP, stroj mistra světa z roku 2002 v této kubatuře Valentina Rossiho, musel jsem ji mít. Jako příznivec motorek jsem byl nadšen z krásných tvarů, a tak, když už nelze vlastnit skutečný stroj, chci mít alespoň jeho dvanáctkrát zmenšenou kopii. A je to po dlouhé době taky motorka, u které je i bez sundané kapotáže alespoň částečně vidět motor. Na většině předchozích se motor po sestavení, natření a jiném vyplání schová pod barevnou kapotáží a není tak téměř vidět. Musím říct, že i proto jsem už krabici nezavřel a pustil se rovnou do díla, dokonce jsem odložil i stavbu Rossiho předchozího modelu, který už ležel připraven na mém modelářském stole.

Před stavbou si důkladně prostuduji návod, abych zjistil, zda mám vše potřebné ke stavbě, a zvolím pracovní postup. Ne vždy je totiž ten v návodu stavebnice optimální vzhledem k nanášení barev či úpravám, které hodlám udělat.

Poté celý model „vyštípnu“ z rámečků, očistím otřepy a dělicí roviny součástek a také zatmelím či zabrousím stopy po vyhazovačích (naštěstí jich nikdy není moc). Pak si sestavím části motoru, nádrže a kapotáže. Samozřejmě dotmelím lepené spoje, pokud je to potřeba, a po přebroušení jemným brusným papírem pod vodou vyleštím tak, aby byly připravené pro nastříkání základové barvy. Používal jsem barvy Humbrol, teď mám v oblíbené barvy Tamiya ve spreji. Zbyte díly si rozdělím podle barev, které na ně mají být naneseny, a může se jít stříkat.

Zdůrazňovat, že vše musí být předem dokonale vybroušeno a vyleštěno, je snad zbytečné. Jen dokonalý podklad nám umožní docílit dokonalého povrchu, proto po nanesení základovky ještě opravím všechny vady a znovu vše vyleštím. Teprve pak je možné nastříkat vrchních barev. Pokud jsme nic nezanedbali, měl by povrch být krásně hladký a zároveň lesklý. Měl by, ale i malá částka

prachu může povrch modelu znehodnotit. Případná oprava je zdlouhavá a pracná, proto nechávám model tři i více dní zakrytý kvůli zaschnutí barev.

Také malé součástky stříkám. Připevním nebo přilepím je na pomocné držáky, párátko či špejle nebo různé upravené kuličky, které pak zapíchnu do polystyrénové podložky, na které je budu stříkat. Přestože někdy trvá maskování součástek déle a je pracnější než vlastní nanášení barvy, snažím se skoro vše nastříkat, na štětec mi toho už moc nezbyvá. Výsledek však určitě stojí za to a spěch se v tomto případě rozhodně nevyplácí.

Po dokonalém zaschnutí barev přistupuji k nanesení obtisků, kterých je na motocyklech dost a drží na hladkém a lesklém povrchu dobře. Vždy se snažím ořezat obtisk od okolního přebytečného krycího laku. Většinou se obejdu i bez pomocných „vodiček“, i když někdy to bez nich na členitém povrchu kapot prostě nejde. Po zaschnutí obtisku celou součástku přestříkám lesklým lakem. Používám Model Master, obtisky pak lépe splynou s povrchem a nevystupují.

Na letadlech a bojové technice se v této fázi stavby většinou napodobuje jistý stav opotřebení, patina. U motorek, které jsou ale na každý závod takřka nové, stále opečovávané a pulirované i mezi tréninkovými jízdami,

Měřítko: 1:12
Výrobce: Tamiya

je to dost problematické. Co ale lze, je znázornit vypálení výfukového potrubí. Liší se stroj od stroje například podle použitého materiálu, obvykle barvami jen „září“. Je dobré mít fotografii těchto partí skutečného stroje. Univerzální návod firmy Tamiya v tomto případě není to pravé ořechové.

Lze také zdrsnit povrch běhounu pneumatik. Odstraníme tak nejen dělicí rovinu na polotovaru pneumatiky ve stavebnici, ale zároveň odlišíme běhoun od boků pneumatik. Používám k tomu starý ráfek (zbyl mi z jednoho modelu), který na šroubu upínám do hobby vrtačky. Různě hrubým brusným papírem lze znázornit různě „jetou“ pneumatiku.

Dále můžeme odvrtnout díry na řetězových rozetách, jež bývají většinou jen naznačené. Totéž platí o dírách v brzdových kotoučích, které navíc bývají po závodech většinou různě vypálené a plné rýh od intenzivního brzdění.

Na závodních motocyklech je také mnoho dílů z kevlaru, jehož napodobení je těžké. Pokud není přiložen obtisk, lze použít výrobek firmy Reji, i když je určen spíše pro měřítka 1:20 a 1:24. Obtisky jsou dobré pro velké a nepříliš tvarově složité plochy, proto jsem si vymyslel vlastní metodu: Celý díl nastříkám černou polomatnou barvou. Připravím si ředkou barvu v odstínu „kevlaru“ (většinou půl na půl stříbro a zlato), „rozladím“ stříkací pistoli tak, aby spíše prskala malé kapičky (to Aerograf rád), a celou součástku „poprskám“. Je nutno si to vyzkoušet, nicméně mně postup vyhovuje a jsem spokojen.

Také různých hadiček, kablíků a bowdenů je na každé motorce dost a lze je doplnit. Hadičky, které zhotovuji z drátů, svazuji páskou „motex“ z proužků nařezaných ze stříbrné fólie (Scotch) tak, aby odpovídaly skutečnosti, ale i měřítku. Je pravda, že většina jich není vidět, protože skončí skryty pod kapotáží, ale mne těší, že vím, že tam jsou.

Na závěr už jen celý model spojuji přiloženými šrouby a nový přírůstek do mé kolekce závodních strojů je hotov. „Rossi“ je velice zdařilý a, protože jsem ho v mezidobí doplnil Gibernauem, hodlám tuto dvojici doplnit dalším přírůstkem z kategorie Moto – GP. Šileným Maxem, kterého jsem zakoupil na letošní berounské Kit Show.

VACLAVA KOLÍNSKÉHO
zpovídal

Vlastimil Bárta, KPM č.
354 Beroun a Králův Dvůr
Foto M. Salajka

RAYMOND®

- Sklotkaniny pro výrobu modelů
- Zakázková výroba, standardní tkaniny skladem
- NAKUPUJTE PŘÍMO OD VÝROBCE!

Tel.: 571 448 705-6, Fax: 571 478 271
www.raymondgroup.cz, info@raymondgroup.cz

RAYMOND Group s.r.o.
Jasenice 1593
75501 Vsetín

Mattanelli, a.s.

velkoobchod modely, hračky

Revell

NOVINKY

Letadla		
4029 F-14 A Tomcat	1/144	
4144 Hawker Hurricane Mk II C	1/72	
4319 Suchoj Su-27 Flanker	1/72	
4340 Junkers Ju 290 A-5	1/72	
4580 Sopwith Camel	1/48	
4584 A-1 H Skyraider	1/48	
4588 MDD Phantom FGR Mk.2	1/48	
Lodě		
5015 U-Boot Typ VIIC U552	1/72	
5018 USS Montrose	1/375	
5221 Esso Tanker „Glasgow“	1/490	
Motorka		
7926 Honda CB72 Super 250ccm	1/8	
Technika		
3138 Königstiger w/Porsche Turm	1/72	
3200 Leopard, Luchs, Fuchs+PzGren	1/72	
Vrtulníky		
4441 Helicopter Set „ADAC“	1/32	
Autá		
7131 BMW Dixi „75th Anniversary“	1/24	
7358 BMW 320i Gr.5	1/24	
7443 '65 Corvette Stingray	1/8	
Kamiony		
7536 Sauber Show Truck	1/24	

Další informace a nabídka modelů - www.mattanelli.cz

Siebel Si-202C Hummel

Bc. PAVEL ŠENK,
MK 240 Apolo Kopřivnice

Stavba

Při vybavení pilotního prostoru nás návod neupozorňuje, že si můžeme vybrat mezi leptanou či plastickou přístrojovou deskou. Použil jsem plast (velmi hezky zhotovený) a kovový díl uschoval pro „strýčka Příhodu“. V místě pilotního prostoru dolepíme ještě dva drobné leptané díly, protipožární přepážku a přepážku za sedadlem. Trup za zadní z nich jsem natřel černou barvou a trup bez barvení interiéru slepil. Proč? Protože spodek polovin trupu tvoří podlahu a spoj by se mi nepovedlo slicovat tak, aby byl zcela hladký. Po proschnutí jsem spoj zabrousil a dorovnal tmelem. Zatím jsem interiér pořádkem nebarvil.

Málem bych zapomněl, díky tlustým stěnám nelze lavici vlepít do trupu! A jelikož má trochu vyčnívat, asi 2 mm pod horní hranou ji směrem dolů na každé straně obrousíme boky asi o 1 mm. Na lavici přilepíme kovové upínací pásy a celek odložíme stranou.

Podle sestavy tři si vybereme kryt motoru, díly slepíme a zevnitř natřeme raději černou než RLM 02 – stavebnice nenabízí maketu motoru, a tak se tím vyhneme jakýmkoliv odleskům. I tak doporučuji asi doprostřed motorového prostoru vlepít na černo natřenou přepážku, protože když ztenčíme spodní hranu krytu, bude vidět

Typ:	Siebel 202C
Výrobce:	AML
Měřítko:	1:72

z jednoho konce krytu na druhý. Otvor sloužil k odvětrávání, takže opravdu stačí jen odbrousit trochu hmoty.

V návodu chybí instrukce jak přilepit kormidla, ale to není nic závažného. Přilepíme VOP a pak natupo bez problémů SOP. Natupo lepíme i poloviny křídla (při použití kvalitního lepidla bez problémů).

Přilepíme podvozek (kola však odložíme stranou), jeho vzpěry a ostruhu (liší se podle verze). Pro německý letoun D-EDFQ použijeme díl 9 a doplníme dvě malé vzpěry z plastické nitě podle rozměrů v návodu.

Trup spotřebuje trochu tmelu, obzvláště vespod, stejně jako přechod křídlo-trup. Po vyleštění spojů přijdou na řadu drobnosti jako vyvažování křidélek, pitotka (její polohu určíme podle schémat zbarvení, protože v návodu není zakreslena).

Zbarvení a označení

Po dokončení draku můžeme přejít k barvení. Na výběr máme tři možnosti – dva německé světlé šedé stroje (jeden s civilním označením D-EDFQ a červeným pruhem na směrovce, druhá s vojenským označením NA+CM a žlutým pruhem na trupu) a jednu slovenskou stříbrnou s civilním značením OK-ABN a modrým pruhem na směrovce. Poslední jsem si vybral. Díky nenabarvenému pilotnímu prostoru jsem nic nezakrýval a vše nastříkal stříbrnou syntetickou barvou Agama 08 Me. Po zaschnutí jsem zamaskoval směrovku páskou Tamiya a nastříkal modrý pruh akrylovou barvou Agama 05 M a po sejmutí masek barvou Humbrol 31 (RLM 02) natřel vnitřek pilotního prostoru.

Obtisky mají dobrý soustisk, ale vrstva krycího

Na Hummelu poznávací značky D-EMDR překonal výškový rekord pilot
Cristoph Hilliger

Slovenský Si 202 výrobního čísla 0032 a poznávací značky OK-ABN (ex D-EABN), Žilina 1940

Z historie

Na první Mezinárodní letecké výstavě v Bělehradě na přelomu května a června roku 1938 představila německá továrna Siebel malé dvoumístné letadlo Si 202 Hummel (Čmelák). Od roku 1939 až do března 1941 bylo vyrobeno přibližně 66 strojů různých verzí, pak byla produkce ukončena. V roce 1939 se některé stroje zúčastnily několika leteckých soutěží s velmi dobrým výsledkem. Hummely byly také dodány armádním letkám (například 8./JG 2) a leteckým školám. Byly používány jako kurýrní a základní cvičné letouny až do konce druhé světové války. Tři Si 202C (D-EABV, D-EABN, D-EABW) věnoval německý Národněsocialistický letecký sbor (Nationalsozialistisches Fliegerkorps, NSFK) Slovenskému letectvu. Na Slovensku letadla sloužila jako kurýrní či pro sportovní létání až do konce roku 1944, kdy se dostaly zpět k Němcům.

laku je přesazená a na všech označení (kromě malých symbolů a nápisů) chybl asi půl milimetru laku. Rozhodl jsem se neriskovat a písma kódomého označení (a chodníky na křídlech) jsem nastříkal černou syntetickou barvou Humbrol 33 podle vyřezaných šablon. Vyzkoušel jsem si, že obtisky i bez kusu křídla šly sejmut bez problémů a pracovalo se s nimi dobře, ale byl poznat rozdíl mezi lakovanou a nelakovanou částí.

Menší obtisky (znak slovenského letectva, znak výrobce) dobře reagují na změkčovací roztoky Agama. Požil jsem Tensol. Na směrovce jsem obtisk několikrát přetřel Hypersolem – doslova se zažral do složitě tvarovaného povrchu, prostě paráda!

Hotový model jsem přestříkal Sportakrylem, který má tu vlastnost, že ve slabé vrstvě je hezky polomatný (plechovka 0,7 kg stojí v drogerii asi stovku, ředí se vodou) a nedělá mléčné skvrny.

Nakonec dolepíme natřenou palubní desku, řídicí páky a lavici. Nabarvíme vrtuli a kola podvozku (černozeleň Agama N1), celý model jemně opatinujeme (nezapomeneme na pilotní prostor).

Výrobce dodal dva acetátové překryty kabiny (kdyby „selhala pistole“). Překryt opatrně vyřízneme nebo vystříháme a při zkoušení nasucho dobrousíme do požadovaného tvaru. Pokud chceme překryt otevřít, máme dvě možnosti (a díky výrobcovi dva pokusy). Podle rytí bud' to vyřízneme celé dveře, zho-

Vojenský Siebel Si 202, se kterým létal Oblt. Stolle, velitel 8./JG 2 v letech 1941/42

stříháme až za poslední zaoblení v místě předpokládaných pantů. Pak ten kousek co zbyl mezi dvěma zástříhy přejedeme zlehka špičkou skalpelu a dveře vyhneme nahoru. Tím jsme zhotovili de facto funkční otevírací překryt kabiny! Výhodou je, že když o dveře zavádíme, jen se sklopí, ale neulomí.

Mezi kovovými díly jsou rukojeti otevírání překrytu, nadešel čas, abychom je opatrně zevnitř i zvenku nalepili prstolepem nebo Herkulem. Na otevřená dvířka nalepíme rukojeti

ovíme panty a díl nalepíme zpět, nebo nůžkami dveře z obou stran nastříháme

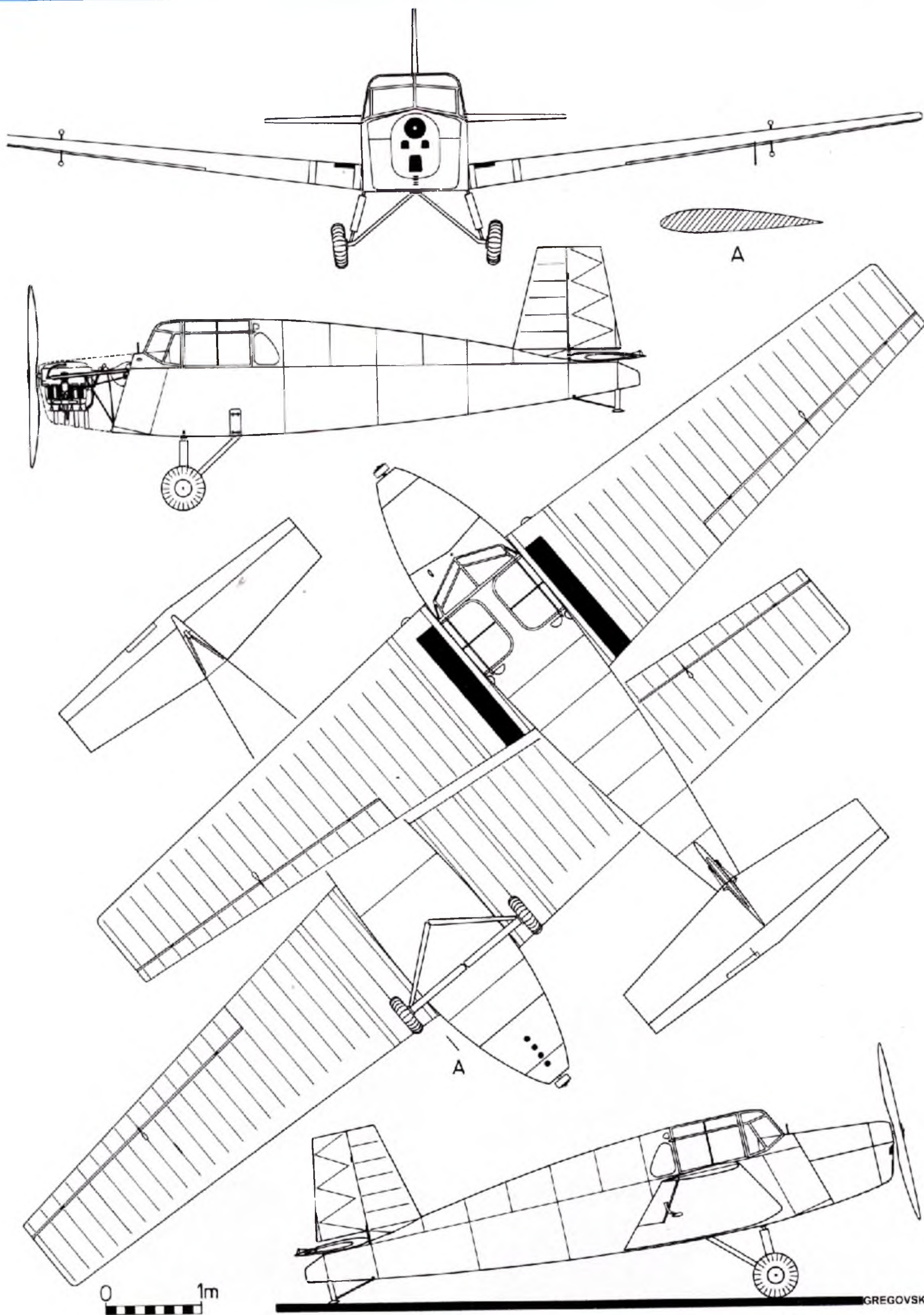
otočené zhruba o 90°. Překryt nalepíme na model a pokud někde vznikne mezera, zalijte ji opatrně lepidlem Herkules. Nakonec ještě zkouška naší trpělivosti – barvení spousty tenkých rámu na zakřivených plochách.

Závěrečné hodnocení

Opravdu hezký roztomilý model malého ale robustního letadla vypadá na první pohled nenápadně, ale rozhodně zaujme tvarem i vzhledem. Pokud se vám líbí sportovní a jiná malá letadla a dostali jste chuť mít během zhruba jednoho týdne doma malého „čmeláka“, kupte si třeba Siebel Si 202C.

Foto autor, kresby a výkres R. Gregovský

Focke-Wulf Fw 190A-8

Bc. PAVEL ŠENK

Příprava

Stavebnice je pokryta rytím vystupujícím nad povrch, pohyblivé plochy jsou oddělené spárami do hloubky. Rytí se mi opravdu nelíbilo, nehledě na to, že „ohlídat“ pozitiv při broušení snad ani nelze... Celý model jsem přerýl ještě v rozloženém stavu. Jde to lépe, díly můžeme mít položené na podložce nebo přilepené oboustrannou lepicí páskou proti klouzání. Po přerýtí jsem doplnil boule na křídlo, naopak výstupky u kořenů křídla jsem odřezal, abych mohl vestavět odlévané kanony. Následovalo přebroušení, vyleštění a mohl jsem se pustit do stavby.

Stavba

Začal jsem pilotním prostorem, jehož ze čtyř dílů sestavenou vanu s bočnicemi jsem doplnil lepty. Ucházející přístrojovou desku jsem nahradil rovněž leptem. Řídicí páku a sedadlo použijeme s minimem úprav – na páku doplníme spouště, na sedadlo sedák a pásy s přezkami. Dolepil jsem leptané pedály a sem tam nějaký detail, vše nabarvil opatinoval, slepil a vlepil do jedné poloviny trupu.

Další kapitolou je motor. Ve stavebnici chybí, rámeček obsahuje pouze nemodelové lopatkové kolo ventilátoru. Takže nastala výroba vlastní imitace BMW: Ve vrtačce jsem vysoustružil motorovou skříň pro obě hvězdice, na kterou jsem lepil válce odřezané z odlévané kopie jiného motoru v měřítku 1:72 (tuším P&W R 2800, nebijte mne...).

Detaily

Následovaly různé detaily a rozvod kabeláže, na hlavy válců přibýly profilované krytky. Tak, nabarvit a je hotovo, vlepit dovnitř, zavřít trup, dolepit odvrtané čelo olejového chladiče.

Ventilátor z plechu firmy Extratech (s ohnutými lopatkami) zatím odložíme, stejně jako celý slepený trup. Čekají nás totiž zjednodušené neprůběžné šachty podvozku, navíc – navzdory docela hezkým detailům – příliš

mělké. Zevnitř obrousíme horní poloviny křídla až bude plastik tlustý zhruba 0,3 mm. Ze spodní poloviny křídla odřízneme obroubení šachet a rovněž obrousíme (dobře se to píše, špatně dělá).

Podle dokumentace nalepíme všechna žebra, doplníme otvory pro vypadávání nábojnic z kulometů v křídle i nad motorem, provrtáme žebra v místech průchodu hlavní

kořeny křídla, nachystáme zámky pro podvozky, zakryjeme vnitřek šachty profilovaným „děrovaným“ krytem, nabarvíme a je téměř hotovo.

Ze spodního dílu křídla jsem odřezal vztlakové klapky, díly křídla slepil, doplnil žebra v místě uložení kulometů v kořenech (sice byly v leptech, ale moc ploché, přišel na řadu veletený plastik), vše nabarvil a křídlo přilepil k trupu.

Po proschnutí jsme spoj křídlo-trup několikrát přetmelil, abych docílil hladkého přechodu, opravil rytí, a zatmelil trup, na což padlo také dost tmelu. Následovalo přilepení a zatmelení výškovky a oprava vyústění výfuků.

Pak jsem vše zakryl a nastríkal. Spodek je světle modrošedý, horní plochy jsou kamuflované dvěma odstíny šedé a vrch trupu nastríká tmavou zelenou. Po „odmaskování“ jsem štětcem kříže na trupu „zamaloval“ barvou blížkou RLM 02.

Následovalo nanášení obtisků, které přilnuly velmi hezky i bez použití vodiček, o kterých jsem tenkrát nevěděl zloha nic.

Stavebnice: Fw 190A-B/F
Měřítko: 1:72
Výrobce: Italeri
Použité doplňky: leptané klapky, doplňky, spony na pásy a pedály (Eduard), odlévané kanony MG 151 (JK Resin), znaky čs. letectva (Extratech), popisky (Propagteam)

Poté jsem přilepil nohy hlavního podvozku vylepšené lepty a kabeláží z měděného drátu. Kola dostala nové leptané disky. Zatahovací mechanismus je upraven ze stavebnice, díly v leptech se mi nelíbily. Ostruha ze stavebnice je bezvadná, rovněž kryty ze stavebnice jsou moc hezké. Na křídlo jsem doplnil z plastových tyčinek „policajty“.

Pak jsem vsadil kanony do obou kořenů křídla, doplnil podavače munice, instaloval otevřené kryty vlastní výroby, vestavěl hlavě (injekční jehly) do křídla a na kryt motoru, vlepil sedadlo, pancíř za pilota, přilepil nabarvený překryt kabiny v otevřené poloze (od výrobce dělená, nemusíme řezat).

Dolepil jsem antény z leptů a natažené plastické nitě. Na závěr jsem přilepil pohyblivou část hezkých vztlakových klapek (Extratech) a vrtuli s kuželem a ventilátorem. Mimo chodem, kreslení bílé spirály na černý vrtulový kužel štětečkem Rothmarder 00 třesoucí se rukou byl neopakovatelný zážitek! Celý model kromě překrytu kabiny jsem opatrně přetřel silikonovým olejem a patinoval křídly.

Proč?

Nejspíše ten, kdo dočetl až sem, si řekl, proč sakra zrovna tahle starešina od Italeri? Proč ne třeba Academy (mimo chodem, má hezčí rytí a boule na křídlech, ale to je tak všechno), nebo proč ne stavebnice firem Hasegawa nebo Tamiya? No, bude to tím, že když mi zbyla stavebnice ve skříni, nechtěl jsem kupovat novou... A navíc to byla trochu výzva, stavebnice totiž vůbec není škaredá a trochu práce si jistě zasloužila!

Když jsem však viděl stavebnici Fw 190A-2 firmy Sword, také v měřítku 1:72, ale s krásným rytím do hloubky, odlévaným pilotním prostorem a s nádhernými šachtami z jednoho perfektního odlitku, tak jsem jen nevěříčně kroutil hlavou nad tím, co jsem z vlastní vůle vyváděl na svém malém ale českém „Fokoušovi“ od „špagetáků“... Rozhodně však nelituji Libil se kamarádům, líbí se mně, doufám, že se zalíbí i čtenářům.

Foto autor

Sovětský střední tank T-28

(...a malé zamyšlení nad fotoleptanými díly)

Výrobce: AER
Měřítko: 1:35
Doplňky: lepty Eduard

MIROSLAV ZADA

O tanku T-28 (a modelu firmy ICM) se mohli čtenáři dočíst již v Modeláři 8/2003. Historii typu proto nebudu opakovat a ani nechci čtenáře unavovat popisem stavby modelu. Stavebnice konkurenční firmy ICM, jak jsem se přesvědčil pohledem do krabice, je

asi lepší. Stavebnici AER ať si koupí jen ten, kdo se chce procvičit v tmelení, odstraňování otvorů tam kde být nemají, děláni otvorů tam kde být mají, ořezávání ořepů a v nápravě celkově nelicujících dílů.

Nabízí se otázka, proč jsem tedy model stavěl. Ke koupi stavebnice jsem se u jednoho prodejce na loňské přehlídce e-day nechal lákat nízkou cenou a pěknou ilustrací na krabici. Ověřil jsem si na sobě přísloví, že obal prodává. Obsah krabice na první pohled zas tak špatně nevypadal, ostatně s nižší kvalitou jsem počítal. Nakonec dala stavba mo-

delu T-28 víc práce, než jsem předpokládal, ale už se na firmu AER nezlobím. Čas vše zahojil a zůstaly jen hezké vzpomínky.

Opracování asi 250 článků pásů s částečně přesazenou dělicí rovinou a ořepů jsem psychicky nezvládl a byl jsem nucen za určitý finanční obnos nabídnout tuto práci svému synovi. Ten s vidinou dotyčné částky mou lest

neprohlédl a s prací i termínem souhlasil. I on se ocitl na hranici nervového zhroucení, ale vše statečně dokončil. Nakonec jsme se shodli, že takováto práce nemá s modelářstvím nic společného a byla by spíše vhodným pracovním programem do nápravně-výchovných zařízení. Opracované články pásů pak k mému překvapení dobře zapadly do hnačích kol a celkově se s nimi dobře pracovalo.

Před rokem 1989 by z mého modelu přehlídkového tanku T-28 měli političtí pracovníci jedné strany asi upřímnou radost, ale ty doby jsou naštěstí pryč a modelář se dnes může věnovat opravdu jen technické stránce věci.

PRÁCE S PLECHY

Na tomto ilustrativním příkladu se pokusím čtenářům přiblížit použití a využití fotoleptaných dílů („plechů“) při stavbě modelů techniky v měřítku 1:35. Na tomto modelu lze dobře ukázat použitelnost „plechů“ na konkrétních případech. Při stavbě jsem použil sadu fotoleptů firmy Eduard určenou přímo pro stavebnici firmy AER. Vše, co uvádím dále, neplatí jen pro plechy tohoto výrobce, ale obecně pro plechové doplňky všech firem.

Na planžetách fotoleptaných dílů se podle mého názoru mohou vyskytovat čtyři kategorie dílů:

- 1 Díly chybně nebo vysloveně nelicující, případně nesestavitelné
- 2 Doplnky zbytečné, nic neřešící, nebo po umístění na modelu „neviditelné“

3 Díly zlepšující model, urychlující práci a s obtížemi nahraditelné

4 Součástky zlepšující vzhled modelu, nenahraditelné, v domácích podmínkách nezhotovitelné.

Dalo by se říci, že existuje ještě jedna kategorie leptaných dílů. To jsou ty, které by se sice na model hodily (kat. 3, a 4), ale na aršíku prostě nejsou, protože je výrobce nezhotovil.

Do kategorie 1 zahrnuji doplňky rozměrově nebo tvarově opravdu špatné, kde chyba vzniká spíše nedopatřením u výrobce. Menší úpravy povrchu modelu v místě použití „plechu“ výrobcům nevytýkám, samozřejmě čím méně je takových neplánovaných (v návodu neuvedených) prací, tím lépe. Díly v této kategorii se v oblasti techniky 1:35 vyskytují zřídka.

„Ozdoby“ druhé kategorie jsou na planže-

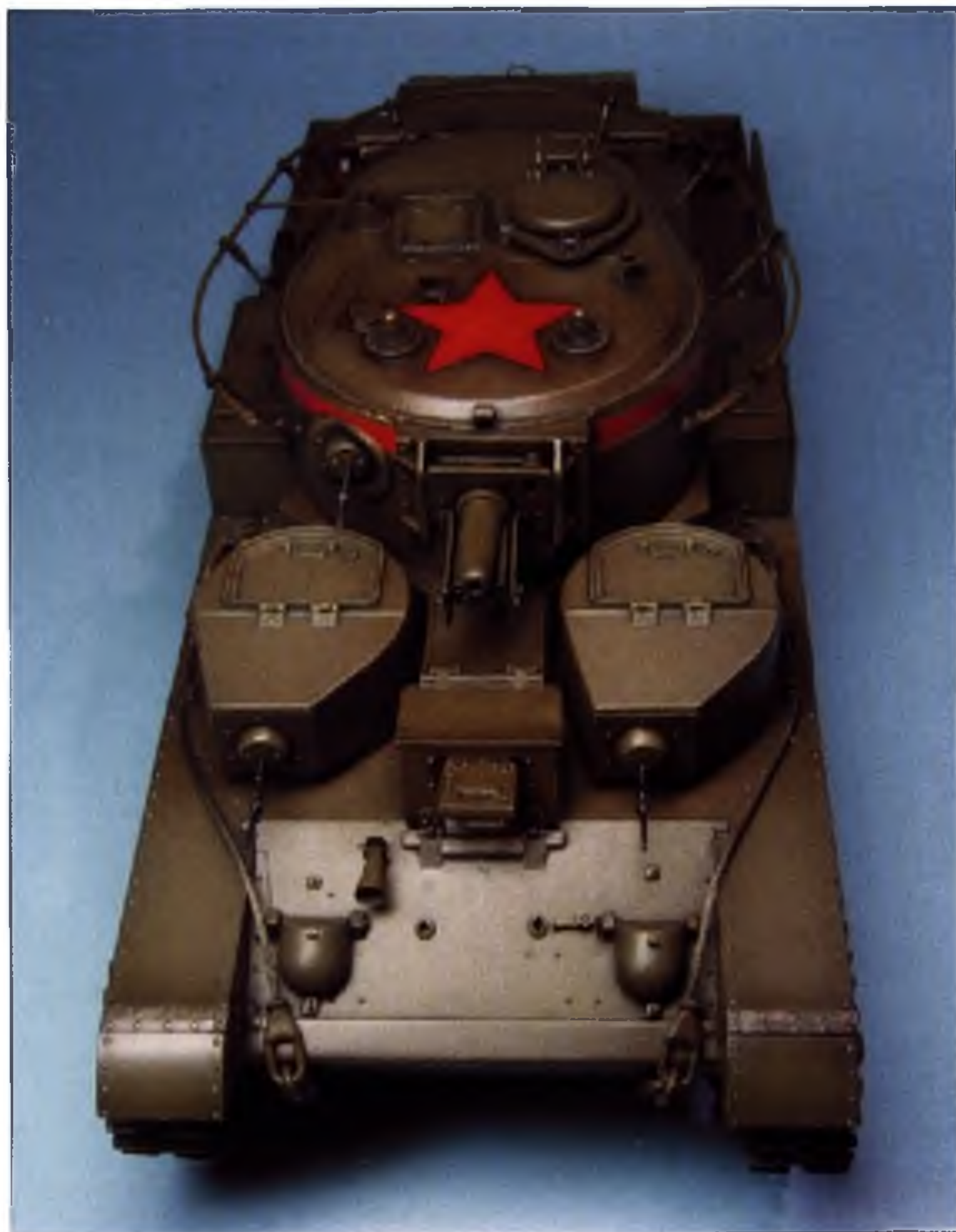
tách zastoupeny častěji – výrobce občas potřebuje zaplnit volné místo na archu, a tak přijde na řadu díl sice tvarově a rozměrově správný, ale z pohledu běžného modeláře zbytečný.

Kvůli doplňkům kategorie 3 (a samozřejmě i 4) si vlastně „plechy“ občas za nemalé finanční náklady pořizujeme. Tyto součástky odstraňují nedostatky modelu, které bychom stejně museli nějak napravit, nebo přidávají na model další detaily.

Součástky čtvrté kategorie jsou pro model v podstatě nezbytné, v domácích podmínkách prostě nenahraditelné.

Jsem si vědom, že některé díly se mohou nacházet na pomezí kategorií a že domácí „výrobní“ podmínky bývají také různé. Bylo by ideální, kdyby se na planžety „plechů“ k danému modelu nacházely jen díly kategorií 3 a 4. Také by bylo dobré, kdybychom uměli pouhým pohledem na „plechy“ určit množství dílů prvních dvou kategorií a případně kvůli jejich množství „plechy“ nekoupit. To ovšem vyžaduje značnou dávku zkušenosti, draze zaplacenou několikerou koupí zbytečných plechů.

Začínajícím modelářům jsem chtěl touto úvahou říci, že když si koupí ke stavebnici sadu plechových doplňků, nemusejí bezpodmínečně všechny díly na model umístit. Je třeba dobře prohlédnout si detail stavebnice, porovnat je s plechem a případně i s podklady a rozhodnout se, má-li smysl „plech“ použít. Nepoužité díly uschováme, určitě se budou hodit někdy jindy na jiný model.

P. S.: Nakonec přece jen několik poznámek ke stavebnici. Na krabici je uveden leto-počet 1933, což má pravděpodobně označovat verzi tanku podle roku výroby. Studium literatury se ale domnívám, že tank Kirov ze stavebnice odpovídá výrobní sérii z roku 1936. Existují fotografie z vojenských přehlídek z Rudého náměstí a tento tank rozličných výrobních sérií se na nich vyskytuje v různých dobách. Verze se navenek odlišují především neseným příslušenstvím (zvedáky, náhradními koly, nářadím) a typem krytu nad ventilátorem. Má-li reliéf pěticípé hvězdy na horní straně věže být červený jsem nikde nezjistil, ale doufám, že při přehlídkách tomu tak bylo.

Pant z plechu působí příliš ploše a není lepší než původní plastický pant na modelu. Tento díl kategorie 2 by se při troše přísnosti dal zařadit i do kategorie 1

Víko schránky je typický reprezentant kategorie 2. Tvarově správné, ale spolu s plochým pantem model nevylepší

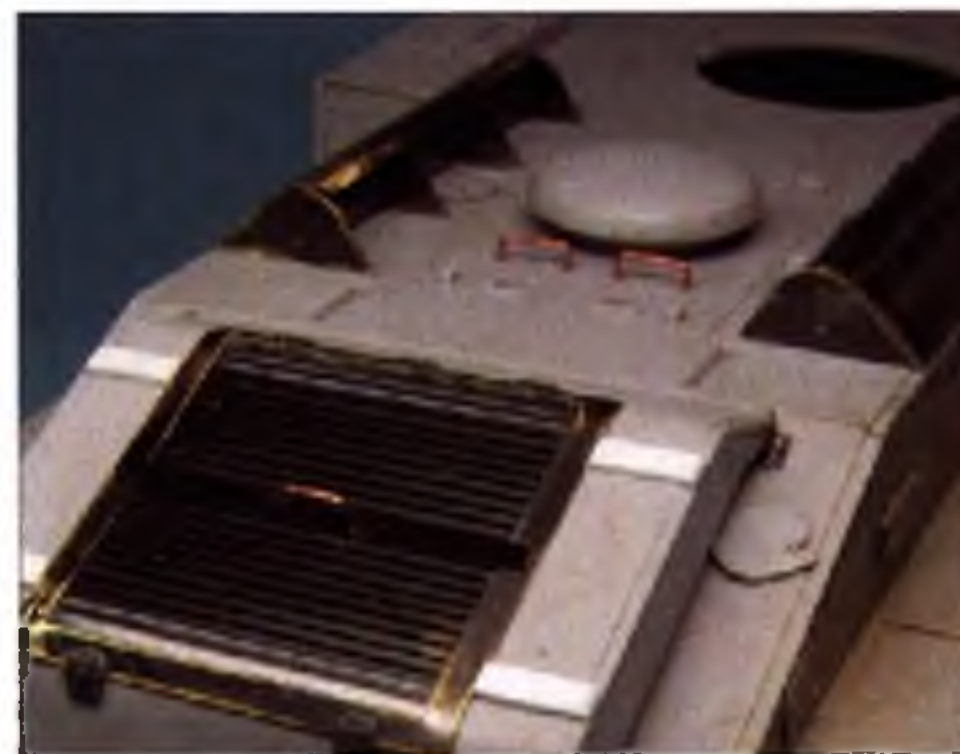
Přední blatník se nabízel i plechový, v daném případě je jednodušší ztenčit hranu původního dílu. Plech je na rozmezí kategorií 2 a 3. Plechový blatník se dá deformovat a tím předstírat jeho poškození provozem (v mém případě nežádoucí), ztenčený plastický lze deformovat také. Na přední blatník jsem z „plechů“ použil pouze pás s hlavami nýtů (kat. 3)

Ochranný plech nad tlumičem výfuku by jistě šlo zhotovit z tenké plastické destičky nebo hliníkového plechu, ale jeho vytváření z leptu trvá asi dvě minuty a efekt je vynikající – kategorie 3

Vstupy vzduchu k motoru a mříž nad ventilátorem – typická kategorie 3. Přesné mřížky z fotoleptu, často s atypickým mřížováním, patří do kat. 4

Uchyty nářadí a samotné nářadí – lopaty a pila (kat. 3 - 4.) – lze dokonce ponechat v barvě „plechů“. Pila (škoda, že není moc vidět) se velmi blíží kategorii 4

Plastický reliéf s nápisem Kirov a hvězda jsou „plechy“ jednoznačně kategorie 4. Ve stavebnici nabízené jako obtisky se špatným soutiskem. Bez těchto dílů by model v přehlídkové verzi neměl cenu stavět

Prameny:

Kolomic, Moščanskij: Mnogobašennyje tanky RKKa T-28, T-29, OOO Strategija KM
http://www.thetankmaster.com/ENGLISH/AFV/t28_1.asp

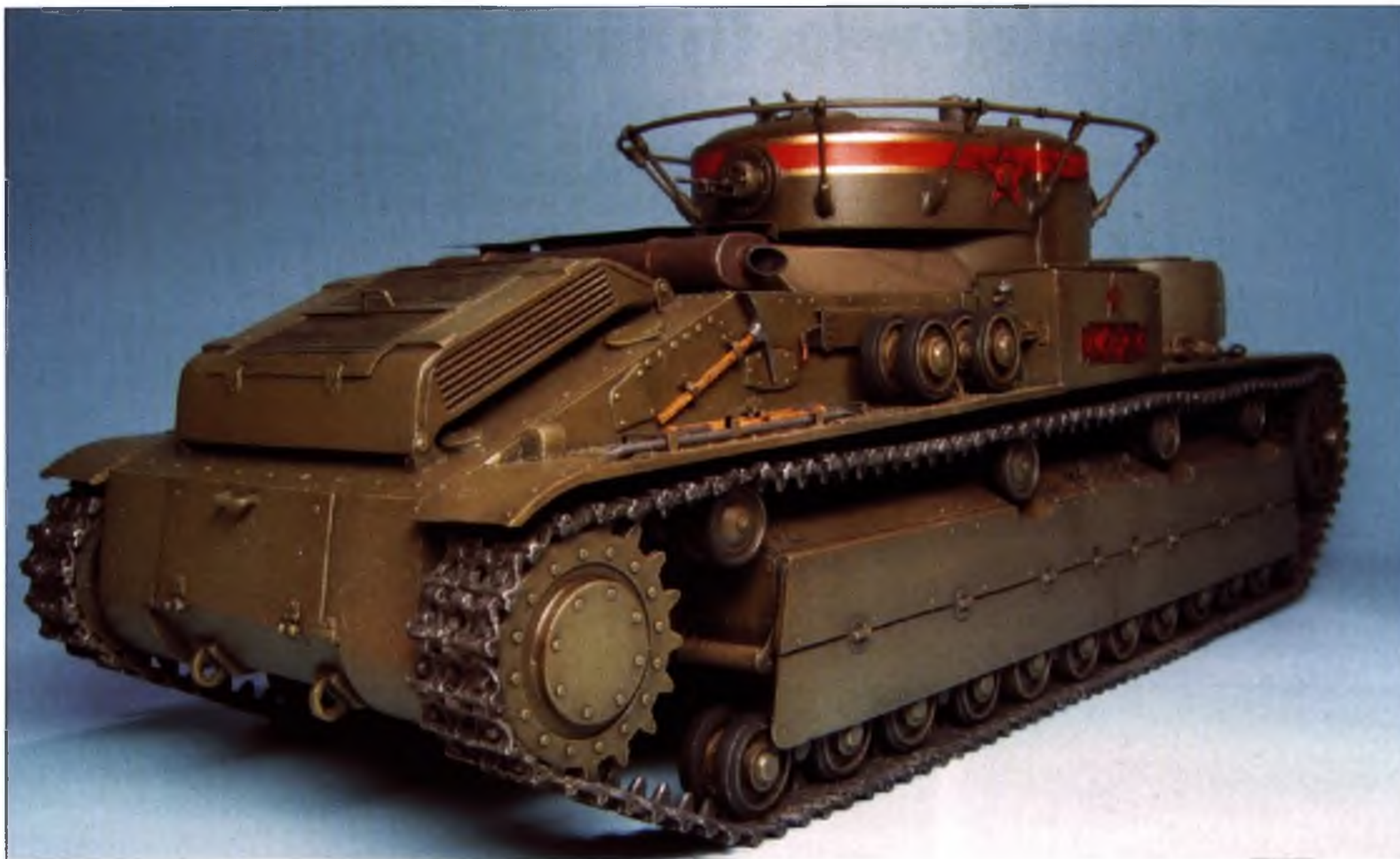

Foto autor

Náklad

V redakci Modeláře jsem dostal k otestování doplnkový set firmy MMK – náklad pytlů s pískem. Je to polyuretanový odlitek reálně vystihující tvar naplněných pytlů, který se po odstranění od nálitku, očištění, nabarvení a vystínování dá použít k zaplnění korby nákladních vozů kterékoliv armády.

V mém případě je to část nákladu desetitunového návěsu amerického tahače.

PAVEL ŠVEJDA

Foto autor

Stavebnice:	Cargo for standard 3t lorry
Výrobce:	MMK
Měřítko:	1:35

Výroba modelového listí z přírodních zdrojů

PAVEL ŠVEJDA

Nejlepším materiálem pro přirozeně vypadající modelové listí jsou usušené jehnědy z břízy, kterých jsou na podzim plné chodníky a cesty. Sbírám je dřív, než je první mráz srazí se stromů, protože na zemi se smísí s dalším smetím nebo navlhnou a pak je s nimi děsná práce.

Otrhám ze stromů zralé jehnědy, které jsou už nahnědlé a částečně se otevírají. Nad novými je rozdrolím (pozor na alergie!), abych se zbavil stopek a částečně i semínek v prů-

hledném křídélku. Pak je suším na „houbovém“ sítu tak dlouho, až se semínka, která jsou lehčí, dají odfouknout. Na sítu zůstanou jen usušené „listy“, které vypadají jako neúplně javorové listy – mají jen tři cípy (obr. 1).

To je základ „listí“ pro stavbu stromů, které však je potřeba nabarvit. Používám k tomu krabičku s plastovým víčkem (od kyseliny citronové) (obr. 2).

Do suché krabičky nasypu „listí“ a uzavřu ji víčkem s otvorem pro ústí stříkací pistole.

Připravím si dost zředěnou akrylovou barvu (červenou, žlutou, hnědou; obr. 3), stříkací pistoli vsunu do otvoru ve víčku krabičky a začne vlastní proces barvení (obr. 4). Používám jednočinnou pistoli Tamiya, takže vzduch který ji stále prochází, mi pomáhá listí sušit v průběhu barvení. Občas přeruším

proud barvy a jen vzduchem suším. Když je listí zbarvené nebo dojde barva, vysypu ho na noviny k dosušení, změním barvu a je na řadě další várka (obr. 5, 6).

Na konci procesu mám několik hromádek suchého listí v různých barvách. Stačí je jen smíchat podle vlastní volby (obr. 7, 8), připevnit na stromy pomocí postřiku lepidlem Scenic Cement, nebo použít jako spadane listí (obr. 9).

Foto autor

Materiály a nástroje:

Usušené listy z jehněd břízy

Akrylové barvy a ředidlo

Stříkací pistole

Krabička s otvorem

Model na přání: Curtiss P-40M

(Pokračování)

Doufám, že domácí úkol máte splněný a můžete se tak pustit do barevné úpravy dílů určených k vlepění do trupu, respektive již vlepěných do křídla. Tentokrát už se budeme věnovat technikám, některými staviteli považovanými za zbytečné. Podrobněji se jim věnuji také v Jezevčikově modelářské poradně o několik stránek dál.

Stavebnice: P-40M Warhawk ProfiPack
Výrobce: Eduard
Měřítko: 1:48

Díly pilotního prostoru natřeme nebo nastříkáme interiérovou zelenou. Budeme hodně stínovat a výrazně se uplatní také dry-brush, což změní původní odstín barvy k nepoznání. Debaty o autentičnosti odstínu jsou pak poněkud mimo

Stínujeme (tzv. wash) zapouštěním hodně rozředěného tmavého uměleckého oleje (50 % přírodní umbra + 50 % lampová černá). Jednu z barev směsi můžeme nahradit syntetickým emailem (Agama, Humbrol, Revell)

Po zaschnutí stínování (48 hodin) začínáme s technikou „suchý štětec“. Hustou syntetickou barvu ze dna plechovky (zelená) a umělecký olej (neapolská žluť) nanese na karton, rozpouštědlo necháme vsáknout, ošmrdláme štětec skoro do sucha...

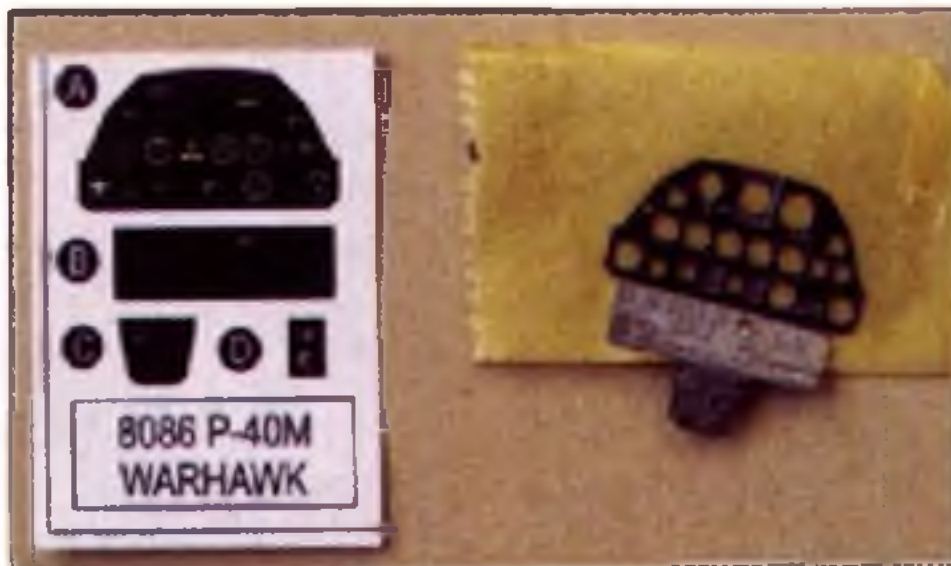
...a šmrdláme „suchým“ štětcem interiér (proto dry-brush), vždy kolmo na hranu

Dobarvování detailů interiér vdechne „život“. Potřebujeme k tomu dobrý štětec a správně naředěnou barvu – málo naředěná špatně stéká, příliš řídká světlejší barva nekryje

Domácí úkol je jasný: Nabarvit veškeré interiérové díly. Součástky pak můžeme poskládat dovnitř a slepit poloviny trupu k sobě. S vlepováním trupu do výřezu v křídle počkejte na příští pokračování, skrývá se zde jediná vážnější komplikace stavebnice.

JINDŘICH ŠTĚRBÁČEK, foto: M. Salajka

Díly k sestavení palubní desky – fotolept a papírová fólie

Díky podlepené papírové fólii napuštěné lesklým lakem vypadají číselníky přístrojů „zaskleně“

Dry-brush palubní desky. Tentokrát se uplatní světlejší odstín základní tmavě šedě

Dokončené díly vybavení pilotního prostoru

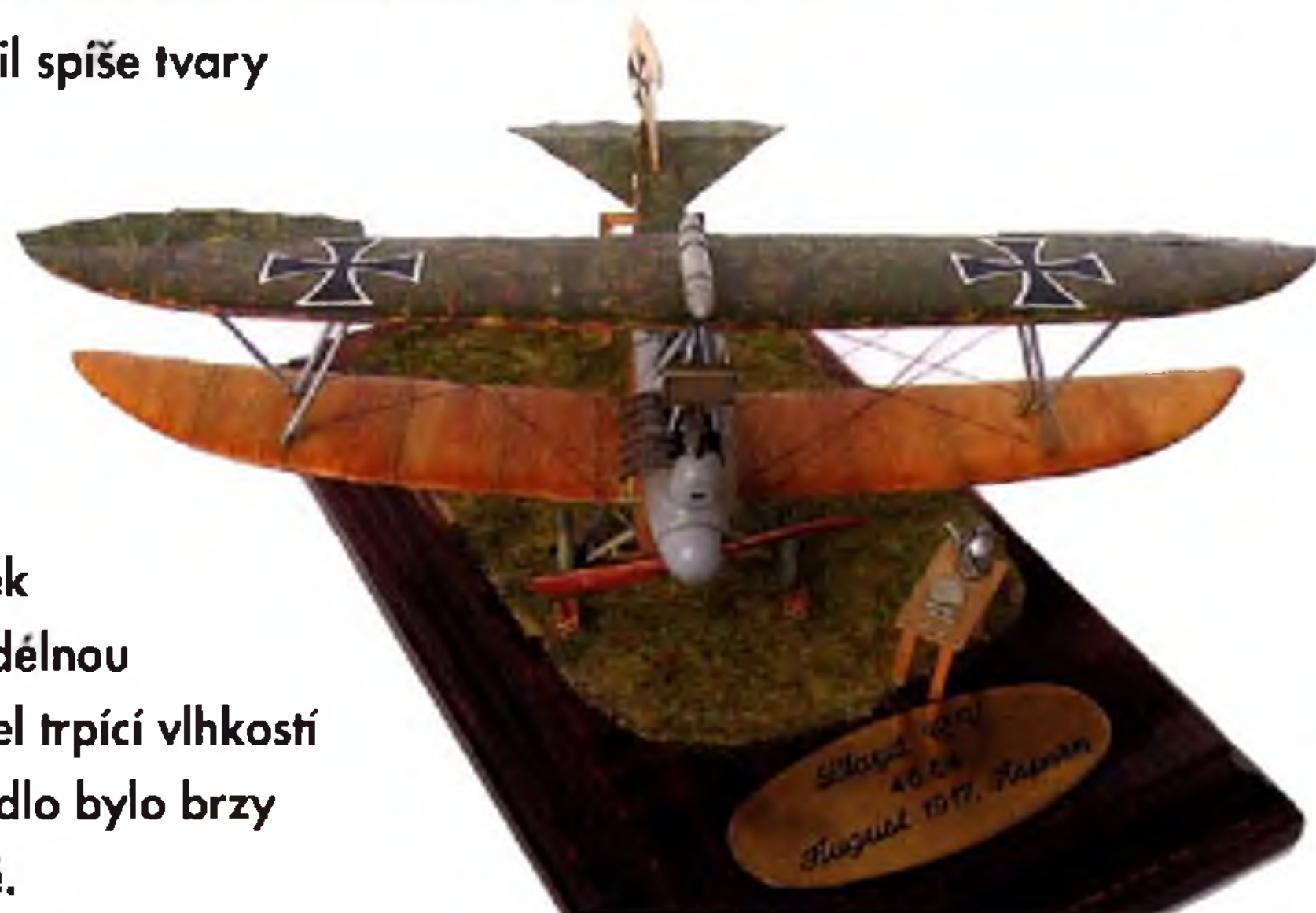
Kikeriki!!!

MAREK
MINCBERG

Přezdívku Kikeriki! si vysloužil stroj, který se proslavil spíše tvary a konstrukcí, než bojovými vavříny. Ano, Lloyd C.V nebyl příliš úspěšný, i když měl aerodynamicky vhodně tvarovaná křídla, navíc potažená překližkou místo plátna, díky čemuž dosahoval i s relativně slabým motorem dobrých výkonů. Na druhou stranu právě typický tvar křídel, tak dobrý pro dosažení vyšších rychlostí, měl za následek vysokou přistávací rychlost. Připočteme-li k tomu podélnou nestabilitu, malou vytrvalost, překližkový potah křídel trpící vlhkostí a při průstřelech špatně opravitelný, je jasné, že letadlo bylo brzy odsunuto na ruskou frontu především k týlové službě.

Díl první: Krabička

Předloha byla výrobcí stavebnic vcelku pochopitelně opomíjena. Ve čtvrtce existovala jen přílišně drahá odlévaná stavebnice skotské firmy Jaeger. Když už jsem se přesvědčoval, že za takový unikát pro našince šlečných 50 liber dám (Rakušáci jsou má láska), tak pražský výrobce Special Hobby vydal svou verzi. Tím bylo vymalováno a rád jsem investoval pouhých 350 Kč.

Co v krabičce najdeme? Dva rámečky s plastovými díly kvality typické pro Special Hobby – s plastem až nepříjemně měkkým, neostrými hranami a s drobnými otřepy na dílech. Na druhou stranu jsem nenašel propadliny, rytí je pěkné, tvarová přesnost dobrá. Dopředu prozradím, že díly do sebe pasují a velké broušení a tmelení nehrozí. To se týká i odlévaných dílů, kterých je požehnaně. Jsou krásně čisté, ostré a bez bublinek. Vše doplňuje malá planžeta s drobnými leptanými doplňky, číselníky přístrojů palubní desky na filmu, fólie na větrný štítek a pěkné obtisky.

Díl druhý: Začínáme stavět

Pilotní prostor je z polyuretanových odlitků doplněných několika plechovými díly. Součástky lze bez problémů sestavit, konstruktor při navrhování odlévaných dílů myslel i na nálitky, které jsou umístěny tak, že je buď snadno odstraníme, nebo je prostě necháme být. Zaslouží pochvalu.

Stavebnice: **Lloyd C.V**
 Měřítko: **1:48**
 Výrobce: **Special Hobby**
 Doplnky: **vlastní odlitek motoru,
 náradí Plus Model, plechy Part**

Proti návodu stavebnice jsem vyřizl zadní přepážku a do otvoru doplnil drátěné vyztuhy ze struny. Na paku volantu jsem přilepil další kousek struny, tentokrát znázorňující řetízek řízení.

Výrobce neuvádí zbarvení detailů, tudíž jsem postupoval podle fotografií a rakouských zvyklostí – dřevěné části jen lakované, kovové natřené modrošedou a kožené černé. Aby se vešly do trupu, doporučuji trochu přibrousit přepážky P8 a P9.

Přepážka P9 byl jediný díl motorové sestavy, který jsem použil. Motor ve stavebnici je totiž jakýsi kříženec typů Austro-Daimler a Mercedes. Zatímco náhon vačkového hřídele je docela pěkný (bohužel po slepení trupu není vidět), kryt vačkové hřídele a hlavy válců jsou úplně vymyšlené. Já jsem vše vyřešil odlitkem motoru, který mi s využitím dílů jiné stavebnice zhotovil kamarád. Tím byl trup hotov. Ke křídům žádnou větší výtku nemám. Pravda, horní je zhotoveno z jednoho kusu, ač ve skutečnosti bylo ze dvou polovin, ale návod na jeho rozdělení upozorňuje.

Díl třetí: Dřevo a listí

Základ stavby byl hotov a nastal čas barvení. Letadla velké války byla pestrá nejen tvarově, ale i zbarvením. Ani stroje císaře pána nebyly jiné. Vzorem pestrosti, ale i účinnosti, byla kamufláž tvořená tak, že se na lakem ošetřený podklad tupováním nanášely skvrny hořčičně žluté, červenohnědé a tmavě zelené barvy. Skvrny tak vytvářely maskovací vzor, kterému se příznačně říká „podzimní listí.“

Nejprve ale bylo třeba připravit podklad. Vzhled plátno jsem napodobil barvou Sail firmy Gunze a vrhl jsem se na imitování dřeva. Základem je polomatná barva Radome (opět Gunze). Na ni jsem vatičkami do uší nanášel olejovou barvu odstínu siena přírodní. Vždy jsem trochu barvy nanesl na model a pak ji vatičkou („rozšmrđlanou“ o noviny tak, aby změkla) roztahoval dlouhými tahy ve směru let dřeva.

V době stavby tohoto modelu jsem se teprve učil dělat „správné dřevo“, dnes bych postupoval malinko jinak. Barvu bych nepoužil přímo z tuby, ale trochu ji naředil. Jednak by se mi asi povedla znázornit jemnější struktura dřeva, jednak bych zkrátil dobu schnutí

z několika dní na pár hodin. Určitě bych však nenahradil olejovou barvu emailem, jak doporučují někteří modeláři. Olej má podle mne lepší vlastnosti při roztírání a vytváří „uvěřitelnější“ kresbu let.

Po dokonalém (asi týdenním) zasychání olejové barvy jsem začal s „listím“. Vybral jsem si za předlohu letoun 46.04, jehož podoba je velmi dobře zdokumentována. Létal bez výzbroje (k tomu se ještě vrátím) a navíc měl kamufláž typu podzimní listí jen na výškovce, hřbetu trupu a horním křídle, zatímco spodní křídlo bylo jen lakované. Nádherná pestrost!

Vytvořit barevný vzorek kouskem molitanu bylo dílem jednoho večera. Barvy jsem tupo-

val ve vyjmenovaném pořadí. Jejich přesné odstíny si už nepamatuji, vím jen, že žlutá byla z řady **Vallejo** na štětec, hnědá **Gunze** a zelená **Tamiya**.

Pokud se do „podzimního listí“ někdo ze čtenářů pustí, doporučuji trpělivost. Zpočátku vypadá výsledek nedobře, ale každým dalším odstínem se vzhled zlepšuje. Je také důležité, netupovat moc hustě. Na konci musí být vidět všechny tři odstíny víceméně rovnoměrně, když tu a tam bude prosvítat i dřevěný podklad, není to na škodu.

Kovové díly a vzpěry jsem nastříkal modrošedou, vrtuli a ostruhu jsem barvil tak jako křídla, jen jiným odstínem olejové barvy. Stejně jako v pilotním prostoru a na motoru jsem do spár napustil naředěnou olejovou barvu, po zaschnutí ji zalakoval a nanесl obtisky (mimořádně, jsou takové, jak vypadají – kvalitní). Vše jsem nakonec opět přelakoval. Dřevěná křídla zatím lesklým lakem, ale ukázalo se, že to nebyl finální nástrik...

Díl čtvrtý: Katastrofy

Sebevědomě jsem se pustil do lepení křidel. Začal jsem trupovými vzpěrami, které jsem lepil sekundovým lepidlem. Po jejich nalepení jsem zjistil, že jedna je trochu nakřivo. Lepidlo již zaschlo a tak jsem vzpěru vyloupil skalpelem. Ovšem pak jsem ještě musel odstranit zbytky lepidla z prolisu v motorovém krytu. Znovu skalpel a... lup, ryha přes celý kryt motoru! Ke tmelení a barvení jsem se již vracet nechtěl, takže to řešil kus hadru z papírového kapesníku a nářadí firmy **Plus Model**. Bylo sice v měřítku 1:35, ale vybral jsem ty nejmenší kousky.

Pokračoval jsem dolním křídlem. Naivně jsem si myslel, že spodní křídlo přilepím natupo a nebudu do jeho polovin muset vsazovat kovové kolíky pro zpevnění spoje. Doufal jsem, že spoj vydrží. No, dnes vím, že spoj typu plastik-surfacer-barva-olejová barva-lak-sekundové lepidlo-lak-olejová barva-

barva-surfacer-plastik (ufl!) nevydržel. Tedy u levé poloviny křídla spoj vydržel. Ale u pravého nikoliv! A to třikrát během jednoho večera! Nakonec se to přeci jen povedlo, ale osud ukázal, že nikoliv definitivně. Inu chybami se člověk učí.

Vzpěrový systém letadla Lloyd je dost složitý, nejsou v něm žádné pravé úhly, a tak nešla sestava pořádně složit nasucho. Takže až nyní jsem zjistil, že trupové vzpěry jsou delší než by se patřilo. Trošku jsem je obrousil, ale stejně se při lepení horního křídla opět odlomila pravá polovina spodního křídla. Počtvrté, ale naposledy. Přilepil jsem ji tentokrát už definitivně, neboť jsem spoj řádně prolil vteřinovým lepidlem. Protože se mi konstrukce i tak zdála trochu chatrná, zpevnil jsem všechny spoje troškou vteřinového lepidla.

Díl pátý: Dodělávky

Další stavba už probíhala bez přílišného vzrušení. Jen jsem nepoužil brzdící ostruhu na hlavním podvozku, kterou neměla ani předloha mého modelu. Trochu jsem vylepšil lože chladiče a na chladič doplnil trubičku ventilace ve víčku. Chladič jsem nastříkal mosaznou metalickou pastou **Agama**, dry-brush jsem vytvořil jejím proleštěním až na plast a dílo korunoval patinou (olejová barva).

Do anometru jsem nanесl obtisk se sady přístrojů **APC**. Na horní křídlo jsem umístil palivovou nádrž a na trup oběžný kruh kulometu.

Zastavím se ještě u výzbroje, přestože jsem ji nepoužil. Zatímco pouzdro VK II nad křídlem je opravdu

povedené, nelze to samé říci o kulometu pozorovatele. Tedy, je pěkný, plně odpovídá vzoru, ale jinému! Místo rakouského kulometu Schwarzlose je ve stavebnici k dispozici německý kulomet Parabellum. Je to přibližně to samé, jako dát britskému pěšákovi v Normandii do rukou místo Stenu Špagina. Já stavěl stroj v podobě ze zkoušek v Aspernu, takže mě to netrápilo.

Zbývaly jen výplety, ale ty jsou jednoduché. Protože jsem toho na modelu už dost pokazil, rozhodl jsem se dále experimentovat. Místo kytarové struny, kterou jsem do té doby používal, jsem přilepil napínáky z plechů firmy Part a vše vypletl vlákny z punčochy. Zjistil jsem tedy, že tento způsob mi moc nevyhovuje. Mám problém přilepit napínáky vždy pod správným úhlem nebo je do něj přiohnout. Navíc jsou plechové napínáky ploché, což už je v měřítku 1:48 vidět.

Na úplný závěr jsem model lehce přelakoval akrylovým matným lakem **Agama**. Víím, křídla mají být tvrdě lesklá, ale potřeboval jsem zamaskovat zbytky sekundového lepidla z lepení spodního křídla a vzpěr. Světlym bahnem **Plus Model** jsem model ještě zašpinil a bylo hotovo.

Vzhledem ke kiksům, které jsem při stavbě modelu dokázal nasekat, jsem o účasti na nějaké soutěži neuvažoval. Kamarádi mě však přesvědčili. Na bodovačku model nemá, to je jasné, ale při hodnocení líbí-nelíbí občas nějaký vavřínek získá. Přece jen atraktivní zbarvení přebije (zamaskované) chyby. Mimochodem až po skončení stavby jsem si potvrdil, že nešťěstlí chodí po třech. Podvozkové vzpěry jsem zaměnil, vzpěra se stupačkou má být na levé straně. Zatím si toho nikdo nevšiml, tak to moc nevytrubujte...

Foto autor

Podklady:

Windsock International, různá čísla
Cross and Cockade, různá čísla
Austro-Hungarian Army Aircraft of WWI

DĚLOSTŘELECKÝ DEN V LEŠANECH

Už to jistě všichni víte, ale pro úplnost dodáváme, že nová sezóny ve Vojenském technickém muzeu v Lešanech bude **v sobotu 5. června** zahájena Prvním dělostřeleckým dnem. Kromě mnoha dalších zajímavostí uvidíte v osmi ukázkách průřez historií dělostřelectva od první světové války až po současnost.

Nebývalý zájem veřejnosti o loňský Tankový den v Lešanech (který se bude konat i letos) pořadatele velmi potěšil, zároveň však odhalil i některé organizační nedostatky, které se pokusili letos napravit.

Vzhledem k očekávanému velkému množství návštěvníků budou v sobotu 5. června po dohodě s Českými drahami posíleny všechny pravidelné vlaky na trati č. 210 (Praha – Vrané nad Vltavou – Čerčany). Zároveň bude z nádraží Praha Braník vypraven mimořádný zpáteční vlak tažený parní lokomotivou. Zpáteční jízdenky s místenkou na tento vlak si můžete zakoupit v pokladně nádraží Praha Braník každý den od 7 do 18 h za 160 Kč (dětský lístek za 80 Kč).

Příjezd, parkování i odjezd motorizovaných návštěvníků bude organizovat pořadatelská služba. Dbejte prosím pokynů pořadatelů, aby se neopakoval loňský dopravní kolaps v okolí Lešan a Krhanic.

V Lešanech také bude více stánků s občerstvením. Prosba na závěr: Malé děti do dvou let a zvířecí miláčky, především psy, nechte raději doma. Akustické ukázky budou „velmi reálné“.

VSTUP ZDARMA !

V „živé akci“ uvidíte:

Q.F. 25 Pdr.

Nejnovějším přírůstkem muzea v Lešanech je rychlopalná (QF = quick firing) britská pětadvacetiliberní houfnice. Podle požadavku z roku 1936 byla vyvinuta možná nejrozšířenější (12 000 kusů) a nejuniverzálnější britská houfnice druhé světové války, která díky různým modernizacím vydržela ve službě až do konce 60. let.

Houfnice byla společně s muničním přívěsem přepravována automobily označovanými Quad. Obrovský odměr zajišťovala zvláštní kruhová točna, umístovaná pod kola děla v palebném postavení. Houfnice mohla používat náboje tříštivé, zadymovací a protipancéřové, takže byla účinná nejen proti nepřátelským tankům a opevněním, ale i proti živé síle skryté za terénními překážkami. Plánovalo se také užití chemické munice, ale nedošlo k němu.

Britští dělostřelci uvádějí, že při velkém dostřelu mohlo být současně ve vzduchu až pět nábojů! Není proto divu, že během 12 dnů bitvy o El Alamein v říjnu 1942 celkem 824 britských houfnic vypálilo milion nábojů. „Jednodenní“ rekord zaznamenali příslušníci 150. (SNH) Fd Regt RA, kteří 13. června 1944 spotřebovali 7579 tříštivých nábojů a 293 zadymovacích.

Základní technická data a výkony

Ráže	87,6 mm (3.45 in)
Délka hlavně	2350 mm
Náměr	-5° +40°
Odměr	8° - 360°
Dostřel	12 255 m
Počáteční rychlost střely	532 m/s
Hmotnost střely	11,34 kg
Hmotnost během přepravy	1801 kg

Z odpovědí čtenářů na soutěžní otázku z minulého sešitu jsme vylosovali pana Slavomíra Kočibu ml. ze Zlína. Pokud se 5. června mezi 11 a 12 h přihlásí u hlavního komentátora Dělostřeleckého dne v Lešanech, bude mít právo vystřelit si z jednoho z předváděných děl. Pokud se do 12 h nedostaví, bude na místě vylosován náhradník.

Vyčerpávající odpověď pana Kočiba přetiskujeme v plném znění jako ukázkou správného řešení:

Pokud máte na mysli střelnou zbraň, nejmenší ráží zavedenou v čs. armádě je vzduchovka vz. 1947 ráže 4,5 mm. V případě že byste mysleli palnou zbraň, jednalo by se o malorážku ráže 0,22 palce, což by přesně mělo být 5,588 mm, udáváno je ale obvykle 5,6 mm. Největší ráží zavedenou v čs. armádě byla ráže 305 mm (moždír Škoda vz. 16 ráže 30,5 cm). 42cm houfnice vz. 17 se sice na našem území nacházela, ale ve výzbroji zavedena nebyla.

Vlaková doprava na trase Praha - Krhanice v sobotu 5. června Na dělostřelecký den

vlak	9003	9005	pára	9007	9031
Praha hl. n.	7.20	8.32		9.30	10.06
Praha Vršovice	7.26	8.37		9.35	10.11
Praha Braník	7.37	8.48	8.58	9.49	10.22
Krhanice (příjezd)	8.50	9.50	10.38	10.49	11.31
Zpět					
vlak	9012	pára	9030	9014	9032
Krhanice (odjezd)	14.22	14.54	15.43	16.24	17.08
Praha Braník	15.29	16.37	16.47	17.19	18.08
Praha Vršovice	15.43		16.59	17.31	18.20
Praha hl. n.	15.48				18.25

JEZEVČÍKOVA MODELÁŘSKÁ STANICE PRVNÍ POMOCI

Techniky barevného finišu

Asi málokterý aspekt modelářiny vzbuzuje poslední dobou tolik kontroverzí jako „techniky barevného finišu“.

Co to vlastně jsou „finišovací techniky“?

Ano, první problém vzniká už v názvosloví. Modelářsky byly u nás finišovací techniky dlouho chápány pouze jako patina či weathering („opočasení“) – opotřebení povrchu provozem (odřená barva, stopy spalín od výfuků, zaolejování, zašpinění, zaprášení, zaablácení).

V osmdesátých letech se modelářinou začalo zabývat i několik profesionálních výtvarníků a ti do ní zavedli poznatky a technologie běžně používané ve výtvarném umění. Měřtkový efekt barev, preshading, postshading, drybrush, filtr, wash, inking nebo též perfilado (obtahování obrysů jako v komixových časopisech), to jsou jen některé z finišovacích technik, které neznázorňují opotřebení provozem, ale pomáhají optickému rozlišení povrchu modelu. Pracovně je můžeme nazvat „umělecká část finišovacích technik“, nebo „optické techniky“.

Začátkem 90. let se tyto technologické figle díky dovozu zahraničních modelářských publikací začaly prosazovat i u nás a deset let poté se výrazněji promítly i do bodovacího systému modelářských soutěží. Presto u nás existuje poměrně široká skupina lidí, která se k těmto technikám stále stavi nedůvěřivě, odmítá je, nebo z pozice rozhodčího dokonce takto upravené modely bodově „brousí“.

Následující řádky mají posloužit jako argumentační munice zastancům PŘÍMĚŘENÉHO použití těchto efektů na modelech. Mimochodem asi nejsamozřejměji a nejrychleji „nové“ techniky přijali figurkáři. Zřejmě proto,

že jejich odvětví má k umění nejbližší, zatímco modeláři stavějící tanky, letadla nebo auta jsou mnohdy z kruhů technicky (nebo technokraticky) zaměřených lidí, kteří často umělecké aspekty příliš „neberou“.

Při výkladu si pomůžu dialektikou – zopakuji a pak vyvrátím nejčastěji uváděné argumenty zarytých ne-patinovačů (mezi patinovači též zvaných konzervativci nebo konzervy).

Zesvětlování barev

Konzervy: „Jaký zesvětlování? Barva je přece pořád stejná.“ No, je a není. Už od začátku předminulého století umělci malují vzdálenější předměty světlejší barvou, než ty bližší (zkontrolujte si v jakékoli knížce s „krajinkami“ v perspektivě). Je to tím, že atmosféra země není dokonale průhledná a světlo odražené vzdálenými předměty se mnohonásobně lomí a než dopadne na oční sítnici pozorovatele rozptýlí se. Proto se nám jeví vzdálené předměty světlejší než bližší (za jasného dne barva zalesněných hor na obzoru oproti lesu přímo před očima).

Pokus: Z barevné čtvrtky si vystříhnete čtverec o rozměrech 5x5 cm a dejte si ho do natažené ruky před oči. Změřte si vzdálenost od oka ke čtverci (Y cm). Čtverec čtvrtky stejné barvy velikosti 50x50cm umístěte na bílou stěnu do výšky očí na desetkrát větší vzdálenosti, než je délka vaší ruky (10xYcm)

- Oba čtverce by se nám měly jevit stejně velké
- Čtverec 50x50 cm se bude zdát světlejší než malý čtverec, rozdíl barev odpovídá měřítkovému efektu pro měřítko 1:10
- Čím dále umístíme druhý čtverec, tím světlejší se nám bude zdát proti bližšímu

Co z toho plyne pro modeláře? Jestliže se díváme na model Spitfiru v měřítku 1:48 ze vzdálenosti jednoho metru, odpovídá to pohledu na skutečný letoun ze vzdálenosti 48 metrů, a proto přiměřeně tomu musíte zesvětlit kamuflážní barvy.

Když k tomu připočteme další změny odstínu barvy způsobené technikami jako filtr a wash, vyplyne nám jasný závěr: Měřtkové zesvětlení barvy má své opodstatnění.

Měřítko	Procento zesvětlení
1:32 až 1:35	7-8%
1:48	11%
1:72	15-17%
1:144	25-30%

Jakou barvu přidávat pro zesvětlení? Zdánlivě nejlogičtější vypadá bílá, ale ta není nejsprávnější. Když si prohlédnete zdálky zasněžené hory, jsou zašedlé. Ostatně ve svém vnějším okolí obdobu titanové běloby budete hledat jen těžko, všechna „přírodní“ bílá je našedlá. Podle toho se zařídíme i my, a pro měřítkové zesvětlování budeme přidávat velmi světlé šedou barvu teplého odstínu (měla by obsahovat díl žluté).

Filtry

Konzervy: „...a na závěr musíme sjednotit povrch celého modelu matným lakem“.

Ano, „skvělý“ nápad, sjednocením povrchu se připravíme o veškeré rozlišení, kterého jsme se pracně snažili dosáhnout finišovacími technikami. Doporučuji prohlédnout si skutečný tank nebo letadlo. Snad až na nejmodernější americkou techniku kamuflažnou úplně matnými barvami, které chytají prach a díky tomu lépe splývají s prostředím, jsou tanky a letadla pololesklé až lesklé, prach a rez jsou matné, skvrny od mazadel pololesklé a povrch rozhodně není jednotně matný/polomatný/lesklý.

Abychom to napodobili, nanášíme na modely filtry (2-5% barvy, zbytek terpentýn). Volbou odstínu barvy použité ve filtru natónujeme odstín kamuflážní barvy, dosáhneme kovového pololesku a snížíme kontrasty mezi jednotlivými barvami. Podrobnosti o této technice naleznete v Modeláři 2/2003.

Na barvu s filtry nanášíme nejružnější patinovací efekty, ale rozhodně bychom neměli povrch modelu na závěr „sjednocovat“.

Wash, preshading, postshading, obecně „stínování“

Konzervy: „Jaký stínování, stín si to přece hodí samo...“

Ono ale nejde o stín v pravém smyslu, nýbrž o optické rozlišení povrchu. Kde si modely častěji prohlížíme? V sálech s umělým (většinou nedostatečným) osvětlením (které mimochodem náš „autentický odstín barvy“

mění k nepoznání, nebo na přímém poledním tropickém slunci, které „hodí“ dostatečné stíny? Odpověď je jasná. Proto je třeba povrchu modelu pomoci.

Kdo stále nesouhlasí, nechť se podívá na fotografie a porovná je. Ještě jednou opakuji, nejedná se přímo o stín (který by se mimochodem mohl spolu s pohybem zdroje světla, což by těžko napodobil i Goya), ale o efekt světelného rozlišení povrchu, různých spár a prohlubní. Barva v prohlubních by měla být – na rozdíl od ostatního povrchu – matná a blízká černé (použijeme nejlépe nějakou hodně, ale opravdu hodně tmavou hnědou – viz obrázek). Na konto odstínu barvy použité pro stínování musím uznat výtky „konzerv“, že stříbrný P-51, který má spáry zvýrazněné sienou pálenou (ostře rezavě hnědá), není to právě ořechové.

Drybrush (suchý štětec)

Konzervy: „Podívej se na tank/letadlo, vidíš někde „vyšisovaný“ hrany, vidíš je někde natřené jinou barvou než ostatní povrch?“

Ne, nevidím. My však stavíme zmenšený model. Modelu opticky pomáháme tím, že zvýrazníme hrany světlejší barvou. Ačkoli je obecně přijímanou praxí používat pro zesvětlování bílou, není to úplně správný koncept. Bílá se sice sama nabízí, ale její použití způsobí ztrátu sytosti původní barvy. Nejlépe to můžeme pozorovat při použití červené. I podprůměrný figurkář nezesvětluje uniformy „červenokabátníků“ bílou, ale použije světlou červenou, oranžovou, nebo u zašpiněných uniforem okrovou. V případě použití bílé by britské uniformy na figurkách vypadaly poněkud „čtyřprocentně“.

Stejně pravidlo platí samozřejmě i pro ostatní barvy. Použití bílé na hranách způsobuje efekt, který „konzervy“ nazývají (podle mě oprávněně) „namrznutí“.

Jaké barvy použít pro drybrush pro jednotlivé kamuflážní odstíny si můžete přečíst v Modeláři 7/2003, nebo si počkejte na příští sešit Modeláře. V něm budeme probírat i teorii barev, která nám pomůže pochopit, proč a jak jednotlivé odstíny použít, jak se barvy míchají do požadovaného odstínu a spoustu podobných potřebných informací.

Snad ještě jednu zásadu: Je lepší nepoužívat drybrush na plochách, neboť opticky na modelu „vylezou“ kromě detailů (což chceme) i veškeré nečistoty a nejdrobnější smítka prachu v barvě (což nechceme). Na modelu s „námrzou“ vidíme jak to vypadá, když se efekt přežene.

Prostorovost neexistujícího detailu

Konzervy: Eee...?

Asi nejobtížnějším optickým efektem je vytvoření prostorovosti „neexistujícího“ detailu. Neexistujícího? Ano, je to opět výtvarnický trik, který vytváří dojem prostorovosti detailu, který na povrchu ani nemusí být přítomen. Napodobením světla a stínů vytvoříme dvourozměrný „obrázek“ neexistujícího trojrozměrného detailu nebo reliéfu.

Tolik k takzvaným „optickým technikám“ v modelářině. K napsání tohoto článku mě donutily neustále spory mezi konzervami a patinovači, při kterých je ovšem často cítit argumentační nedostatečnost a zatatost „konzerv“.

Uznávám, když někdo řekne: „Neumím to, proto to na modelu nedělám“; nebo „Nedělám to, protože se mi to na modelu nelíbí“. Vadí mi však „Já to nedělám!!!“, v horším případě „Nedělej to, protože je to blbost!“. Podle mého názoru i „z krabičky“ postavený model s dobře použitými optickými finišovacími technikami na soutěži „pobije“ model postavený do posledního detailu, ale s průměrnou povrchovou úpravou bez těchto technik.

JINDŘICH „JEZEVCÍK“ ŠTĚRBÁČEK

Foto autor a M. Salajka

P. S.: Ať už jsem někoho vytočil, nebo inspiroval, příspěvek svůj účel splnil.

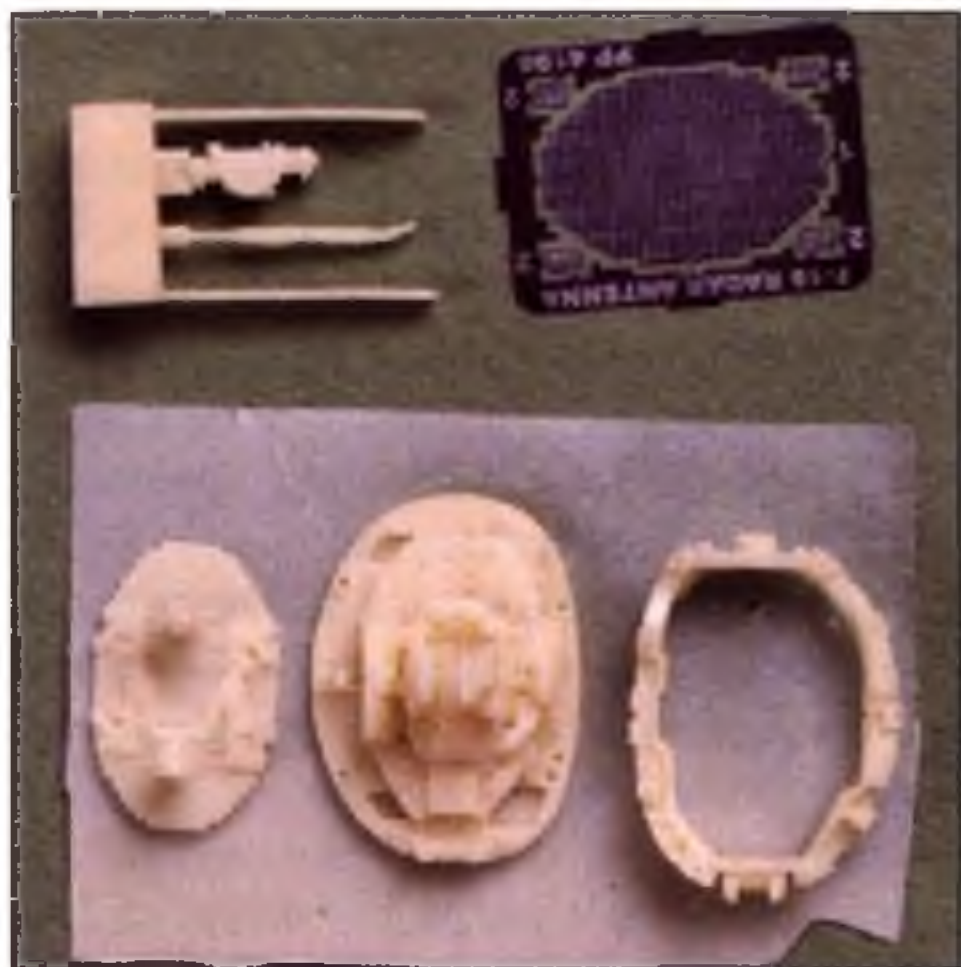

Errata

V minulém sešitu se bohužel v Pokličce objevily dvě chyby. Ciro vyrábí své Pragy V3S v letadlovém měřítku 1:48 a set Aires 4194 Podvozkové šachty na F-16 je v měřítku 1:48. Za nedopatření se omlouváme.

AIRES

Tento měsíc jednoznačně převažují novinky v nejoblíbenějším měřítku 1:48. Dvě sady nám pomohou pozvednout F-16 na úroveň soutěžního modelu. Budeme-li chtít odklápět radom, nemusíme se starat o radar, je součástí sady

4196. Fikaně je vymyšlena složitá povrchová struktura antény – je z leptu a vypadá velice realisticky. Kokpit (4191) je určen pro verzi C a pro

stavbu je asi nejnútnejší. Sedadlo, vana, bočnice, řídicí páka, prostě kompletní náhrada.

Sadou 4197 konečně došlo na úplné zkompletování „Airesích“ doplňků na Me 262. Po motorové sadě a vybavení pilotního prostoru s pod-

vozkovými šachtami dostáváme i řídicí plochy a já začínám oprašovat svou stavebnici Tamiya a obtisky Tally Ho!, obsahující označení československé verze...

Krabička s číslem 4170 nám pomůže otevřít nebo zcela odkrýt pohonné jednotky Me 410. Zároveň nahradíme nemodelové podvozkové

šachty, které jsou spojeny s motorem. Uspokojení mohou být i rozhodčí na soutěžích, protože v sadě jsou všechny „dekly“ i s vnitřní konstrukcí.

Vzpomínáte si na perfektní otevřený „Doktorův“ Spitfire v měřítku 1:72 z minulého sešitu

Modeláře? A chtěli byste stejný? No dobrá, budme realisté, podobný? Aires vydal sadu zbraní a zbraňových šachet pro Spitfire firmy Tamiya (7102), takže se můžeme aspoň pokusit.

ARTILLERY

Firma se snaží vyhovět, proto vydala zvlášť námořní kanony ze svých „palubních“ sad. Do pozemních a pevnostních diorám se nám tak mohou dostat dvanáctiliberní kanon (No. 6) a šestiliberní (No. 7). Znalci by možná věděli,

jestli připadá v úvahu konverze námořní šestiliberky na pozemní. Oba kanóny jsou v měřítku 1:35. Tanky a diorámy v měřítku 1:72 mohou doplnit barely (No. 5; 5 kusů). Barely jsou velmi pěkně zpracované, jejich povrch je náležitě zprohýbaný neopatrnými uživateli.

EDUARD

Ačkoli jsme dostali pro tento měsíc opět pře-

hršel novinek, stejně je pro nás ve znamení čekání na novou čtvrtkovou Mirage.

Protože ji v obchodech ještě nemůžete najít, přinášíme alespoň vlnadillo v podobě nejpěštější kamufláže. No, aspoň

že už je k mání v měřítku 1:72 La-7 ProfiPack. To, že se Eduardům Lavočka povedla, víte z recenze Martina Decarliho z minulého sešitu. La-

7 Profipack (7063) obsahuje navíc aršík barevných leptaných dílů a obtiskové verze z obou předchozích krabiček. Dostane ji od nás Libor Jekl. Eduardi zároveň připravili lept s klapkami (72430), které spolu se sadou šablon (XS 565) Liborovi přibalíme, ať si může říznout do křídla, a budeme se těšit na stavební článek.

Sopwith 2F.1 Camel (8059) je námořní verze klasického Camela. Je jasné, že Eduardi si ne-

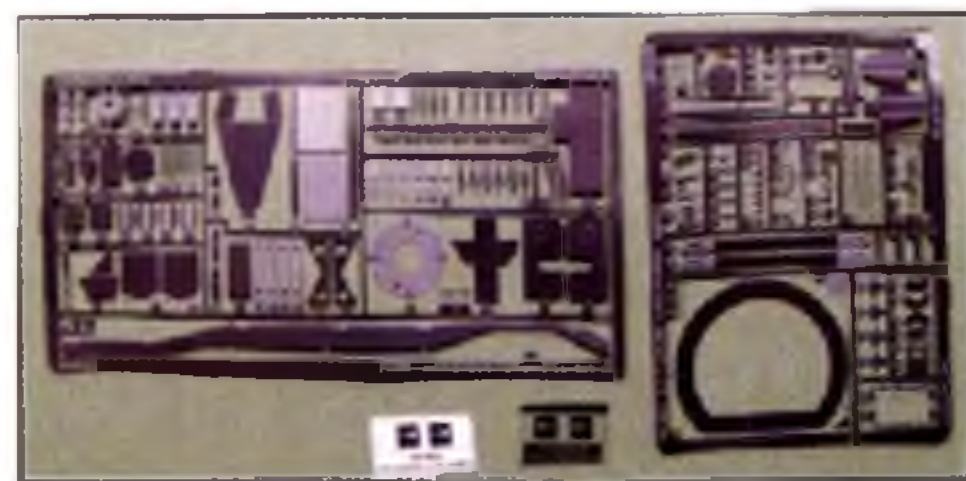
mohli podobnou příležitost nechat ujít, když čtvrtkového Camela už mají ve výrobním programu. Kamuflažní schémata jsou bohužel poněkud méně pestrá, ale to určitě vážné zájemce neodradí.

Nakonec ještě další Stuka v měřítku 1:144, tentokrát Ju 87G. V obtiskových verzích jsou dvě „no name“ kamufáže a nemůže samozřejmě chybět Rudelův stroj. Vždy, když jsem slyšel o měřítku 1:144, vybavil jsem si některé nepříteli zdaleka stavebnice Academy, ale z kvali-

tativního pohledu jsou kity Eduard někde úplně jinde, takže doporučuji dát „odznakům“ šanci. V tomto měřítku si můžeme splnit nespelnitelné stavbou celé letky jednoho typu za pár večerů. Co měřítku 1:144 chybí je dostatek obtisků.

Prakticky ve všech řadách leptaných plechových doplňků nastal pohyb. Už minulý měsíc vyšla sada na tahač ZIL 157 a novinkou 35663 si vyšperkujeme zapřažený tahač s raketou v mě-

řítku 1:35. Už jsem se v „trumpetácké“ stavebnici i s leptem doma trochu štoural a nevypadá to vůbec špatně.

Minule jsme představovali řadu plechové vegetace pro diorámy v měřítku 1:35 a tento měsíc přibýlo nové kapradí (35674). Náš odborník na přírodu Pavel

Švejda už maká na článku o fintách a zkratkách při práci s leptanou květenou. Viděli jsme první výsledky a v redakci nám z nich padaly čelisti. Takže se nechte překvapit.

No a nakonec jak ušetřit nějakou korunu. U Eduardů vytáhli ze svého programu výrobky určené na jeden typ, sesypali je do kartónové obálky a nazvali Big Ed. Nemusíte tedy jednotlivé sady shánět, v obchodě prostě zavelíte „chci stavebnici a k tomu Big Eda“ a večer už „vyšíváte“ na svém „prvním opravdu dokonalém modelu“. A ještě ušetříte průměrně 35 %. Partnerky se sice při podobných „úsporách“ významně usmívají (viz Dopis manželky modeláře v čísle 3), ale my víme svoje. Na vyzkoušení jsme si objednali v měřítku 1:35 sadu na M-1A1 Abrams

(BIG3503), tu dostane Braňo Herain, a F-16CJ 1:48 (BIG4802), v době psaní tohoto článku ještě autor nebyl určen, ale bude mít o zábavu postaráno, protože ho požádáme, aby do jedné stavebnice narval Big Ed a tři sady doplňků firmy Aires.

Za měsíc se tady snad už setkáme s novými zprávami o Mirazi a dozvíte se více o ohýbačce leptů, kterou netrpělivě vyhlížíme.

GRIFFON

Když jsem viděl sady GRF48023, 24 a 25, chtělo se mi zvolat: „Konečně někoho napadlo udělat sudý v měřítku 1:48“. Na výběr máme ze tří typů, každá sada obsahuje dva sudý a dvě vika patřící na stranu s náltkem. Budu příliš neškromný, když poprosím ještě o kanystry?

Nevím, jak je v naší obchodní síti v současné době dostupný He 162 od Dragonu v měřítku 1:48, ale sada GRF48016 „řeší“ jeho nepříteli dokonale pilotní prostor, neboť obsahuje jeho prakticky kompletní náhradu. Stvoříme ji z hromádky leptaných dílů a poměrně velké planžety foto-

leptů. Komu pro stavbu nebude stačit návod, může použít výbornou publikaci MBI věnovanou He162.

Německý „univerzální interiérový set“ (GRF48022) zase může pomoci v řídkých případech, kdy není k dispozici sada přímo určená pro daný typ, nebo když chceme do interiéru jenom tu nejnужnější výbavu – pedály nožního řízení a upínací pásy z leptu a polyuretanový zaměřovač.

LEGATO

Už jsem si začínal zvykat na to, že Legato si vybírá předlohy svých odlévaných stavebnic výhradně českého/československého letectva. Dvě novinky mne vyvedly z bludu. Obě mají za

předlohu italská letadla. První je cvičný Nardi FN. 305. Zatím jsou k dispozici obtisky pouze na italskou verzi, ale v budoucnu se zřejmě do-

čkáme i francouzské. Druhá stavebnice, typ Cansa FC-20 bis, je pro firmu nezvyklá jak velikostí, tak provedením. Například trup lepíme – na rozdíl od většiny předchozích – ze dvou půlek. Díly obou stavebnic jsou odlité bez bublin, číré překryty kabin jsou acetátové.

CK PP TOURIST – TEMATICKÉ ZÁJEZDY 2004

1) 7. 2. (so) SRN, NORIMBERK – prestižní Mezinárodní veletrh hraček a modelů	1 000 Kč
2) 17. 4. (so) SRN, BERLÍN – Luftwaffenmuseum	1 000 Kč
3a) 10. 5. (po) SRN, ILA BERLÍN – Mezinárodní letecký veletrh (zahájení výstavy)	1 000 Kč
3b) 15. 5. (so) SRN, ILA BERLÍN – Mezinárodní letecký veletrh (den pro veřejnost)	1 000 Kč
4) 28. 5. – 31. 5. SRN, SINSHEIM a Museum SPEYER + PARÍŽ, letecký den J.B. SALISE	4 900 Kč
5) 31. 5. – 11. 6. GRAND TOUR - BELGIE + FRANCIE – válečná bojiště a vylodění v Normandi	11 900 Kč
6) 8. 7. – 13. 7. ANGLIE, DUXFORD – Létající legendy v plné kráse, letecký den	7 900 Kč
7) 16. 7. – 21. 7. ANGLIE, FAIRFORD – RIAT, letecký den + FARNBOROUGH, letecký veletrh	7 900 Kč
6 + 7) 8. 7. – 21. 7. (čt – st) ANGLIE, DUXFORD + RIAT + FARNBOROUGH	21 800 Kč
Spojení dvou předchozích zájezdů v jeden + 4 dny volna na individuální prohlídku Londýna a okolí.	
8) 18. 11. – 23. 11. ANGLIE, TELFORD – Scale Model Word, modelářská výstava	7 400 Kč
25. 7. – 2. 8. (9 dní) GREAT USA – EAA Oshkosh, největší setkání příznivců letectví	49 500 Kč
8. 10. – 21. 10. (14 dní) GREAT USA	
– letecká muzea Východu a Jihu	54 500 Kč
22. 10. – 2. 11. (12 dní) GREAT USA	
– města, základny a letecká muzea Západu	54 500 Kč
16. 9. – 18. 9. 2004 MOSKVA	
– Muzea Monino a Kubinka, letecky	12 800 Kč

Bližší informace a přihlášky: CK PP TOURIST

Aubrechtové 3102, 106 00 Praha 10

tel.: 272 650 744, tel./fax: 272 658 435, mobil: 777 017 478

www.pptourist.cz; e-mail: ckpptour@volny.cz

*M. Salajka: Zájezd do muzea v Berlíně Gatow
s CK PP Tourist*

V nakladatelství JAN VAŠUT vychází

Exkluzivně v nabídce záilkové služby Aeromedia, a. s.

BOJOVÉ LEGENDY

Vynikající informace pro každého čtenáře, nadšence a modeláře, který hledá stručnou, přesto ale vyčerpávající publikaci zabývající se konstrukcí a historií letadel, která tvořila historii. Proč to které letadlo vůbec vzniklo? Jaké bylo v boji? Kdo byli lidé, kteří ho vytvořili a kteří se proslavili tím, že na něm letali? Jaké byly jeho přednosti a zápory? Na všechny tyto otázky naše publikace odpovídají. Ale nejenom na ně! Poskytují i vyčerpávající technická data, mnoho dalších informací a zajímavostí.

- **Letadla, která tvořila historii**
- **Vynikající obrazová příloha tvořená výhradně pro tyto publikace – barevné bokorysy, třípohledové kresby a „akční“ obálka**
- **Vyčerpávající technické údaje, kompletní operační historie a informace o letových vlastnostech konkrétního letounu „z první ruky“**

Luftwaffe zařadila stíhačku Fw 190A-1 do výzbroje v roce 1941. Pro spojenecké letecké síly se to stalo důvodem k panice, protože se jejich legendární Spitfire poprvé setkal s protivníkem, který ho předčil prakticky ve všech ohledech. Později, roku 1944, vstoupil do služby typ Fw 190D-9, považovaný za snad vůbec nejlepší německou pístovou stíhačku, s maximální rychlostí 430 mil za hodinu a s výzbrojí tvořenou dvěma kanony a dvěma kulomety.

První verze tohoto letounu byly poháněny hvězdicovým motorem BMW, na konci války však tuto pohonnou jednotku nahradil motor Jumo 213A, schopný dosahovat výkonu až 2240 koní. Stíhací bombardovací verze tohoto typu dokázaly přepravovat až tisíce kilogramů pum.

www.bojovelegendy.cz

INZERCE

Čitelně psané soukromé řádkové inzeráty zveřejňujeme zdarma pokud je zašlete e-mailem na adresu typiltova@aeromedia.cz,

nebo písemně (stačí korespondenční lístek) s inzertním kupónem, který je v každém čísle, na adresu

Modelář, Baranova 29, 130 00 Praha 3

KOUPÍM

■ **Koupím** Squadrons Colors Markings č.17 F-4 Phantom Atlantic Coast. Milan Mika. NORSKÁ 10, 101 00 Praha 10
■ **Koupím** 1:48 Classic Airframes Fokker D.XXI. Tel.: 604 646 072

■ **Kupím** nepostavené stavebnice Dragon 6069 D Ger. Railway Flatbed Car 2ks a 6085 Ger. Railway Flatbed Typ Ommr /2 AXLE/ 1ks. Tel.: 00421 907564468, modelar@post.sk

■ **Kupím** zostavené i nezostavené modely lietadiel Il-14, Il-18, Il-62, Tu-104 a Tu-114 v mierke 1:100 od spoločnosti VEB Plasticart z bývalej NDR. Rastislav Malatinec, malatinci@zem.sk

■ **Koupím** jugoslávské obtisky 1:48 ze Savoia-Marchetti SM 79 od Smeru – i více kusů, dále jakékoliv 1:48 bulharské, rumunské, maďarské, slovenské i zbytky ze stavebnic. Tel.: 604 646 072

■ **Kupím** lokomotivy, vagóny, domčeky, kolajnice, trolejové vedenie a ine doplnky modelovej železnice TT 1:120, prípadne HO 1:87, tel.: 00421 908 277633 (Martin)

■ **Koupím** lepty a resinové doplnky pro stavebnici lodě Snowberry 1:72 od firmy Revell a plastikové stavebnice lodí. Tel.: 606 845 636

■ **Koupím** slušně postavené kity letadel 1:48, F/A-18 Hornet, F-14, AV-8B Harrier II. email: gubys@centrum.cz

■ **Koupím** knihu Luftwaffe over Czech Territory 1945 (Japo-Rajlich, Kokoška, Janda). Pouze 100% stav. Libor Pečený, Pískovec 902, 471 14 Kamenický Šenov. Tel.: 487 727 232 (Po-Pá 8.00-15.00)

■ **Koupím** nebo výměním ar. kamufláže na stíhací esa I. a II. svět. války. Vezmu i černobílé kopie s popisem barev. Jaromír Janoušek, Pod Ralskem 632, 471 24 Mimoň. Tel.: 728 851 520

■ **Koupím** modely letadel 1:48 I. a II. svět. války. Obtisky 1:48 na stíhací esa (hlavně východ. fronta). Jaroslav Janoušek, Pod Ralskem 623, 471 24 Mimoň. Tel.: 728 851 520

■ **Koupím** H. Hurricane Mk. IIc, 1:48, Hasegawa a obtisky Tally Ho! decal 1:48 Hurricane Mk. II A/B/C (stačí K. Kuttelwascher), dále vše o Bf 109E-4 na kterém A. I. Pokryškin uskutečnil několik letů. Tel.: 606 240 536

■ **Koupím** plastikové nebo resinové modely tanků a letadel z 1.sv.války a publikace o letadlech z 1. sv. války např. Windsock datafile ap. Tel.: 606 134 327

■ **Koupím** knihu (finskou) Red Stars č. 4 - Leand Lease. Nabídky prosím na tel.: 777 834 647

■ **Koupím** letané i mírně poškozené modely letadel na pohon CO₂, nebo gumovým svazkem, také kluzáky, či házedla. Tel.: 607 293 687

■ **Koupím** Letectví roč. 1940, 1939, 1937, 1935, 1934

a starší úplné a nepoškozené. Cena dohodou - nabídněte. Jan Hartman, 257 53 Vojkov 52

■ **Koupím** modely 1:72 Siemens Schuckart, Rumpier, Goltha, i resinové. Dále mám zájem o tanky a publikace o letadlech z 1. sv.války (Windsock datafile ap.). tel.: 606 134 327

■ **Koupím** Messerschmitt Me 209 V1 1:48 Replicast, pouze tuto rekordní verzi. Jiné prosím nenabízejte. Výměna možná. Tel.: 281 972 464, 775 177 557

■ **Koupím** nesestavený model od firmy Revell v měřítku 1:72 Hurricane Mk. II B. Petr Eliáš. tel. 274 869 030, email: elias.petr@gumex.cz

■ **Koupím** publikace Concord: 2002 Operation Granby, 2003 Operation Desert Shield, 2004 U.S. Airpower in Desert Storm, 2006 Operation Desert Sabre, 4001 Blitzkrieg in the Gulf, dále Squadron Signal: A6 Intruder Walk Around. Tel.: 608 887 567

■ **Prodám** modely Dragon 1:35, 9041 Pz Beobwng V.G. 6121 Sherman Ve, 3528 Sherman Super M50, 6807 M4A3HV3B POA-CWS H5, 3523 M270 MLRS, Revell 1:35 3032 MARS, 3040 Sp Bz2 Luchs A2 SFOR a další. Tel.: 737 022 312

PRODÁM

Prodám knihy. Classic Public. - Messerschmitt Bf 109 Recognition Manual, 1300 Kč, Motorbooks Int. - War in Pacific Skies - Featuring Av. Art of Jack Fellows, 1300 Kč, Variant File No. 1 Focke Wulf Fw 190A 400 Kč, Vital Guide - Air Aces of WW 2, 400 Kč, Ehrenberger Aleš, Svákov 714/III, 392 01 Soběslav. tel.: 381 523 088, e-mail ales.ehrenberger@tiscali.cz

■ **Prodám** sestavený model letadlové lodě CVN-65 Enterprise firmy Tamiya v měř.1:350 (délka 1 metr). Cena dohodou. M. Kuš. tel.: 585 426 355, Olomouc

■ **Prodám** 1:48 Nichimo Jake 489, 1:48 Fine Molds A5M1 Claude 659, 1:48 Hasegawa A6M5, A6M3, B7A2, B6N2 jednotlivě za 649 Kč. 1:32 F-18A Revell + obtisky Scale master jen za 489 Kč. tel.: 604 646 072

■ **Prodám** knihy Carrier Air Group 86 in WWII, British Aircraft Armament vol. I + II a další literaturu, časopisy Fly Past roč. 1996 - 2003, Air Classic roč. 1995 - 2003, tel. večer 602 427 273, e-mail: porcal@ppp-turnov.cz

■ **Prodám** plány modelů 19 historických plachetnic a 41 válečných lodí, seznamy za známku. Ing. Jindřich Švec, Slunečná 4556, 760 05 Zlín 5

■ **Prodám** sestavené modely 100 ks voj. technika 1:72, 1:35, letadla 1:72, 1:48 + mnoho doplňků. Tel.: 723 233 725

■ **Prodám** modely zn.Tamiya, bojovou techniku, letadla a jiné. Tel.: 558 322 872 (15-18 h)

■ **Prodám** časopisy Volný let 1990 až 2000, Model Hobby Magazin 1996 a 1997, RC model 1996 a 1997, RC Revue 2000 až 2003, Modelář 1971 až 2003. Ročníky za 50 % původní ceny, jednotlivá čísla za 100 % ceny. V. Tonder, Obránců Míru 808, 391 65 Bechyně. Tel.: 604 467 420

■ **Prodám** modely Bburago auta 1:43, žlutý podklad kus 150 Kč, modely Bburago 1:43 v krabicích po pěti kusech 45 Kč. Modely kamionů Matchbox ks za 250 Kč, seznam za známku. J. Němeček, K. Čapka 15, 682 01 Vyškov na Moravě

■ **Prodám** vše na kolejiště TT (vagóny, mašiny, kolejiště atd.). Českou autodráhu Porsche + mnoho ND (auta, panely atd), časopisy Modelář 1970-1996 (62 ks po 5 Kč, čas. L+K 1984 1985 po 5 Kč. Tel.: 604 992 187

■ **Prodám** modely 1:48 Hasegawa Bf 109G-6, Hasegawa Bf 109 E 4/7, Kawasaki Ki 61/1, po 600 Kč. Ceny bez poštovného. Jan Durdís, Školní 543, 411 08 Štětí. Tel.: 416 813 099, mob.: 607 821 206

■ **Prodám** hodinářsky soustruh, výrobce NDR. Plynule řízené otáčky + 3 st. řemen. Točná délka 120 mm, točný pr. nad ložem

Firma HPH Ltd. Kutná Hora hledá pro zákazkovou výrobu vlastních výstavních modelů letadel (laminát a dřevo) zručné modeláře do stálého pracovního poměru (možná i externí spolupráce). Písemné nabídky s ukázkami vlastní práce zasílejte na adresu: hph@hph.cz nebo HPH Ltd., Čáslavská 126, P. O. Box 112, 284 01 Kutná Hora. Kontaktní osoby: p. Hodan - 777 304 120, p. Klíma - 777 304 114
Ukázky naší práce najdete a www.hph.cz

90 mm, točný pr. nad suportem 45 mm, kleštiny do pr. 6 mm + licí deska, pevný + otočný hrot + sada nožů. opěrné vnější a vnitřní kužele. Cena 8500 Kč. Tel.: 318 521 591 po 18.00 hod

■ ***** Prodám** 1:72 / TP model: Pak43/41/ za 100 Kč, SIG33 za 100 Kč, Tiger Vkl. 4502 za 250 Kč, Ing Gesch

■ **Prodám** modely 1:100 Plasticard Tu-104, 114, 134, 144 a 154. DC-8, Il-62, An-12 a jiné. Křídla vlasti 1963, 1964, 1968 a 1969. Svázané. Zálesák Vlastimil, Budovatelská 4818, 760 05 Zlín 5. Tel.: 723 900 015, raději SMS

■ **Prodám** časopisy Aero Plastic Kits Revue vydávaných v Ostravě. Jedná se o všechna čísla (70 ks). Tel.: 606 616 996

■ **Prodám** kompresor Alfa (Revell), striek. pištol Mikro-techna spolu 2000 Sk, kompresor pre všetky striek. pištole za 6000 Sk, jednotlivé čísla L+K za 50 % ceny. Ing. Gurovič, P. Allendeho 32, 059 51 Matejovce, SR

■ **Prodám** nepostavené modely letadel, převážně německé Luftvalfe, cca 70 kusů, seznam zašlu. V. Hana, Sokolovská 103, 323 00 Plzeň

■ **Prodám** sbírku Suchojů v měřítku 1:72. Su-27, Su-30, Su-33, Su-35, Su-37. 1kus za 3000 Kč. Miroslav Landa, Karlovarská 138, 273 51 Kyšice. Tel.: 724 221 622, 312 699 025

■ **Prodám** plastikové modely letadel 1:48. II sv. válka, B-26 (Mon) 500 Kč, Ki-46 (Ta) 500 Kč, Su-25UBK (OEZ) 100 Kč, P-40F (AMT) 350 Kč, Macchi C-205 (Has) 350 Kč, Do 217N (MPM) 150 Kč UH-60L (Acad) 250 Kč. Rostislav Otevřel, Jiráskova 60, 571 01 Moravská Třebová

■ **Prodám** 1:48 Bf 109G-10, Bf 109G-6, He 129B-2, Hurricane Mk II.D, A 6M5 Zero, Bf 109E-4/7 Trop, Fw 1A-152H-1, tel.: 723 048 796

■ **Prodám** RC kamion Volvo FH-12 Tamiya 1:14, nové, postavené, osazené dvěma servy + ložiska, nikdy nejeté. Nenastříkané - bílé. Cena dohodou - levně. Tel.: 604 777 124 nebo 604 573 192

■ **Prodám** Letectví + Kosmonautika ročníky 1980-2000, specialy L+K, Kozmos ročníky 1972-1988 (neúplně). Anton Mizera, Vištuk 298, 900 85 Pezinok, SR Tel.: 0904 476 580 (8.00-20.00), 033 6446 547 (po 20.00 h)

■ **Prodám** kvalitní neslepené papírové modely 1:33 P-51 D Mustang, F-82 Twin Mustang (Halinski, GPM) a vystřihovanky ABC - formule, stav. stroje, tanky, domečky, atd. Tel.: 281 972 464, 775 177 557.

■ **Prodám** 1:48 CAC 13 Boomerang (Tasman), Curtiss Ascender (Czech Model), B-29 Superfortress, Boeing P-26, Seversky P-35, Hawker Sea Fury, Hispano Buchon, MiG-3, Jaky 7A, 7V, 9, 9T (ICM) + plechy Part. Výměna možná. Tel.: 281 972 464, 775 177 557

■ **Prodám** nepostavený model letadla A-10 A Thunderbolt II Trumpeter 1:32 cena 3000 Kč. Tel.: 777 695 942

■ **Prodám** modely formule 1 v měřítku 1:40 fy. Matchbox - Brabham BT44B st.č.7 (K-72), Surtees TS16 st.č.18 (K-44) a 450 Kč. Prodám i katalogy modelů - Bburago (velké) 96 a 97 (malé) 91, 92, 97, 98 a 99. Dále Best model Catalog No.7 - cigler.p@centrum.cz

RŮZNÉ

■ Máte-li zájem o scany časopisu Replic č. 1 - 11 a 13-140 a časopisu Aero Plastik Kit Revue č. 1 - 71 (všechny vydané), tel.: 604 465 337

■ Výměním stavebnici P-40E Létající tygři 1:32 Revell za stavebnici obrněnce z WWII v měřítku 1:35. Podrobnosti přes E-mail: sutxk1.epc@mail.cez.cz

■ Pane Karle Řezníčku z Prostějova, zavolejte na tel.: 518 384 960, ohledně modelu Mirage IIIE, 1:32, mám scházející díly, neznám adresu. J. Kutný

Sabo RC modely

Navěští predajca modelárskych potrieb na Slovensku, Vám ponúka modely a príslušenstvo od firiem:

**Revell
Trumpeter
Směr
Miku model**

**Tamiya
Heller
Eduard
Extratech**

**Italeri
Kopro
Pavla Models
Tally Ho!**

Prípravky Gunze Sangyo

Tovar zasielame aj dobierkovou službou

**Sabo RC modely, Mickiewiczová 3, Bratislava
Tel: 02/ 52635547**

E-mail: sabo_rc_modely@ba.telecom.sk

Modelář 6/2004 vychází 31. května 2004

Den D, 1:35

DAVID ŠPAČEK

Torpedoboot PT- 117**Revell 1:72**

Stavebnici jsem našel v katalogu z roku 1982, ale je určitě ještě starší. Na první pohled nevypadá špatně, ale když se podíváme pozorněji, uvidíme propadliny, stopy po vyhazovačích a některé kulaté díly jsou přesazené...

ONDŘEJ ZADA

De Havilland Mosquito FB Mk. VI**Tamiya 1:72**

Musím předeslat, že jsem se při stavbě úplně neřídil stavebním návodem, jelikož se mi některé postupy nezdály zcela logické. Možná nejsou logické ty moje, ale šel jsem „svou cestou“...

LIBOR JEKL

Harley Davidson**Fujimi 1:76**

V doprodeji jsem koupil stavebnici stíhače tanků M 36 Jackson. Ke koupě mne přivedl drobný doplněk, motocykl Harley Davidson. Zatímco rozpracovaný Jackson leží ve skříni, vrhnul jsem se jednou odpoledne na Harleye...

PAVEL ŠENK

Federal 94x43 Tractor open cab**Real Model 1:35**

Po rozbalení krabičky jsem propadl děsu, protože se na mne vysypalo množství dílů a zhruba u poloviny z nich jsem ani po prostudování „kuchařky“ netušil, kam přijdou ani na co jsou. Model putoval zpátky do krabičky k odpočinku (byl jsem přesvědčen, že k poslednímu). Ježíšek mi však přinesl desetitunový návěs a to už nešlo nechat oba modely v krabicích...

PAVEL ŠVEJDA

Ardeny**1:35**

Diorámu jsem nestavěl jen jako soutěžní, ale i pro dokonalý požitek, který mně občas přivádí až k extázi. Inspirací mi byla fotografie německého stíhače tanků Jagdpanzer IV/70 projíždějícího kolem amerického obrněného automobilu Greyhound, který pravděpodobně sjel z cesty a byl osádkou opuštěn...

MARTIN SCHUSTER

MODELÁŘ**5 květen 2004 ročník 55**

Vydavatel: AEROMEDIA, a. s.

(IČO 25133322)

www.aeromedia.cz, www.letectvi.cz

v licenci Pražské vydavatelské společnosti

Adresa redakce

Modelář

Baranova 29, 130 00 Praha 3

Tel.: 222 710 331

E-mail: modelar@aeromedia.cz

Šéfredaktor Martin Salajka

(salajka@aeromedia.cz)

Redaktor Jindřich Štěrbaček

(sterbacek@aeromedia.cz)

Sekretářka redakce Hana Typltová

(typltova@aeromedia.cz)

Obchodní a inzertní oddělení:

Aeromedia, a. s., Baranova 38,

130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@aeromedia.cz

Řádkovou inzerci přijímá redakce

Zásilková služba a předplatné:

222 718 814

Objednávky a zvýhodněné předplatné:

Aeromedia, a.s., Baranova 38,

130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@aeromedia.cz

Předplatné pro rok 2004

u společnosti Aeromedia, a.s.:

roční 720 Kč / 840 Sk

pololetní 372 Kč / 430 Sk

u společnosti Mediaservis s.r.o.:

roční 780 Kč, pololetní 390 Kč

Rozšiřuje Aeromedia a.s., společností holdingu PNS, a.s.,

Mediaprint KAPA a ostatní distributoři,

ve Slovenské republice Magnet-Press Slovakia, s.r.o.,

P.O. Box 169, 830 00 Bratislava,

Tel./fax: (+421-2) 444 54628, 444 50693

Velkoobchodatelé a prodejci si mohou objednat časopis

Modelář za výhodných podmínek u Aeromedia, a.s.

Informace o předplatném podává a objednávky

přijímá Aeromedia, a.s., doručovatel tisku

a předplatitelské středisko,

ve Slovenské republice Magnet-Press Slovakia, s.r.o.

Objednávky také přijímá Mediaservis s.r.o., Apocentrum,

Moravské náměstí 12D, P.O. Box 351, 659 51 Brno.

Objednávky tel.: 541 23 32 32, fax: 541 61 61 60,

e-mail: abocentrum@mediaservis.cz,

reklama tel.: 800 121 181

For the foreign subscription please write to:

Aeromedia, a.s., Baranova 38, 130 00 Praha 3,

Czech Republic

Tel./Fax: (+420) 222 718 814,

E-mail: obchod@aeromedia.cz

One year subscription for 2004

for Europe 78 Euro, overseas 96 USD

or PNS Hvozdanská 5-7,

148 31 Praha 4, Czech Republic

Distribuce: Česká pošta, s. p.,

Postservis OZ Přeprava

Přetisková příprava:

Reprodukce Baroa s.r.o.,

Svobodova 1, 128 17 Praha 2,

E-mail: baroa@atlas.cz

Grafická úprava: Iva Bílková

Tisk: REPROPRINT, a.s. Praha

Redakci nevyžádané příspěvky se nevracejí.

© Aeromedia 2004

ISSN 1212-2866

Registrační značka: MK ČR E 2275

Jedinečnou příležitostí prohlédnout si z blízka různé verze tanku T-55 nabízí Vojenské technické muzeum v Lešanech, kde také byla pořízena většina fotografií.

O Tankovém dni, který se v Lešanech opět uskuteční koncem prázdnin, se na stránkách Modeláře ještě dočtete

Foto M. Salajka

Po kapitulaci německých jednotek v Africe ukořistili francouzské jednotky na letišti La Sebala v Tunisku také bitevní Fw 190A-4/U-8 (W.Nr. 0142308). Letadlo bylo kamuflováno standardními odstíny RLM 74/75/76 s množstvím skvrn RLM 74/75 na bocích trupu a SOP. Francouzi přetřeli německé kříže na křídle tmavou barvou (asi tmavě zelená či olivová), na trupu kříž od ruky přemalovali francouzskou trojkolórou. Na kýlovce byla zřejmě svastika nejprve přetřena červenou barvou a posléze doplněny pruhy bílé a modré. Stroj nesl podtrupový závěsník a zřejmě neměl kulomety MG 17, závěsníky pod křídlem nejsou patrné

Na přelomu let 1944-1945 ukořistili jugoslávští partyzáni Fw 190F-8 (W.Nr. 930 638) ze stavu I./SG2. Zbarvení letounu tvořily barvy RLM 76 na spodních a bočních plochách a nepravidelná pole barvy RLM 75 a tmavé barvy (buď šedozeleň RLM 74, nebo tmavá zelená RLM 83). Na levé polovině křídla bylo žluté V, typické pro původní jednotku. Jugoslávci německé označení přetřeli jakousi zelenou barvou a na stroj namalovali nové výsostné znaky s rudou hvězdou. Původní bílé číslo 43 nahradilo číslo 11 stejné barvy. Letadlo u jugoslávského letectva sloužilo v letech 1945-46 a zachovalo se dodnes

Na Sicílii padl do rukou Američanů i Fw 190G-3 (W.Nr.160057). Letoun se dostal v září 1943 k 85. FS 79. FG USAAF, kde byl celý stroj přestříkán bílou barvou. Motorový kryt a pruhy na trupu a křídle byly červené a červený lem měly i americké znaky. Na směrovce se objevila v té době již dávno nepoužívaná vlajka se svislým modrým a vodorovnými červeno-bílými pruhy. Kryt zbraní před kabinou byl zřejmě černý. Na SOP zůstalo sériové číslo v obdélníku původního zbarvení. Letoun měl pod křídlem instalovány závěsníky, později byl v USA zkoušen již bez jakékoliv výzbroje

Australské letectvo dostalo 90 kusů letounů P-40M. Zobrazený P-40M-5-CU Kittyhawk Mk. III s kódem A29-359 byl osobním strojem velitele 86. perutě RAAF S/Ldr Stana Galtona. Letoun byl kamuflován britskými barvami Dark Green, Dark Earth a Sky. Výsostné znaky bez červených středů (kvůli možné záměně s japonskými znaky) doplňovalo bílé označení perutě MP-A a šedé evidenční označení A29-359. Špička vrtulového kužele byla žlutá, stejně jako nápis „Jen 1“ na krytu motoru

Dne 27. prosince 1943 byl nucen se svým P-40M-10-CU (zřejmě sériového čísla USAAF 43-5925) přistát za finskými liniemi por. Revin ze 191. IAP VVS SSSR, který padl do zajetí. Jeho stroj nesl standardní americké zbarvení barvami Olive Drab a Neutral Gray, které doplňoval pouze bílý vrtulový kužel a SOP. Červené hvězdy, červeno-bíle lemované, byly na trupu, obou stranách křídla a na SOP. Bílé číslo 23 mělo neobvyklý tvar

Finové opravený Revinův Kittyhawk zařadili do služby u jednotky HleLv 32. Z nejrůznějších důvodů však letoun používali v omezené míře pouze k nácviku boje se sovětskými stroji. Letoun při opravě dostal nátěr finskými barvami Olivinvihrea (olivová, přibližně FS 34096) a Vaaleansininen (šedomodrá, ekvivalent RLM 65, přibližně FS 35414). Identifikační pruhy na trupu a spodní ploše křídla byly žluté (Keltainen), označení KH-51 černé. Nejprve bílý vrtulový kužel byl později natřen černě a opatřen bílou spirálou

